

Monitor ouderbetrokkenheid in het po, vo en mbo

Tweede meting

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Rotterdam, 27 september 2012

Monitor ouderbetrokkenheid in het po, vo en mbo

Tweede meting

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Gwen de Bruin (Ecorys)
Jessica van de Linden (Oberon)
AnneLuc van de Vegt (Oberon)
Ruud van der Aa (Ecorys)

Rotterdam, 27 september 2012

Over Ecorys

Met ons werk willen we een zinvolle bijdrage leveren aan maatschappelijke thema's. Wij bieden wereldwijd onderzoek, advies en projectmanagement en zijn gespecialiseerd in economische, maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkeling. We richten ons met name op complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken en bieden opdrachtgevers in de publieke, private en not-for-profit sectoren een uniek perspectief en hoogwaardige oplossingen. We zijn trots op onze 80-jarige bedrijfsgeschiedenis. Onze belangrijkste werkgebieden zijn: economie en concurrentiekracht; regio's, steden en vastgoed; energie en water; transport en mobiliteit; sociaal beleid, bestuur, onderwijs, en gezondheidszorg. Wij hechten grote waarde aan onze onafhankelijkheid, integriteit en samenwerkingspartners. Ecorys-medewerkers zijn betrokken experts met ruime ervaring in de academische wereld en adviespraktijk, die hun kennis en best practices binnen het bedrijf en met internationale samenwerkingspartners delen.

Ecorys Nederland voert een actief MVO-beleid en heeft een ISO14001-certificaat, de internationale standaard voor milieumanagementsystemen. Onze doelen op het gebied van duurzame bedrijfsvoering zijn vertaald in ons bedrijfsbeleid en in praktische maatregelen gericht op mensen, milieu en opbrengst. Zo gebruiken we 100% groene stroom, kopen we onze CO2-uitstoot af, stimuleren we het OV-gebruik onder onze medewerkers, en printen we onze documenten op FSC- of PEFC-gecertificeerd papier. Door deze acties is onze CO2-voetafdruk sinds 2007 met ca. 80% afgenomen.

ECORYS Nederland BV
Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Over Oberon

Oberon, opgericht in 1997, is een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau voor de onderwijs- en welzijnssector. Er is veel kennis en expertise opgebouwd rond onder meer de thema's opbrengstgericht werken, kwaliteitszorg, lokaal onderwijs- en jeugdbeleid, passend onderwijs, horizontale dialoog en verantwoording, innovatie in het onderwijs, voortijdig schoolverlaten, brede school en sociale competentie.

Om de kwaliteit van haar onderzoeken in een voor opdrachtgevers betrouwbare organisatie te borgen werkt Oberon volgens een ISO-9001 gecertificeerd kwaliteitsysteem. Ook is Oberon aangesloten bij de VBO, Vereniging voor Beleidsonderzoek. Voor meer informatie verwijzen we naar de website van Oberon www.oberon.eu.

© Oberon
Postbus 1423
3500 BK Utrecht
T 030-2306090
F 030-2306080
E info@oberon.eu

www.oberon.eu

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Managementsamenvatting	9
Uitgebreide samenvatting	15
1 Inleiding	24
1.1 Hernieuwde aandacht voor ouderbetrokkenheid	24
1.2 Soorten ouderbetrokkenheid	25
1.3 Educatief partnerschap	25
1.3.1 Recente ontwikkelingen met betrekking tot ouderbetrokkenheid	25
1.3.2 Pedagogisch partnerschap	26
1.3.3 Didactisch partnerschap	27
1.4 Ouderparticipatie	28
1.4.1 Formele ouderparticipatie	28
1.4.2 Informele ouderparticipatie	29
1.4.3 Communicatie en partnerschap tussen ouders en school	30
1.5 Doelstelling onderzoek en onderzoeksvragen	30
1.6 Onderzoeksaanpak en respons	32
1.6.1 Respondentgroepen en onderzoeksmethode	32
1.6.2 Internetenquête scholen (po, vo, mbo)	32
1.6.3 Enquête ouders/partners en leerlingen	33
1.6.4 Telefonische interviews leraren	35
1.6.5 Telefonische interviews met College van bestuur mbo-instellingen	35
1.7 Leeswijzer	35
2 Beleid om ouders bij de school te betrekken	37
2.1 Inleiding	37
2.2 Redenen van het betrekken van ouders bij de school	37
2.3 Formalisering van ouderbetrokkenheid	40
2.4 Wie voert het beleid met betrekking tot ouderbetrokkenheid uit?	42
3 Communicatie	45
3.1 Inleiding	45
3.2 Waarover worden ouders geïnformeerd; met welke frequentie	45
3.2.1 Informeren over het kind	45
3.2.2 Informeren over groep, klas of leerjaar	51
3.2.3 Informeren over algemene zaken met betrekking tot de school	54
3.3 Op welke wijze worden ouders geïnformeerd	61
3.3.1 Mondelinge informatievoorziening	61
3.3.2 Schriftelijke informatievoorziening	66
3.3.3 Digitale informatievoorziening	70
3.3.4 Voorkeur informatievoorziening	73
3.4 Informeren of communiceren	74

4	Educatief partnerschap	78
4.1	Inleiding	78
4.2	Pedagogisch partnerschap	78
4.2.1	Thema's in de opvoeding	78
4.2.2	Waarden	82
4.2.3	Wisselen van gedachten over waarden	88
4.3	Didactisch partnerschap	90
4.3.1	Ondersteuning van leerlingen thuis, volgens ouders	91
4.3.2	Ervaring van leerlingen/deelnemers: thuis praten over school	92
4.3.3	Onderwijsondersteuning door ouders/verzorgers (volgens leerlingen en deelnemers)	97
4.3.4	Informatie van de school over onderwijsondersteuning	101
5	Ouderparticipatie	105
5.1	Inleiding	105
5.2	Formele ouderparticipatie: inspraak en invloed van ouders	105
5.2.1	Formele Inspraak en invloed van ouders	105
5.2.2	Andere vormen van inspraak	111
5.3	Informele ondersteuning door ouders	117
5.3.1	Hulp van ouders bij verzuim, voortijdig schoolverlaten en loopbaanoriëntatie en – begeleiding in het mbo	125
6	Oordeel over ouderbetrokkenheid	127
6.1	Inleiding	127
6.2	Oordeel van de ouders en partners	127
6.2.1	Oordeel van ouders	127
6.2.2	Oordeel van partners	129
6.3	Oordeel van de scholen	130
	Bijlage 1 Literatuurlijst	135
	Bijlage 2 Achtergrondkenmerken respondenten	138

Voorwoord

In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft Ecorys onderzoek gedaan naar de school-ouderbetrokkenheid in het primair en voortgezet onderwijs, en het middelbaar beroepsonderwijs. Het onderzoek is de tweede meting van een monitor die beoogt de ontwikkelingen op dit vlak in kaart te brengen. De eerste meting vond plaats in 2009. Deze tweede meting is uitgevoerd in het voorjaar van 2012.

Aan het onderzoek is medewerking verleend door een groot aantal onderwijsinstellingen in de hiervoor genoemde onderwijssectoren, leerlingen en deelnemers, en hun ouders. Alle deelnemers aan het onderzoek zijn wij erkentelijk voor de moeite die zij hebben gedaan om onze vragenlijsten in te vullen of onze interviewers te woord te staan. Zonder hun welwillende medewerking had dit onderzoek niet kunnen worden uitgevoerd.

Wij hopen dat wij met de uitkomsten van dit onderzoek het inzicht in de school-ouderbetrokkenheid verder hebben vergroot en een bijdrage leveren aan de verdere beleidsontwikkeling op dit terrein.

Namens het onderzoeksteam:

Ruud van der Aa (projectleider Ecorys)
Anneluc van de Vegt (projectleider Oberon)

Managementsamenvatting

Inleiding

Het versterken van de betrokkenheid van ouders bij de school en het leren van hun kind bevordert de leerprestaties van de leerlingen. Om kinderen en jongeren maximaal te ondersteunen in hun leer- en ontwikkelingsproces is het van belang dat school en ouders de handen ineen slaan. Ook voor de ontwikkeling van de schoolgemeenschap zijn ouders van belang. De school is een gemeenschap waarin mensen met elkaar samen leven en samen werken aan leren. Ouders kunnen de school als waardengemeenschap ondersteunen, door samen afspraken te maken, elkaar te steunen en aan te spreken op gewenste waarden en gedrag.

Met het Programma Ouders en school samen zet het ministerie van OCW, samen met betrokken partners in het veld, actief in op het thema School-Ouderbetrokkenheid en beoogt een proces te initiëren gericht op de bevordering van *Educatief partnerschap*, waarbij:

- school en ouders hun visie op de opvoeding en sturing van kinderen en jongeren op elkaar afstemmen en beiden hun aandeel daarin nemen (ook wel *Pedagogisch partnerschap* genoemd).
- ouders de leerontwikkeling van hun kind volgen, daar thuis ondersteuning aan geven en daarover regelmatig contact met de school hebben opdat de prestaties van hun kind verbeteren (ook wel *Didactisch partnerschap* genoemd).

Daarnaast bestaat ook veel aandacht voor *ouderparticipatie*: dit betreft de actieve deelname aan activiteiten van ouders op school.

Om de ontwikkelingen rondom ouderbetrokkenheid te volgen is in het voorjaar van 2012 de tweede meting van de Monitor Ouderbetrokkenheid uitgevoerd. De eerste meting dateerde uit 2009. In 2012 is de situatie in het mbo voor het eerst in kaart gebracht. In het primair en voortgezet onderwijs gaat het om een tweede meting.

De resultaten van het onderzoek zijn representatief voor alle scholen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs. In het mbo zijn directeurs en managers bevestigd van 48 verschillende roc's, hetgeen een betrouwbaar beeld oplevert voor de gehele sector. De uitkomsten voor de ouders zijn (naar opleidingsniveau) representatief voor alle ouders in Nederland. De bevestiging van de leerlingen heeft alleen plaatsgevonden in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, en is voor deze groep representatief. In het mbo zijn de antwoorden representatief voor alle mbo-studenten, uitgezonderd de deelnemers op niveau 1 en 2 in de bbl-opleidingen. Ook de antwoorden van de partners van mbo-studenten zijn representatief voor de populatie.

Uitkomsten: ontwikkelingen

Educatief partnerschap

De betrokkenheid van ouders bij de school en het onderwijs aan hun kinderen is de afgelopen jaren toegenomen. In vergelijking met 2009 is vooral de informatie-uitwisseling tussen school en ouders verbeterd:

- Ouders met kinderen in het po en vo vragen de school vaker hoe ze hun kind thuis kunnen helpen.
- In het po worden ouders beter dan in 2009 geïnformeerd over de manier waarop ze hun kind thuis kunnen ondersteunen.
- Ouders in het po zeggen dat ze vaker tips en richtlijnen van scholen krijgen dan in 2009.
- Po- en vo-scholen gebruiken vaker dan in 2009 digitale informatie om ouders te stimuleren hun kind thuis te ondersteunen.

De ondersteuning die ouders hun kinderen bieden is niet aantoonbaar intensiever geworden in vergelijking met 2009. Het praten over school en helpen bij huiswerk is gelijk gebleven. Wel zijn ouders meer gaan voorlezen: in 2012 leest 40 procent van de ouders in het po hun kinderen dagelijks voor; in 2009 was dat 28 procent; in de zelfde periode is het aandeel ouders dat hun kinderen zelden of nooit voorleest gedaald van 32 naar 19 procent.

Ouderparticipatie

Ook op het vlak van ouderparticipatie is de afgelopen jaren vooruitgang geboekt.

- Ouders die participeren in inspraakorganen (formele ouderparticipatie) in het po zijn in 2012 meer tevreden over de toerusting door de school dan in 2009. Ze vinden dat ze beter door de school worden voorbereid op hun taak en het aandeel ouders in het po en vo dat van mening is dat er geen specifieke acties worden ondernomen door de school is aanzienlijk gedaald ten opzichte van 2009.
- Ouders in het po en vo ervaren in 2012, aanzienlijk meer invloed via de MR en GMR dan in 2009. Die invloed geldt niet op alle terreinen. In het po zijn de scholen in 2012 terughoudender dan in 2009 om ouders invloed te geven op het curriculum, financiën en personeelsbeleid.
- Ouders voelen zich in 2012 minder vaak medeverantwoordelijk voor de invulling van de onderwijstijd en het onderwijsprogramma dan in 2009. Positief is dat het voor vo-scholen makkelijker is geworden om ouders bereid te vinden deel te nemen in inspraakorganen.

Wat betreft de informele ouderparticipatie zijn er weinig verschillen tussen de metingen in 2009 en 2012.

Educatief partnerschap anno 2012

De belangrijkste drijfveer voor scholen om te werken aan ouderbetrokkenheid is de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onderwijs. Scholen zien ouders primair in de rol van didactische partners, als ondersteuner van hun eigen kind. Maar ook de rol van pedagogische partner, als lid van de school als gemeenschap, vinden scholen belangrijk.

Ouders hebben wat dit betreft in grote lijnen dezelfde visie als de scholen. De meerderheid van de ouders ziet zichzelf in de eerste plaats als partner van de school, niet als onderwijsconsument. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de waarde die wordt gehecht aan communicatie over de vorderingen van de kinderen, zoals de 10-minuten gesprekken op school. Ouders hechten aan tweezijdige communicatie; ze vinden het niet voldoende om alleen maar te worden geïnformeerd door de school. Ook dit past bij educatief partnerschap waarin het gaat om een wederkerige relatie.

Pedagogisch partnerschap

Het belang van 'pedagogisch partnerschap' wordt breed gedeeld door zowel de scholen als de ouders in de sectoren po, vo en mbo. Weliswaar is het contact tussen school en ouders hechter als de kinderen jong zijn, maar ook de ouders van mbo-deelnemers vinden dat ouders én school een

taak hebben in de opvoeding. Het gesprek over de waarden die op de school worden gehanteerd is van belang volgens de ouders in zowel po, vo en mbo. Ouders hechten eraan dat de school hen daar actief in betreft. In het basisonderwijs gaat het daarbij om andere thema's (bijvoorbeeld tegengaan van pesten) dan in vo en mbo (bijvoorbeeld tegengaan van schooluitval). Uit de enquête blijkt dat ouders en school grotendeels op één lijn blijken te zitten wat betreft de pedagogische waarden.

Didactisch partnerschap

Ouders kunnen een belangrijke rol vervullen door hun kinderen te ondersteunen bij hun schoolwerk. Alleen al door met ze te praten over school, zoals de overgrote meerderheid van de ouders doet. Ongeveer de helft van de leerlingen wordt ook door een ouder daadwerkelijk geholpen bij het huiswerk. Opmerkelijk is dat leerlingen de hulp van hun ouders op dit punt als intensiever inschatten dan de ouders zelf.

De ondersteuning die ouders bieden wordt minder intensief naarmate kinderen ouder worden. In het vo wordt nog wel veel geholpen met huiswerk, in het mbo aanmerkelijk minder. Mbo-deelnemers spreken al lang niet meer dagelijks met hun ouders over school.

Het didactisch partnerschap houdt onder meer in dat de school ouders helpt hun kinderen te ondersteunen. Gebeurt dit ook? Ouders zijn niet onverdeeld tevreden over de informatie van de school, vooral niet in het vo en het mbo. Dat de ondersteuning door ouders minder intensief wordt na verloop van jaren, wil niet zeggen dat het belang minder groot wordt. Met iets meer hulp van de school kunnen ouders hun rol als ondersteuner wellicht beter vervullen.

Verschillen tussen laagopgeleide en hoogopgeleide ouders

Voor alle sectoren (po, vo en mbo) geldt dat laagopgeleide ouders over het algemeen meer tevreden lijken te zijn over de ondersteuning die vanuit school wordt geboden dan hoogopgeleide ouders. De houding van hoogopgeleide ouders is over het algemeen kritischer.

Ouderparticipatie

Bij ouderparticipatie zijn er twee hoofdvormen: 1) formele ouderbetrokkenheid, inspraak, met name via de MR, en 2) informele ouderbetrokkenheid, zoals het verrichten van hand- en spandiensten op school.

Formele ouderparticipatie

Over de invloed van formele ouderparticipatie, via de MR, zijn ouders matig positief. Ruim de helft van de ouders vindt dat ze enige invloed hebben. De andere helft twijfelt daar aan. Toch zeggen de scholen waardering te hebben voor de inspraak en de invloed van ouders, vooral als het gaat om het schoolbeleid, kwaliteit van het onderwijs en pedagogische thema's, zoals pesten. Dat ouders invloed hebben op het curriculum vinden scholen minder wenselijk. Dit zegt wellicht iets over de grenzen van didactisch partnerschap.

Informele ouderparticipatie

Het verlenen van vrijwillige hand- en spandiensten door ouders verloopt over het algemeen naar tevredenheid. Ouders in het po zijn het meest actief bij het ondersteunen van de school (een kwart is nooit actief), in het vo en mbo is een minderheid van de ouders op deze manier bij de school betrokken, in het vo geeft 73% van de ouders aan nooit actief te zijn, in het mbo 81%. Niettemin

lukt het de scholen in het algemeen goed om voldoende medewerking te verkrijgen. Dit wordt moeilijker als de leerlingen ouder worden. Ouderparticipatie in het mbo is weinig gebruikelijk; het wordt ook minder nodig geacht door de scholen. Het oordeel over ouderbetrokkenheid van mbo-ouders is lager (rapportcijfer 5) dan van vo-ouders (rapportcijfer 6) en po-ouders (rapportcijfer 7).

Informele ouderparticipatie kan ook een rol spelen in het vormen van de school als gemeenschap. Dat is niet het primaire doel van de hand- en spandiensten, maar wel een mooi neveneffect. Wat dat betreft is het jammer dat (ook) deze participatie afneemt als de kinderen ouder worden.

Conclusie: kansen voor ouderbetrokkenheid in de toekomst

In vergelijking met de situatie in 2009 is er op het vlak van ouderbetrokkenheid vooruitgang geboekt. Met name over *educatief partnerschap* zijn zowel ouders als scholen positief. De communicatie over *didactisch partnerschap* is verbeterd ten opzichte van enkele jaren geleden. Die vergelijking kunnen we voor *pedagogisch partnerschap* niet maken, omdat dit in 2012 een nieuw thema in de monitor is. Duidelijk is wel dat zowel ouders als scholen belang hechten aan een gesprek over gemeenschappelijke waarden.

Ook de tevredenheid over *ouderparticipatie* is toegenomen; ouders in de MR zijn meer tevreden over de informatie die ze van de school krijgen en ouders ervaren meer invloed dan voorheen. Toch vinden zowel scholen als ouders dat die invloed zijn grenzen heeft. Bovendien blijft het een punt van zorg om voldoende ouders actief te laten participeren, zowel in de MR als bij het verrichten van hand- en spandiensten. Mogelijk kan het educatieve partnerschap, waarbij het gaat om betrokkenheid bij het eigen kind, een aangrijpingspunt zijn om ook ouderparticipatie te bevorderen, waarbij het meer gaat om betrokkenheid bij de school. Want natuurlijk zijn er raakvlakken tussen beide.

Ouderbetrokkenheid is het sterkst in het primair onderwijs, in de sectoren vo en mbo wordt de school-ouderbetrokkenheid minder. Toch wijzen de bevindingen van de monitor erop dat het belang van ouderbetrokkenheid onomstreden is, zowel in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs als het middelbaar beroepsonderwijs. In het voortgezet onderwijs zien we dat ook terug in het oordeel van ouders over ouderbetrokkenheid. Ouders zijn positiever over de inspanning van de school om de ouderbetrokkenheid tot stand te brengen dan in 2009 en ervaren minder knelpunten. Ook het algemene rapportcijfer voor ouderbetrokkenheid in het vo is nu voldoende. Daarmee is het verschil met het primair onderwijs minder groot geworden. Als deze ontwikkeling zowel in het vo als mbo doorzet wordt ouderbetrokkenheid steeds meer een thema voor de hele schoolloopbaan van leerlingen, vanaf de basisschool tot en met het behalen van een diploma in vo of mbo.

Aanbevelingen

Om ouderbetrokkenheid te vergroten biedt *educatief partnerschap* tussen school en ouders een goed aangrijpingspunt. Ouders voelen zich in de eerste plaats betrokken bij hun eigen kind, vervolgens bij de school als geheel.

Rol van de rijksoverheid

Het Programma Ouders en school samen van het ministerie van OCW is gericht op het stimuleren van educatief partnerschap en daardoor zeer geschikt voor het stimuleren van ouderbetrokkenheid. Het ministerie doet dit samen met de betrokken partners in het veld. Beide hoofdthema's binnen het programma 1) de school als gemeenschap en 2) verhoging van de leeropbrengsten, lijken aan te sluiten bij zowel de behoeften van de school als die van de ouders.

Een belangrijk aandachtspunt bij educatief partnerschap is dat rekening wordt gehouden met verschillen tussen de sectoren. Het partnerschap tussen school en ouders is van belang in zowel primair onderwijs, voortgezet onderwijs als mbo, maar inhoudelijk zijn er wel accentverschillen. Aan die verschillen moet recht worden gedaan bij de uitwerking van het programma.

Rol van scholen en ouders

De rijksoverheid kan ouderbetrokkenheid verder stimuleren, de primaire verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de scholen en de ouders. Communicatie is daarbij een sleutelbegrip. Op dit vlak is er ruimte voor verbetering. Ouders willen graag geïnformeerd worden over allerlei praktische zaken op school, maar ook over de manier waarop ze hun kinderen beter kunnen ondersteunen. Vooral in het voortgezet onderwijs en mbo is hier vooruitgang te boeken, bijvoorbeeld door ouders meer te betrekken bij loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB). Dit is een belangrijk instrument om een succesvolle schoolloopbaan van leerlingen te bevorderen en voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Met iets meer hulp van de school kunnen ouders hun rol als ondersteuner beter vervullen. Een sterk educatief partnerschap kan door school en ouders worden benut om ook de ouderparticipatie te bevorderen. Wat dat betreft leven er soms verschillende verwachtingen en percepties bij de school en bij ouders. Scholen kunnen wellicht duidelijker aangeven waar ze participatie van ouders verwachten en ook wat het belang is van die participatie. Het is aan de ouders om de school duidelijk te maken waar ze behoefte aan hebben: waar willen ze aan bijdragen en waar verwachten ze invloed. Betere communicatie over wederzijdse verwachtingen draagt bij aan de kwaliteit van de ouderparticipatie in primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo.

Uitgebreide samenvatting

Inleiding

Ouderbetrokkenheid in het onderwijs staat sterk in de belangstelling. Dit blijkt onder andere uit diverse beleidsinitiatieven die sinds 2011 op dit vlak zijn genomen. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een Programma Ouders en school samen gestart en in de bestuursakkoorden met de PO-Raad, de G33 en G4 is ouderbetrokkenheid een belangrijk thema.

Met de tweede meting van de Monitor Ouderbetrokkenheid, uitgevoerd in het voorjaar van 2012, door Ecorys en Oberon, wil het ministerie van OCW vaststellen hoe de school-ouderbetrokkenheid in het primair en voortgezet onderwijs zich heeft ontwikkeld sinds 2009, toen een eerste meting van de school-ouderbetrokkenheid plaatsvond. Daarnaast is onderzocht wat de stand van zaken is op het gebied van school-ouderbetrokkenheid in het mbo. In deze laatste sector gaat het om een nulmeting.

In de voorliggende meting is onderzoek gedaan naar verschillende vormen van ouderbetrokkenheid. Er is onderscheid gemaakt tussen educatief partnerschap en ouderparticipatie.

- **Educatief partnerschap:** ouders en school dragen samen verantwoordelijkheid, zowel voor de opvoeding (*pedagogisch partnerschap*) en het leren van kinderen (*didactisch partnerschap*);
- **Ouderparticipatie:** dit betreft de actieve deelname van ouders aan activiteiten op school. Daarbij kunnen we onderscheid maken in *formele ouderparticipatie*, bijvoorbeeld in de MR of het schoolbestuur en *informele ouderparticipatie*, bijvoorbeeld het helpen bij activiteiten op school.

Onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is a) vaststellen hoe de school-ouderbetrokkenheid in het po en vo zich heeft ontwikkeld sinds de eerste meting uit 2009 en b) vaststellen hoe het ervoor staat met school-ouderbetrokkenheid in het mbo (nulmeting).

Het onderzoek moet antwoord geven op vier hoofdvragen.

1. Hebben scholen beleid ontwikkeld en voeren zij dit uit om ouders duurzaam te betrekken bij het onderwijs aan hun kind?
2. *Pedagogisch partnerschap* – In welke mate draagt betrokkenheid van de ouder bij aan de school als waardengemeenschap (het creëren van een veilig schoolklimaat en het naleven van gedeelde normen en waarden)?
3. *Didactisch partnerschap* – In welke mate ondersteunt de betrokkenheid van ouders, respectievelijk die van medeopvoeders (zoals verenigingen, jeugdwerk, welzijnswerk et cetera) de leeropbrengsten bij de leerling?
4. *Ouderparticipatie* – Zijn ouders goed geïnformeerd over hun rechten en plichten in het onderwijs en kunnen zij hun rol als 'counterveiling power' en 'kwaliteitsbeoordelaar' goed spelen?

Vraag 1, 3, en 4 lagen ook ten grondslag aan de vorige meting (2009). De tweede vraag is nieuw ten opzichte van de vorige meting.

Onderzoeksofzet en respons

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van *internetenquêtes* onder scholen (respons: po 230; vo 243; 44 roc's), ouders (respons: po 503; vo 513; mbo 350) en leerlingen/deelnemers (respons: vo 359; mbo 356). Daarnaast zijn van 140 (zelfstandig wonende) mbo-deelnemers de partners geënquêteerd.

De resultaten van het onderzoek zijn representatief voor alle scholen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs. In het mbo zijn directeurs en managers bevestigd van 48 verschillende roc's, hetgeen een betrouwbaar beeld oplevert voor de gehele sector. Ook de uitkomsten voor de ouders zijn (naar opleidingsniveau) representatief voor alle ouders in Nederland. De bevestiging van de leerlingen heeft alleen plaats gevonden in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. In het mbo zijn de antwoorden representatief voor alle mbo-studenten, uitgezonderd de deelnemers op niveau 1 en 2 in de bbl-opleidingen. De partners van mbo-studenten zijn representatief.

Ter verdieping van de uitkomsten van de enquête zijn telefonische interviews gehouden met leraren in po (20), vo (16) en mbo (15). Tevens zijn acht vertegenwoordigers van Colleges van Bestuur van mbo-instellingen geïnterviewd.

Beleid om ouders bij de school te betrekken:

- *Redenen om ouders te betrekken bij het onderwijs* – Scholen noemen verschillende redenen om ouders bij de school te betrekken. In het primair en voortgezet onderwijs vindt men de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor goed onderwijs het belangrijkste. In het mbo is de belangrijkste reden dat het de ontwikkeling van het kind ten goede komt;
- *Educatief partnerschap* – De rol die scholen ouders toedichten is met name die van ondersteuner van hun eigen kind; volgens scholen van alle drie de sectoren is dit veruit de belangrijkste rol. Hiermee wordt vorm gegeven aan didactisch partnerschap. Daarnaast zien scholen de ouders als pedagogische partners. Ouders zijn lid van de school als waardengemeenschap;
- *Ouderparticipatie* – In het basisonderwijs en voortgezet onderwijs wordt ook belang gehecht aan ouderparticipatie. In het basisonderwijs gaat het daarbij zowel om formele ouderparticipatie (b.v. lidmaatschap MR) als informele ouderparticipatie (hulp bij het uitvoeren van activiteiten); in het voortgezet onderwijs voornamelijk om formele ouderparticipatie;
- *Beleidsdocumenten* – De meerderheid van scholen heeft schriftelijk afspraken vastgelegd over de betrokkenheid van ouders bij de school. Het gaat in het po en vo vooral om de invloed van ouders via MR, ouderraad en/of schoolbestuur en om de wijze van informatievoorziening over het beleid van de school. Door mbo-instellingen wordt in de beleidsdocumenten vaak beschreven hoe ouders betrokken worden bij het terugdringen van verzuim en voortijdig schoolverlaten en wat de wederzijdse verwachtingen zijn. Ongeveer de helft van de mbo-instellingen heeft de afspraken hierover schriftelijk vastgelegd;

Op een meerderheid van de po- en vo-scholen is de visie rondom ouderbetrokkenheid vastgelegd en zijn ouders ook betrokken bij het opstellen van deze visie. In het mbo is dat in veel mindere mate het geval;

Uitvoering beleid ouderbetrokkenheid - Op bijna de helft van de scholen in het po en vo is iemand aangewezen voor het uitvoeren en coördineren van het ouderbeleid. Meestal is dat een directielid. In het mbo is het in veel gevallen de mentor. Daarnaast maakt ruim de helft van de basisscholen en een kwart van de vo-scholen gebruik van een klasse ouder of contactouder als contactpersoon voor zowel leraren als ouders. In het mbo komt dit bijna niet voor.

Communicatie:

- *Onderwerpen* – Ouders worden door bijna alle scholen (po, vo en mbo) structureel geïnformeerd over zaken die hun eigen kind aangaan, zoals leervorderingen en gedrag. Ook over zaken op het niveau van de klas of het leerjaar (activiteiten, curriculum) wordt door de meeste scholen structureel informatie verstrekt, dat wel zeggen tenminste jaarlijks. Dit zeggen de scholen en de ouders ervaren dit zelf ook zo. Ook aan partners van mbo-deelnemers is gevraagd naar de informatie die ze van de school krijgen. Ongeveer een derde van de partners zegt geïnformeerd te worden. Dat gebeurt alleen als er een concrete aanleiding is; slechts enkele partners zeggen structureel te worden geïnformeerd. Verder geven de scholen aan de ouders te informeren over meer algemene zaken zoals de school- en gedragsregels, ouderbijdrage en klachtenregeling. Ouders vinden echter dat ze hier veel minder over worden geïnformeerd dan volgens de scholen het geval is. Over zaken die wat verder van de leerling afstaan zoals personeel, wet- en regelgeving en landelijke ouderorganisaties informeren scholen weinig. De meerderheid van de ouders is niet bekend met de landelijke ouderorganisaties en het landelijke informatiepunt 5010;
- *Wijze waarop* – Scholen maken gebruik van mondelinge en schriftelijke middelen in de communicatie met ouders. Zowel in het po, vo als mbo maken scholen veelvuldig gebruik van vorderingsgesprekken of 10- of 15-minutengesprekken. De overgrote meerderheid van de ouders in het basis- en voortgezet onderwijs neemt ook aan deze gesprekken deel. In het mbo ongeveer de helft. Schriftelijk worden ouders vooral geïnformeerd via de school- of opleidingsgids, en in losse brieven of nieuwsbrieven. Digitale middelen worden minder vaker ingezet, maar wel vaker gebruikt dan in 2009¹. De website is het meest gebruikte digitale middel;
- *Informeren of communiceren* – De communicatie met ouders is volgens de scholen vooral bedoeld om ouders te informeren en in veel mindere mate om ouders actief bij de school te betrekken. Daarnaast zien we dat scholen vooral mondelinge communicatiemiddelen gebruiken als ze ouders om hun mening willen vragen en schriftelijke en digitale middelen als ze ouders willen informeren.

Educatief partnerschap

De school wordt een gemeenschap als ouders, leerlingen en de school (educatieve) partners zijn. Alle betrokken partijen leveren elk een eigen bijdrage aan de leeromgeving. Dit partnerschap heeft pedagogische en didactische aspecten.

Pedagogisch partnerschap:

- *Gemeenschappelijke waarden* – Bij de school als gemeenschap horen bepaalde gemeenschappelijke waarden. De overgrote meerderheid van de scholen (po, vo, mbo) vindt dat niet alleen de ouders verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van leerlingen, maar dat ook de school hierbij een taak heeft. Dit geldt vooral voor sociale relaties en pesten, gezondheid en het gebruik van internet en social media. Scholen voor voortgezet onderwijs zien voor zichzelf vooral een opvoedende taak als het gaat om geldzaken (in vergelijking met po-scholen) en seksualiteit (vaker dan po-scholen en mbo-instellingen);
- *Pedagogische taak van ouders en school* – Van de ouders in het po, vo en mbo vindt meer dan driekwart dat de school van hun kind een taak heeft bij de opvoeding van leerlingen. De school heeft volgens hen vooral een taak bij sociale relaties en pesten en gezondheid. In het vo en mbo vinden de ouders dat de school ook een taak heeft bij het tegengaan van verzuim

¹ Dit verschil is significant ($p < 0,05$).

en schooluitval. Belangrijke thema's wat dit betreft volgens de deelnemers in het mbo zijn: gezondheid, geldzaken en sociale relaties en pesten;

- *Oordeel van ouders* – Veel ouders met kinderen in het basisonderwijs (70%) merken dat de school het belangrijk vindt om ouders te betrekken. Daarnaast vinden ouders dat de school de levensbeschouwing van ouders respecteert, afspraken nakomt en zijn best doet om contacten op te bouwen met ouders. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs zijn wat minder positief over de mate waarin de school ouders betreft bij het onderwijs. Wel vindt ruim de helft van de ouders dat de school afspraken nakomt, het belangrijk vindt om ouders bij de school te betrekken en de levensbeschouwing van ouders respecteert. Ouders met kinderen op een mbo-instelling zijn niet uitgesproken over de inspanningen om ouders te betrekken. Ze zijn het meest positief over het nakomen van de afspraken met hen door de mbo-instelling (42%) en het belang dat de mbo-instelling hecht aan het betrekken van hen bij de mbo-instelling (38%).

Overeenstemming in waarden:

- *Belang van gemeenschappelijke waarden* – Aan overeenstemming met betrekking tot de waarden in het onderwijs hecht vrijwel iedereen. Bijna alle scholen (po 99%, vo 96% mbo 93%) en ouders (po 99%, vo 97% mbo 93%) vinden het tamelijk tot zeer belangrijk dat beide partijen aan dezelfde waarden hechten bij de opvoeding. Ook bij leerlingen en deelnemers is het percentage dat hieraan hecht groot (>80%);
- *Overeenstemming in de praktijk* – Voor een ruime meerderheid van de scholen in het primair en voortgezet onderwijs geldt dat ouders en de school ook in de praktijk (grotendeels) op één lijn zitten wat betreft de waarden rondom het leren op school en de regels in de klas (ca. 80%). In een iets minder ruime meerderheid van de scholen geldt dit voor de waarden met betrekking tot de voorbereiding op deelname aan de samenleving (po 69%; vo 58%). Ook mbo-instellingen zeggen (grotendeels) dezelfde waarden te hebben als ouders op de drie bovengenoemde gebieden (ca. 60%). Ouders hebben in grote lijnen dezelfde mening. Een ruime meerderheid van de ouders in het primair en voortgezet onderwijs vinden dat school en ouders grotendeels of precies dezelfde waarden hebben. School en ouders zitten volgens ouders vooral op één lijn als het gaat om waarden rondom het leren op school en de regels in de klas (po 83%; vo 80%).

Gedachtenwisseling over waarden

- *Manieren om van gedachten te wisselen* – De meeste po-scholen (88%) vinden dat ze (meer dan) voldoende doen om normen en waarden met ouders af te stemmen. In het voortgezet onderwijs ligt dit percentage iets lager (78%) en in het mbo is slechts een minderheid tevreden (43%). De gedachtenwisseling over waarden vindt vaak plaats tijdens gesprekken tussen ouders en leraren (po 86%; vo 71%; mbo 47%) en tijdens ouderavonden (po 58%; vo 68%; mbo 38%). In het voortgezet onderwijs wordt dit ook vaak gedaan binnen de ouderraad of MR (70%). Opvallend verschil tussen ouders en scholen is dat meer ouders zeggen dat er *niet* van gedachten wordt gewisseld over waarden (po 19%; vo 26%; mbo 40%). Scholen en instellingen lijken een rooskleuriger beeld te hebben dan de ouders;
- *Onderwerpen* – In alle sectoren zeggen vrijwel alle scholen (>90%) dat zij met ouders van gedachten wisselen over waarden rondom het leren op school en de regels in de klas en op school. Door iets meer dan de helft van de scholen in het po (55%) en vo (61%) wordt ook gesproken over waarden rondom de voorbereiding op deelname aan de samenleving; in het mbo is dit 38%. In vergelijking met de scholen geven iets minder ouders aan dat over deze waarden wordt gesproken tussen ouders en school;
- *Meest wenselijk manier van gedachten wisselen* – Meer met elkaar praten over waarden is volgens de meerderheid van de scholen in het po en vo de meest wenselijke manier om tot

een zelfde visie te komen met ouders. Voor mbo-instellingen is concrete afspraken maken en vastleggen in overeenkomst het belangrijkste (zeer wenselijk volgens 40%).

Didactisch partnerschap:

- *Praten over school* – Driekwart van de ouders in het primair onderwijs en twee derde van de ouders in het voortgezet onderwijs spreken dagelijks met hun kinderen over school. Bij de mbo-ouders is dat een minderheid (27%). Zij spreken wel met hun kind over school, maar doen dat doorgaans een of enkele malen per week (47%). Wat bespreken ouders met hun kinderen? Een grote meerderheid van alle ouders in po, vo en mbo (>80%) vraagt hun kinderen wat ze die dag hebben gedaan en geleerd op school. Daarnaast spreken de meeste ouders met hun kinderen over de lesstof en over de relaties met leerlingen en leraren (>50%). Problemen met het leren, keuze van vakken en vervolgopleiding, verzuim en cijfers worden door een minderheid van de ouders met hun kinderen besproken. Leerlingen en deelnemers praten het meest met moeder, vader, vrienden en klasgenoten over hun opleiding;
- *Helpen bij huiswerk* – Twee vijfde (41%) van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs helpt hun kinderen een keer of vaker per week. Iets minder dan een derde van de ouders helpt hun kind zelden of nooit met huiswerk. De helft van de leerlingen (51%) geeft aan geholpen te worden bij het huiswerk. Vwo-leerlingen worden volgens henzelf minder geholpen bij hun huiswerk dan vmbo- en havoleerlingen. Als er iemand helpt dan zijn dat vooral de ouders. Hierbij worden moeders (29%) iets vaker genoemd dan vaders (21%). Wanneer ouders helpen met huiswerk is dit in meer dan 40% van de gevallen minstens één keer per week. Ouders kunnen volgens 78% van de leerlingen voldoende helpen met het huiswerk. Ongeveer twee derde van de leerlingen zegt dat ze bij hun ouders terecht kunnen met vragen en ruim de helft wordt door de ouders gestimuleerd om huiswerk te maken. De leerlingen die aangeven dat ze onvoldoende geholpen kunnen worden met hun huiswerk door hun ouders geven aan dat dit vooral komt doordat hun ouders te weinig opleiding hebben of omdat ze te weinig tijd hebben. Een andere reden die wordt genoemd is dat ouders niet zo goed begrijpen wat er op school gebeurt (29%). Van de mbo-deelnemers zegt ongeveer twee derde hulp te krijgen bij het organiseren en/of maken van de studieopdrachten. Klasgenoten en de moeder worden het vaakst genoemd als helpers. Ouders zijn volgens de meeste deelnemers (65%) voldoende in staat hen te helpen. Reden waarom sommige ouders niet kunnen helpen zijn dat ze volgens de deelnemers niet goed snappen wat er op de mbo-instelling gebeurt.

Informatie over onderwijsondersteuning:

- *Contact over onderwijsondersteuning* – Vooral ouders met kinderen in het primair onderwijs hebben regelmatig contact met de scholen over onderwijsondersteuning. De helft vraagt de school hoe ze hun kind kunnen helpen. In het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs komt dit minder voor (ca. 30%);
- *Wijze van informatieverstrekking* – Scholen geven informatie over ondersteuning op verschillende manieren. Ouders in zowel het primair als voortgezet onderwijs worden vooral mondeling en schriftelijk geïnformeerd (ca. 80%). Daarnaast krijgen ouders in het po vaak lesmateriaal mee naar huis (75%); in het vo wordt ook veel gebruik gemaakt van informatiebijeenkomsten (81%), in het mbo van individuele gesprekken (66%);
- *Oordeel van ouders over informatie* – Ouders hebben het gevoel dat ze minder geïnformeerd worden door de scholen dan de scholen zelf. In het vo en mbo zegt de meerderheid dat ze niet wordt geïnformeerd (resp. 52% en 62%). Voor zover ouders worden geïnformeerd, zijn ze wel redelijk positief over het nut van de informatie die ze krijgen vanuit school. Een ruime meerderheid van ouders vindt dat ze tamelijk of heel veel hebben aan de informatie van de school;

- *Partners van mbo-deelnemers* – De meeste partners van mbo-deelnemers hebben geen contact met de mbo-instelling over het ondersteunen van hun partner. Partners geven (net als de ouders) aan van de mbo-instelling weinig informatie te krijgen over hoe zij hun partner het beste ondersteuning kunnen geven.

Ouderparticipatie

Formele ouderparticipatie: inspraak en invloed van ouders

- *Deelname aan formele ouderparticipatie* – In het po en vo wordt veelvuldig gebruik gemaakt van formele inspraakorganen (MR/GMR) waar ouders zitting in hebben (>90%). In het mbo maken ouders hier geen deel van uit;
- *Toerusting door de school* – Scholen in het po en vo vinden dat zij ouders goed toerusten voor hun taak, ouders zelf zijn hier iets minder positief over. Het beeld in het po is het gunstigst, het vo iets minder;
- *Invloed via formele ouderparticipatie* – Ruim de helft van de ouders (po 54%; vo 56%) vindt dat ze enige invloed hebben via de inspraakorganen op school. Minder dan een op de tien ouders vindt dat ze veel invloed hebben. De leden van de GMR in het po en vo zijn het meest positief over hun invloed. Ouders in het mbo zijn het minst positief over hun invloed (via ouderraad of ouderplatform). Een derde vindt dat ze niet of nauwelijks invloed hebben;
- *Bereidheid van ouders tot deelname aan inspraakorganen* – Het is volgens scholen niet makkelijk om ouders te vinden die willen deelnemen aan de diverse inspraakorganen op school. In het po en vo gaat het werven van ouders voor de ouderraad makkelijker dan in het mbo.

Andere vormen van inspraak: oudertevredenheidsonderzoek en klachtenbehandeling

- *Oudertevredenheidsonderzoeken* – De resultaten van oudertevredenheidsonderzoeken worden deels gebruikt voor aanpassing van het schoolbeleid (po 49%; vo 36%; mbo 33%). In het mbo wordt het minst teruggekoppeld;
- *Klachtenbehandeling* – Mbo-ouders dienen van alle sectoren het minst vaak klachten in (po 40%; vo 39%; mbo 29%). De onderwerpen van de klachten komen in alle sectoren overeen. Het grootste deel van de klachten gaat over de organisatie van zaken op school en over bepaalde leraren. In alle sectoren geven ouders aan dat er iets met de klachten wordt gedaan. Klachtenbehandeling is het beste georganiseerd in po en vo, bijna de helft van de po en vo-ouders vindt dat hun klacht naar tevredenheid is afgehandeld. Het oordeel van de ouders in het mbo over de behandeling van klachten is minder positief. Een derde van die ouders zegt dat er niets gedaan wordt met hun klacht.

Meningen over inspraak

Bijdragen en suggesties van ouders worden in alle sectoren over het algemeen gewaardeerd, tenminste als het gaat om schoolbeleid en kwaliteit van het onderwijs. Scholen vinden de invloed van ouders op het curriculum en de medeverantwoordelijkheid van ouders voor de kwaliteit van het onderwijs het minst wenselijk. Leraren van mbo-instellingen ervaren inspraak van ouders als minder lastig dan leraren uit het po en vo. Het is onduidelijk waardoor dit komt. Het kan zijn dat leraren in het mbo minder te maken hebben met ouders en het daardoor als minder lastig ervaren.

Thema's

Belangrijkste thema om te bespreken met ouders in zowel primair als voortgezet onderwijs, is de aanpak van pesten en onaangepast gedrag. De helft van de scholen vindt veel invloed van ouders hierbij wenselijk. In het mbo is de aanpak van verzuim/voortijdig schoolverlaten het belangrijkste

thema. Scholen in alle sectoren vinden invloed van ouders niet of minder wenselijk als het gaat om personeelsbeleid, het curriculum en de financiën.

Ouders zijn vrij neutraal over hun invloed op de invulling van onderwijstijd en het onderwijsprogramma. Weinig ouders voelen zich hier verantwoordelijk voor en weinig ouders vinden dat zij hierbij inspraak zouden moeten hebben. Dit komt dus overeen met de mening van de scholen en instellingen.

Informele ondersteuning door ouders: onderwijsondersteunend en hand- en spandiensten

Po-scholen doen over het algemeen veel vaker een beroep op ouders dan vo-scholen. Verder worden ouders met kinderen in het po voor hele andere activiteiten gevraagd dan vo-ouders. Dit verschil is vooral zichtbaar bij de hand- en spandiensten. Mbo-instellingen vragen ouders zeer weinig voor ondersteuning bij activiteiten, maar wel bij het verzorgen van informatieavonden voor ouders/verzorgers:

- *Betrekken van ouders, volgens de school* – Zowel in het primair als voortgezet onderwijs lukt het vrij goed om ouders te betrekken bij projecten en het leggen van contacten met andere ouders. In het primair onderwijs is het op ongeveer de helft van de scholen ook makkelijk om ouders te werven voor het organiseren van buitenschoolse activiteiten (58%) en het vervoeren/begeleiden van leerlingen bij buitenschoolse activiteiten (46%). Bij de andere activiteiten lukt het voor minder dan een derde van de scholen in het po en vo makkelijk om de ouders hierbij te betrekken. Omdat mbo-instellingen weinig hulp bij ondersteuning vragen kunnen ze ook niet goed aangeven of het moeilijk of makkelijk is om ouders te betrekken bij die activiteiten;
- *Betrekken van ouders, volgens de ouders* – Driekwart van de po-ouders vindt de school van hun kind tamelijk tot zeer actief bij het werven van ouders voor het uitvoeren van activiteiten op school. In het vo en mbo zijn scholen minder actief in het werven. Basisscholen maken voornamelijk gebruik van schriftelijke en digitale methoden, zoals een oproep in nieuwsbrief. Het voortgezet onderwijs maakt daarnaast ook gebruik van informatieavonden en het mbo gebruikt voornamelijk de informatieavond om ouders te werven. Ouders in het po zijn over het algemeen positiever over de manier waarop de school hen betreft dan ouders in het vo en mbo. Eerder zagen we al dat deze ouders minder worden gevraagd voor ondersteunende activiteiten. Dan is het ook begrijpelijk dat ouders minder waardering ervaren voor hun werkzaamheden op school.

Hulp van ouders bij verzuim, voortijdig schoolverlaten en loopbaanoriëntatie en -begeleiding

Bij de aanpak van verzuim en voortijdig schoolverlaten ondernemen mbo-instellingen verschillende acties. De overgrote meerderheid van de instellingen noemt de volgende acties: contact opnemen met de ouders/verzorgers als er sprake is van (langdurig) verzuim (89%), speciaal omschreven aanpak voor verzuim en voortijdig schoolverlaten (86%), en er is structureel contact met de leerplichtambtenaar om voortijdig schoolverlaten terug te dringen (80%). Door driekwart van de instellingen worden ouders niet betrokken bij loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Echter, meer dan de helft van de respondenten van de instellingsenquête (61%) geeft aan dat zij wel ondersteuning bieden aan ouders/verzorgers bij de studie- en loopbaankeuze van hun kinderen. De overgrote meerderheid antwoordt dat zij ouders/verzorgers betrekken, bij potentieel voortijdig schooluitval, bij heroriëntatie op studie- en beroepskeuze van de deelnemer.

Oordeel over ouderbetrokkenheid

Oordeel van de ouders (en partners) over de scholen

- *Rapportcijfers van ouders voor de school* – Ouders met kinderen op de basisschool zijn, met een gemiddeld rapportcijfer van 6,8, het meest positief over de school; meer in het bijzonder zijn zij vooral te spreken over de adviezen die zij van de school krijgen voor de schoolkeuze voor het voortgezet onderwijs. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs geven de school net een voldoende, een gemiddeld cijfer van 6,1. De hoogste waardering hebben zij voor de adviezen die zij krijgen bij beslissingen over de keuze van vakken en/of vervolgopleiding van hun kind en de informatievoorziening over het beleid op school. Ouders met kinderen op de mbo-instelling geven gemiddeld een onvoldoende, een 5,1. Het meest positief zijn zij over het adviseren van ouders bij beslissingen over de keuze van vakken en/of vervolgopleiding van hun kind;
- *Knelpunten* – Ouders in het po, vo en mbo ervaren verschillende knelpunten als het gaat om ouderbetrokkenheid. Ouders in het po vinden dat deze knelpunten deels aan de ouders zelf liggen terwijl in het vo en het mbo de knelpunten meer bij de school zelf worden gezocht;
- *Positieve waardering* – Alhoewel ouders in het po meer knelpunten zien dan ouders in vo en mbo, zijn deze ouders wel het meest tevreden over wat de school doet om hen te betrekken. Een derde van po-ouders (34%) en een kwart van de vo-ouders (25%) vindt dat de school het maximale doet om ouders te betrekken bij de school. Van de mbo-ouders is dit 14%;
- *Partners van mbo-deelnemers* geven hetzelfde cijfers aan het betrokken worden door de instelling als de ouders (5,1). Een derde zegt dat er geen knelpunten zijn. Ongeveer een kwart vindt, net als de ouders aan, dat de mbo-instelling partners niet goed informeert. Ook een kwart van de partners antwoordt dat de mbo-instelling onvoldoende het belang ziet van de betrokkenheid van partners. Hier is de meeste ruimte om de betrokkenheid te vergroten.

Oordeel van de scholen over de ouders

- *Rapportcijfers van school voor de ouders* – Het oordeel wat de scholen over de betrokkenheid van de ouders geven komt overeen met wat de ouders de scholen geven. Van de scholen voor primair onderwijs krijgen de ouders gemiddeld een 6,8. De betrokkenheid van ouders bij buitenschoolse activiteiten en de bijdrage van ouders binnen MR, ouderraad en schoolbestuur wordt door de scholen het meest gewaardeerd, met een ruime 7. In het voortgezet onderwijs scoren de ouders met een 6,2 wat lager. Het oordeel van de mbo-instellingen is niet positief, gemiddeld een 4,8. Enige voldoende is een 6 voor de betrokkenheid van ouders/verzorgers bij het terugdringen van verzuim/voortijdig schoolverlaten mbo;
- *Knelpunten* – De meeste scholen in het primair en voortgezet onderwijs zeggen dat het grootste knelpunt voor ouderbetrokkenheid is dat ouders geen tijd meer hebben om betrokken te zijn (po 82%; vo 64%). Verder vindt men op een kwart van de scholen (po/vo) dat ouders er te makkelijk op vertrouwen dat alles goed gaat, en dat ouders zich alleen als consument gedragen;
- Het grootste beletsel voor ouderbetrokkenheid in het mbo is dat de kinderen oud genoeg zijn om zelf verantwoordelijkheid te nemen (54%). Dit heeft waarschijnlijk te maken met de leeftijd van de deelnemers. De interviews met de leraren en colleges van bestuur bevestigen dat de lagere ouderbetrokkenheid een logisch gevolg is van de hogere leeftijd van deelnemers;
- *Positieve waardering* – Scholen in het po en vo zijn tamelijk positief over hun inspanningen om ouders te betrekken. Een grote meerderheid vindt dat ze voldoende of het maximale doen om ouders te betrekken (po 92%; 83%). Po- en vo-scholen zijn duidelijk positiever over hun eigen inzet voor ouderbetrokkenheid dan de ouders. Wat dit betreft is er geen verandering ten opzichte van 2009. Van de mbo-instellingen vindt de helft voldoende of het maximale doen

(53%). Ook de mbo-instellingen hebben een gunstiger beeld van hun inspanningen dan de ouders.

1 Inleiding

1.1 Hernieuwde aandacht voor ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid, al sinds jaar en dag een belangrijk thema binnen het onderwijs, staat de laatste tijd opnieuw sterk in de belangstelling. De minister van OCW heeft vanaf 2011 initiatieven genomen om ouderbetrokkenheid opnieuw op de kaart te zetten, door middel van beleidsbrieven en een plan van aanpak van het Programma Ouders en school samen.² En het ministerie is opgetrokken met partners uit het veld. De minister heeft hierin het belang benadrukt van ouderbetrokkenheid voor leerprestaties, voor loopbaanoriëntatie, preventie van schooluitval en voor de waarden en normen binnen de school als gemeenschap. Een belangrijke aanleiding was het advies van de Onderwijsraad 'Ouders als partners'.³

Programmateam Ouders en school samen, Plan van Aanpak

Het ministerie van OCW wil met het Programma Ouders en school samen de ouderbetrokkenheid meer op de kaart zetten. Het streven is om het educatief partnerschap tussen school en ouders te stimuleren. De twee hoofdthema's van het programma zijn: 1) de school als gemeenschap en 2) verhoging van de leeropbrengsten. De activiteiten van het programma zijn steeds gelinkt aan de twee hoofdthema's en zijn zowel gericht op scholen, ouders, maatschappelijke organisaties, gemeenten en de interne OCW-organisatie.

Bestuursakkoorden 2012-2015

De rijksoverheid heeft met de PO-Raad en de VO-Raad bestuursakkoorden gesloten, bedoeld om de kwaliteit van het onderwijs en de professionaliteit te bewaken en te verbeteren.⁴ Ouderbetrokkenheid speelt hierbij een belangrijke rol, vanuit het idee dat de school en de ouders samen verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van het kind en de studie- en beroepskeuze die het maakt tijdens zijn schoolloopbaan. Met de scholen in het middelbaar beroepsonderwijs zijn afspraken gemaakt over het terugdringen van het voortijdig schoolverlaten; ook hierbij is een belangrijke rol voor de ouders weggelegd. De rijksoverheid heeft ook bestuursafspraken gemaakt met de G4 en de G33. Deze akkoorden hebben betrekking op het effectief benutten van VVE en de uitbreiding van de leertijd in het primair onderwijs. Ook hierin speelt ouderbetrokkenheid nadrukkelijk een rol.

Monitoring van ouderbetrokkenheid

Het ministerie van OCW volgt de ontwikkelingen in het onderwijs met betrekking tot ouderbetrokkenheid door middel van onderzoek. In 2009 is de Monitor ouderbetrokkenheid in het primair en voortgezet onderwijs gestart, met een eerste meting onder scholen en onder ouders, uitgevoerd door Ecorys en Sardes.⁵

De voorliggende tweede meting is uitgevoerd in het voorjaar van 2012, wederom door Ecorys en Oberon. Het ministerie wil met deze tweede meting vaststellen hoe de school-ouderbetrokkenheid in het primair en voortgezet onderwijs zich sinds 2009 heeft ontwikkeld. Daarnaast is onderzocht wat de stand van zaken is op het gebied van school-ouderbetrokkenheid in het mbo. In deze laatste sector gaat het om een nulmeting. In deze rapportage doen we verslag van de tweede meting.

² Brieven aan de Tweede Kamer van 29 november 2011 (ref nr: 350297), 6 maart 2012, 3 april 2012 (Kamerstuk 33000-VIII-121).

³ Advies van de Onderwijsraad "Ouders als partners" 32123-VIII-115.

⁴ Bestuursakkoord PO-Raad – 2012-2015. Bestuursakkoord VO-Raad-OCW 2012-2015.

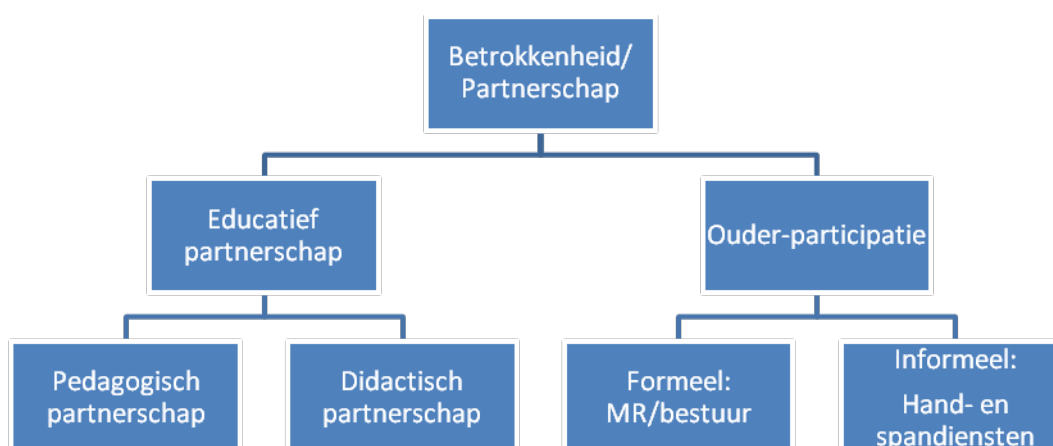
⁵ Ecorys/Oberon, *Monitor ouderbetrokkenheid in het funderend onderwijs - Eerste meting onder scholen en ouders*, Ecorys/Sardes, 2009.

1.2 Soorten ouderbetrokkenheid

In deze meting is onderzoek gedaan naar verschillende vormen van ouderbetrokkenheid. Er is onderscheid gemaakt tussen *educatief partnerschap* en *ouderparticipatie*.

Educatief partnerschap: ouders en school dragen samen verantwoordelijkheid, zowel voor de opvoeding (*pedagogisch partnerschap*) en het leren van kinderen (*didactisch partnerschap*).

Ouderparticipatie: dit betreft de actieve deelname van ouders aan activiteiten op school. Daarbij kunnen we onderscheid maken in *formele ouderparticipatie*, b.v. in de MR of het schoolbestuur en *informele ouderparticipatie*, b.v. het helpen bij activiteiten op school.

In dit eerste hoofdstuk gaan we nader in op beide aspecten van het begrip ouderbetrokkenheid, educatief partnerschap (1.2) en ouderbetrokkenheid (1.3). Vervolgens noemen we de onderzoeksvragen (1.4) en schetsen we de opzet van het onderzoek (1.5).

1.3 Educatief partnerschap

Het begrip educatief partnerschap staat centraal in de aanpak van het Programma Ouders en school samen van het ministerie van OCW. We bespreken de recente ontwikkelingen en de twee hoofdaspecten van educatief partnerschap: pedagogisch partnerschap en didactisch partnerschap.

1.3.1 Recente ontwikkelingen met betrekking tot ouderbetrokkenheid

De aandacht voor ouderbetrokkenheid kreeg een nieuwe impuls door het advies dat de Onderwijsraad in 2010 schreef voor de vaste Kamercommissie OCW, 'Ouders als partners'. In dit advies worden drie typen van relaties tussen ouders en school onderscheiden. Ten eerste bestaat er een *individuele, juridische relatie* (vastgestelde rechten en plichten). Ten tweede zijn ouders *samenwerkingspartners* als het gaat om de opvoeding en het leerproces van hun kind. Ten slotte zijn alle ouders onderdeel van een (informele) *oudergemeenschap*. Daarbij gaat het niet zozeer direct om de belangen van de eigen kinderen en wat ze nodig hebben, maar over die van de oudergroep van een klas, een groep, een jaar of de school als geheel. De Onderwijsraad adviseert meer nadruk te leggen op het tweede en derde type.⁶

⁶ Onderwijsraad (2010), Advies Ouders als partners, Den Haag.

Het begrip 'educatief partnerschap'

Aan het partnerschap tussen ouders en school wordt ook in recente literatuur aandacht aan besteed. Het begrip 'educatief partnerschap' verwijst naar de opvatting dat opvoeding en onderwijs een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en school is, in plaats van dat de school verantwoordelijk is voor het onderwijs en ouders voor de opvoeding. Educatief partnerschap in de zin van het samen optrekken van ouders en leraren/de school blijkt een gunstig effect te hebben op zowel de cognitieve ontwikkeling, de schoolprestaties als het sociaal functioneren van kinderen.⁷

Educatief partnerschap in po, vo en mbo

Educatief partnerschap is relevant voor het primair en voortgezet onderwijs, maar ook voor het middelbaar beroepsonderwijs. Het model van Montandon (1993) onderscheidt partnerschap als een van de elementen van ouderbetrokkenheid. Dit model is gebruikt door het Expertisecentrum Beroepsonderwijs (ecbo) om na te gaan wat de stand van zaken is met betrekking tot ouderbetrokkenheid in het mbo. Conclusie van ecbo is dat partnerschap, net als in het po en vo, nog vrijwel niet aan de orde is in het mbo. School en ouders blijven op afstand van elkaar. Ouders zijn vooral betrokken bij inschrijving en diplomering en eventuele problemen. Verder bestaat de indruk dat prestaties van deelnemers van wie de ouders in contact staan met de instelling, beter zijn dan die van deelnemers van wie de ouders niet bereikt worden.⁸ In het middelbaar beroepsonderwijs zijn naast de ouders ook de deelnemers aan het onderwijs volwaardige educatieve partners. Hetzelfde geldt voor de leerlingen in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

De school als gemeenschap

Wanneer ouders, leerlingen en school educatieve partners zijn, kan een gemeenschap ontstaan, waarin de betrokken partijen elk een eigen bijdrage leveren aan een stimulerende leeromgeving.

De minister van OCW schreef in een brief aan de tweede kamer (29 november 2011): "Mijn wens is dat álle ouders en álle scholen de handen ineenslaan voor wat hen beiden drijft: de ontwikkeling van de talenten van hun kind of leerling. Hier heeft niet alleen het kind recht op, maar dit is tevens van grote waarde voor de samenleving, nu en in de toekomst". De minister benadrukt het belang van ouderbetrokkenheid voor de leerprestaties, voor de loopbaanoriëntatie, voor het tegengaan van schooluitval en voor de waarden en normen binnen de school als gemeenschap.

Het ministerie van OCW heeft een programma ontwikkeld om het tot stand komen van de school als gemeenschap te bevorderen: *'School, leerlingen en ouders: Samen leven, leren en presteren'*.

Het programma van OCW kent twee pijlers:

- **Pedagogisch partnerschap:** afstemmen van de visie op opvoeding tussen school en ouders, waarmee wordt gewerkt aan de school als waardengemeenschap;
- **Didactisch partnerschap:** ouders geven thuis ondersteuning aan hun kinderen en hebben hierover contact met school. Hier ligt bijvoorbeeld een link met opbrengstgericht werken en terugdringen schoolverzuim.

1.3.2 Pedagogisch partnerschap

Het uitgangspunt bij pedagogisch partnerschap is dat zowel ouders als de school een rol vervullen bij de opvoeding van kinderen en jongeren. Het partnerschap krijgt invulling door afstemming en wederzijdse betrokkenheid tussen ouders en school. Hiertoe kunnen bijvoorbeeld opvoedingsdebatten en voorlichting worden georganiseerd, rondom diverse thema's: gezondheid, geldzaken, sociale relaties, seksualiteit, gebruik internet en sociale media.

⁷ Menheere, A. en E. Hooge (2010), Ouderbetrokkenheid in het onderwijs. Een literatuurstudie naar de betekenis van Ouderbetrokkenheid voor de schoolse ontwikkeling van kinderen. Hv A, Amsterdam.

⁸ Ecbo en ITS (2011), Nabij op afstand: ouders en het mbo.

De waarden waarover school en ouders afstemming zoeken, behoren bij verschillende domeinen:

- Het leren op school: werkhouding van de leerlingen, gericht op het behalen van resultaten;
- Regels in de klas en op school, b.v. respect voor elkaar hebben, veiligheid op school, tegengaan van pesten;
- Deelname aan de samenleving: rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing.

Pedagogisch partnerschap is een betrekkelijk nieuw begrip binnen de ouderbetrokkenheid. In de eerste meting van de Monitor Ouderbetrokkenheid had het nog geen plaats.

1.3.3 *Didactisch partnerschap*

De effecten van ouderbetrokkenheid op de ontwikkeling en schoolloopbaan van kinderen staat sinds de jaren vijftig sterk in de belangstelling. Desforges en Abouchar (2003) hebben veel onderzoek gedaan naar effecten van ouderbetrokkenheid op de leerresultaten van kinderen. Zij concluderen dat vooral de betrokkenheid van ouders thuis een grote bijdrage levert aan de leerresultaten van kinderen. 'Good parenting at home' leidt doorgaans tot meer zelfvertrouwen, een meer positieve attitude naar school, betere prestaties op het gebied van taal en rekenen en een verdere ontwikkeling van sociale competenties.

Ouderbetrokkenheid kan een sterk positief effect hebben op de leerprestaties, vooral bij jonge kinderen. Uit de meta-analyse van Desforges e.a. (2003), waarin diverse onderzoeken naar ouderbetrokkenheid tegen het licht zijn gehouden, blijkt dat het vooral de ouderbetrokkenheid thuis is die ertoe doet. Het gaat dan om de overdracht van waarden en verwachtingen, door het kind te stimuleren en interesse te tonen in zijn ontwikkeling en zijn leren en door activiteiten te ondernemen die een directe bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het kind, zoals voorlezen, tafelgesprekken en uitsapjes.

In Nederland zijn wel ervaringen opgedaan met ouderbetrokkenheid thuis in programma's als Opstap en Overstap, waarvan bewezen is dat zij een positief effect hebben op de cognitieve ontwikkeling van de kinderen. Nu steeds duidelijker wordt dat ook de ouderbetrokkenheid thuis een belangrijke factor is (Blok e.a., 2003), zijn verschillende VVE-programma's hun oudercomponent aan het uitbreiden.

Onderwijsondersteunende activiteiten van ouders hebben niet zonder meer positieve effecten (Patal, Cooper & Robinson, 2008). Ouders moeten in staat zijn de leermomenten goed te benutten; dit lukt hen over het algemeen beter als ze zelf succesvol zijn geweest in hun schoolcarrière (Zeece, 2005). Soms werkt ouderbetrokkenheid averechts. Het kan bijvoorbeeld leiden tot te veel druk op kinderen om te presteren.

Stimuleren van onderwijsondersteunende activiteiten

Hoe kunnen scholen ouderbetrokkenheid thuis stimuleren? Er is in het algemeen een ontwikkeling gaande waarin scholen steeds meer eisen stellen aan ouders en steeds meer invloed willen op wat er achter de voordeur gebeurt. Ouders worden nadrukkelijker aangesproken op hun verantwoordelijkheden (Herweijer en Vogels, 2004). Dat wil niet zeggen dat scholen een actieve rol gaan spelen in het bevorderen van ouderbetrokkenheid thuis. In het onderzoek van Van Daal, Broenink, Kromontono en Tabibian (2002) bleek dat scholen ouderbetrokkenheid thuis belangrijk vinden maar ook vinden dat de bevordering ervan niet hun verantwoordelijkheid is.

Toch kunnen scholen hier veel aan doen. Ouders kunnen worden getraind in de uitvoering van ondersteuningsactiviteiten. Dergelijke trainingen dragen bij aan een positief effect van de ondersteuning op de schoolprestaties. Wat dit betreft is er veel winst te behalen: in de eerste

meting van de Monitor ouderbetrokkenheid zei ruim de helft van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs dat de school *geen* informatie geeft over het huiswerk. Verder helpt een stimulerende opstelling van leraren. Als leraren ouders actief benaderen, heeft dat een positief effect. Leraren kunnen nog een stapje verder gaan, door ouders doelgericht te adviseren over de begeleiding van het huiswerk; ze kunnen ouders hiertoe ook instructies geven.

1.4 Ouderparticipatie

Ouderparticipatie betreft de actieve deelname van ouders aan activiteiten op school. Daarbij kunnen we onderscheid maken in:

- Formele ouderparticipatie, b.v. in de MR of het schoolbestuur;
- Informele ouderparticipatie, b.v. het helpen bij activiteiten op school.

1.4.1 Formele ouderparticipatie

Sinds scholen voor basis- en voortgezet meer ruimte hebben gekregen voor het ontwikkelen van eigen onderwijsbeleid, is het belangrijk geworden dat scholen meer verantwoording afleggen aan hun omgeving. Enerzijds leggen scholen verantwoording af aan de Inspectie voor het Onderwijs. Naast deze 'verticale verantwoording' wordt van scholen verwacht dat ze ook 'horizontale verantwoording' aan de zogenaamde *stakeholders* of *countervailing powers*,⁹ waaronder ouders en leerlingen. Voorbeelden van andere stakeholders zijn scholen uit andere sectoren, de gemeenten, kinderopvang, welzijnswerk en het bedrijfsleven.

De combinatie van verticale en horizontale verantwoording wordt ook meervoudige publieke verantwoording genoemd.¹⁰ Overheid, buurt, inspectie en ouders maken allemaal deel uit van het netwerk rondom de school. Oberon heeft verscheidene onderzoeken uitgevoerd naar horizontale verantwoording en ouderbetrokkenheid.¹¹ Uit deze studies blijkt dat de horizontale dialoog met ouders vooral goed werkt als:

- deze aansluit bij de ouderpopulatie;
- duidelijk wordt aangegeven wat de school met de inbreng van ouders doet;
- ouders niet alleen formeel betrokken worden bij de school (ouderraad, medezeggenschapsraad, e.d.), maar ook informeel (internetpeiling, paneldiscussie);
- de school een open houding heeft naar ouders;
- er korte lijnen zijn tussen de school en ouders.

De vraag die we met de monitor school-ouderbetrokkenheid willen beantwoorden is wat de scholen voor po, vo en mbo aan beleid ontwikkelen en in de praktijk uitvoeren om ouders als *countervailing powers* te positioneren. Een andere vraag die we van een antwoord voorzien, is of en in welke mate ouders gebruik maken van hun positie, en tot welke concrete resultaten in schoolverbetering dat leidt binnen de scholen. Kunnen ouders hun rol als 'kwaliteitsbeoordelaar' naar behoren uitvoeren? Wat zijn de onderliggende slaag- en faalfactoren?

⁹ Deze Amerikaanse term, ontleend aan economische theorieën, staat zo ongeveer voor 'krachten' die een (onderwijs)instelling volgen, controleren en in toom houden. De bekende Amerikaanse politoloog en filosoof Fukuyama en de econoom Galbraith hebben deze term gebruikt in hun bespiegelingen over het functioneren van (deels systemen binnen) de samenleving. De term *countervailing powers* vindt inmiddels zijn opgang ook in de publieke sector van onderwijs en zorg.

¹⁰ F. de Vijlder (2005) *Meervoudige publieke verantwoording: over kwaliteitszorg en goed bestuur in het primair onderwijs*. Den Haag: Q*Primair.

¹¹ Oberon (2007) *Pilotproject Horizontale verantwoording vo: eindrapportage vo-scholen*. Oomens, M. (2012) *Eindrapportage pilot horizontale dialoog onderwijstijd vo*. Utrecht: Oberon.

Ook bij de eerste meting van de monitor is onderzoek gedaan naar de ouders als *countervailing power*. De eerste meting maakt duidelijk dat scholen en ouders een verschillende mening lijken te hebben over deze kwestie (Kans e.a., 2009). Scholen zeggen ouders (veelvuldig) te informeren, terwijl ouders zeggen niet altijd op de hoogte te zijn van deze informatie. De informatie die ouders ontvangen, betreft vooral de leervorderingen van hun kind en praktische zaken, maar in mindere mate medezeggenschap, organisatorische veranderingen op school en onderwijskundige kwesties. Hierdoor worden ouders niet optimaal in staat gesteld om mee te denken en mee te beslissen.

Bij de tweede meting is ook naar formele ouderparticipatie gevraagd in het middelbaar beroeps- onderwijs. De communicatie tussen mbo-instellingen en ouders is tot nu toe doorgaans niet erg intensief, blijkt uit onderzoek van Ouders en Coö en echo. De ouderbetrokkenheid beperkt zich binnen mbo-instellingen veelal tot geformaliseerde contactmomenten bij risicosituaties. Slechts enkele opleidingen communiceren intensiever.¹² In het onderzoek van echo wordt aangegeven dat het voorkomen van schooluitval het belangrijkste doel is van contacten met ouders. Dit geldt meer voor de lagere niveaus van het onderwijs, omdat daar relatief meer deelnemers uitvallen. Daarnaast krijgt de verantwoording richting ouders meer aandacht, vooral als gevolg van de Governance Code BVE.

Uit het onderzoek van Ouders en Coö blijkt dat ouders in het mbo vrijwel geen zitting hebben in medezeggenschapsraden. Ondanks alle mogelijkheden voor ouderbetrokkenheid is de invloed van ouders in het po en vo beperkt. Ouders vinden dat ze niet veel invloed hebben. Scholen erkennen dat ze die invloed ook niet altijd wenselijk vinden. Hulp van ouders is welkom, maar het primaire proces blijft het domein van de school. Veel ouders zijn dat met de school eens.

Als het gaat om de formele ouderparticipatie is er geen aantoonbaar verband meer met leerresultaten. Bij deze vorm van ouderbetrokkenheid is dat ook niet het doel; ouders die deel uitmaken van de medezeggenschapsraad zitten daar niet voor zichzelf of hun eigen kind, maar als vertegenwoordigers van alle ouders.

1.4.2 Informele ouderparticipatie

De meeste scholen willen ouders graag 'in de school' zien. Deze informele ouderparticipatie wordt van belang geacht voor een goede onderlinge relatie tussen school en ouders. Maar wat de ouders precies in de school moeten doen en met welk doel, is niet altijd even duidelijk. Uit recent onderzoek komt naar voren dat de meeste scholen hierover geen beleid op papier hebben. Ondanks het ontbreken van beleid zijn veel scholen actief bezig om de ouderbetrokkenheid op school te verhogen. Helaas is het inderdaad voor scholen zelf vaak onduidelijk wat hun inspanningen om ouders te betrekken opleveren (van Daal, Broenink, Kromontono en Tabibian, 2002).

In het recente onderzoek naar ouderbetrokkenheid is voornamelijk gekeken naar mogelijke effecten op leeropbrengsten. Informele ouderparticipatie blijkt daarop weinig effect te hebben. Uit de studie van Desforges e.a. (2003) blijkt dat ouderbetrokkenheid op school, zoals het bezoeken van de ouderkamer of het verrichten van hand- en spandiensten, geen aanwijsbare invloed heeft op de leerprestaties van het kind. Ook Driessen e.a. (2005) kwamen tot een soortgelijke conclusie, op basis van onderzoeksgegevens uit het PRIMA-cohortonderzoek.

Anderzijds hoeft niet verwacht te worden dat alle initiatieven omtrent ouderbetrokkenheid leiden tot hogere leeropbrengsten. Een nevendoeel van deze activiteiten is op sommige scholen het

¹² Ouders en Coö (2009), Meer betrokken ouders. Kwalitatief onderzoek naar ouderbetrokkenheid in relatie tot v voortijdig schoolverlaten in het middelbaar beroepsonderwijs in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

bevorderen van *pedagogisch partnerschap*. Naar de effecten van ouderbetrokkenheid hierop is vooralsnog weinig onderzoek verricht.

1.4.3 *Communicatie en partnerschap tussen ouders en school*

Bepaalde vormen van ouderbetrokkenheid nemen af als de kinderen overgaan naar het voortgezet onderwijs. Als kinderen naar het primair onderwijs gaan, zijn er zeer regelmatige contacten tussen ouders en school. Kinderen worden gehaald en gebracht, ouders helpen bij schoolreisjes, bij feesten en culturele projecten op school. Als de kinderen naar het voortgezet onderwijs gaan, wordt dat anders. Ouders komen vrijwel niet meer op school, afgezien van de rapportbesprekingen en ouderavonden. Ook de formele participatie wordt minder belangrijk in het voortgezet onderwijs. Hoe ouder de kinderen, des te meer wordt medezeggenschap een zaak van de leerlingen zelf. De vorm van ouderbetrokkenheid die in het voortgezet onderwijs nog onverminderd van belang is, is de ouderbetrokkenheid thuis.

Een positief stemmend punt is echter wel dat scholen in toenemende mate geneigd lijken om te zoeken naar mogelijkheden om ouders meer systematisch uit te nodigen tot meedenken en hun oordeel over de school te geven (Karsten, De Jong, Ledouxen Sligte, 2006). Ouderpanels en oudertevredenheidsmetingen in het kader van kwaliteitszorgprocessen getuigen daarvan. Scholen die succesvol zijn in het opbouwen en onderhouden van de contacten met ouders hebben met elkaar gemeen dat zij een open houding hebben en de ouders vanuit een positieve insteek benaderen (Jepma 2005, Denessen, Bakker en Gierveld, 2007).¹³

1.5 Doelstelling onderzoek en onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is a) vast stellen hoe de school-ouderbetrokkenheid in het po en vo zich heeft ontwikkeld sinds de eerste meting uit 2009 en b) vaststellen hoe het ervoor staat met school-ouderbetrokkenheid in het mbo (nulmeting).

Het onderzoek moet antwoord geven op vier hoofdvragen. De eerste drie vragen zijn ook in de vorige meting (2009) beantwoord. De vierde vraag is nieuw ten opzichte van de vorige meting:

1. Zijn ouders goed geïnformeerd over hun rechten en plichten in het onderwijs en kunnen zij hun rol als 'counterveiling power' en 'kwaliteitsbeoordelaar' goed spelen? Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden in de diverse aspecten van betrokkenheid, op kind-/student-, school- en klasniveau;
2. Hebben scholen beleid ontwikkeld en voeren zij dit uit om ouders duurzaam te betrekken bij het onderwijs aan hun kind? Het gaat daarbij om onderwijsondersteunend gedrag door ouders thuis én hun bijdrage aan het kwaliteitsbeleid van de school;
3. In welke mate ondersteunt de betrokkenheid van ouders, respectievelijk die van medeopvoeders (zoals verenigingen, jeugdwerk, welzijnswerk et cetera) de leeropbrengsten bij de leerling?
4. In welke mate draagt betrokkenheid van de ouder bij aan de school als gemeenschap (het creëren van een veilig schoolklimaat en het naleven van gedeelde normen en waarden)?

De vier hoofdvragen zijn uitgewerkt in de onderstaande deelvragen. Deze vragen zijn afkomstig uit de aanvraag, toevoegingen van Ecorys/Oberon zijn cursief gedrukt. Voor zover vragen nieuw zijn ten opzichte van de vorige meting is dit aangegeven:

1. Wat voor soort ondersteunende werkzaamheden verrichten ouders op school?
2. Zijn ouders goed geïnformeerd over wat hun kinderen leren op de basisschool?

¹³ De lijst met gebruikte literatuur is te vinden in Bijlage 1.

3. Wat is de bijdrage van ouders aan de leervorderingen en ontwikkeling van het eigen kind thuis en op school?
4. Hoe worden ouders betrokken bij de loopbaanoriëntatie en –begeleiding? (*nieuw*);
5. Hoe worden ouders betrokken bij de verzuimaanpak? (*nieuw*);
6. Hoe is de communicatie tussen ouders en leraren hierover? Dus op welke wijze en hoe vaak worden ouders geïnformeerd, hoe vindt de interactie met ouders plaats en hoe oordelen ouders en leraren daarover?
7. Past de leraar zijn handelen in de praktijk aan naar aanleiding van deze kennisuitwisseling?
8. Passen ouders hun handelen in de praktijk aan naar aanleiding van deze kennisuitwisseling, met als doel de ontwikkeling van het kind te vergroten (onderscheid tussen het bieden van uitdagende leeromgeving en huiswerkbegeleiding)?
9. Wat is de bijdrage *van ouders* aan het beleidsproces binnen de school (tevredenheidsonderzoek, medezeggenschapsraad, schoolbestuur, raad van toezicht, gebruik maken van klachtenregeling)?
10. Zijn er *in de diverse aspecten van ouderbetrokkenheid* verschillen naar omvang van de besturen (menselijke maat)?
11. Hoe worden ouders op de hoogte gehouden van de wijze waarop de school de kwaliteit borgt en verbetert?
12. Hoe wordt geoordeeld over de opbrengsten van de ouderbetrokkenheid?
13. In hoeverre onderhoudt de school contacten met medeopvoeders?
14. De school als leergemeenschap kent waarden op verschillende niveaus: 1. de waarden van het primaire proces (luisteren, gezag, respect), 2. waarden die het harmonieus samenleven bevorderen (empathie, rekening houden met elkaar, respect voor leraren en medeleerlingen en het vreedzaam oplossen van geschillen) en 3. voorbereiding op de waarden van de samenleving, arbeidsmarkt en (parlementaire) democratie, het respecteren van andere overtuigingen, rechtsstatelijkheid (waaronder gelijke rechten voor allen, de vrijheid van meningsuiting). Scholen maken zelf de keuze op welke waarden zij het accent leggen. Waar leggen scholen de nadruk op en waarom is voor deze nadruk gekozen? Hoe gaan ouders hiermee om? Wat vinden ze belangrijk? Waar kan de school hen helpen om ook thuis deze waarden te realiseren en waar kunnen zij de school helpen? (zie hoofdvraag 4) (*nieuw*);
15. Over welke thema's t.a.v. de ontwikkeling van het kind willen ouders met de school spreken? (*nieuw*);
16. Over welke thema's t.a.v. de ontwikkeling van het kind wil de school met ouders spreken? (*nieuw*).

Aanvullend zijn bij de vorige monitor enkele extra deelvragen toegevoegd. Ecorys en Oberon stellen voor ook in de nieuwe monitor weer aan deze vragen aandacht te besteden. Ze leveren interessante informatie op over hoe scholen ouderbetrokkenheid in hun beleid betrekken en welke concrete actie daarop genomen worden. Het gaat om de volgende vragen:

17. Transparantie en rekenschap zijn kernelementen binnen horizontale verantwoording tussen school en omgeving. In welke mate worden ouders structureel (geborgd in beleid) geïnformeerd over het kwaliteitsbeleid van de school?
18. In welke mate voeren de scholen actief beleid om de oudergeleding binnen het (gemeenschappelijk) medezeggenschapsraad te professionaliseren en bij het beleidsproces te betrekken?
19. In welke mate voeren de scholen actief beleid om de ouderbetrokkenheid bij de school en de ontwikkeling van de kinderen te vergroten?

1.6 Onderzoeksaanpak en respons

1.6.1 Respondentgroepen en onderzoeksmethode

Doel van de Monitor school-ouderbetrokkenheid is om een beeld te krijgen van de ouderbetrokkenheid in primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Daartoe is een enquête gehouden onder onderwijsinstellingen, ouders en leerlingen/deelnemers. In aanvulling daarop zijn bij leraren en colleges van bestuur van mbo-instellingen telefonische interviews afgenomen.

De hoofdonderwerpen in de enquêtes waren: visie en beleid van ouderbetrokkenheid, betrokkenheid van ouders bij instelling, oudervertegenwoordiging, ouder als opvoeder en ondersteuner, communicatie van de school naar de ouder en de school als gemeenschap.

Bij het opstellen van de online enquêtes (en interviewleidraden) voor de verschillende partijen zijn we uitgegaan van de onderzoeksvragen van het ministerie van OCW en van beschikbare literatuur over ouderbetrokkenheid. Waar mogelijk zijn, binnen de verschillende groepen, dezelfde vragen gehanteerd als bij de eerste meting. Ook zijn over de verschillende sectoren heen zoveel mogelijk dezelfde vragen gesteld. Taalgebruik en antwoordcategorieën zijn sectorspecifiek aangepast.

Nieuw, in vergelijking met de monitor van 2009, waren de vragen over het onderwerp 'School als gemeenschap'. In het vo en met name het mbo was er in deze tweede meting meer aandacht voor verzuim, voortijdig schoolverlaten en loopbaanoriëntatie en begeleiding.

Hieronder volgt voor de groepen die een internetenquête hebben ingevuld een beschrijving van de steekproef en de respons per groep. Voor de leraren en de colleges van bestuur volgt een beschrijving van de aanpak voor de telefonische interviews.

1.6.2 Internetenquête scholen (po, vo, mbo)

Steekproef en respons scholen

Voor het onderzoek zijn schoolleiders in het po, vestigingsdirecteuren in het vo en contactpersonen¹⁴ met betrekking tot ouderbetrokkenheid in het mbo bevestigd door middel van een internetenquête. De schoolleiders en vestigingsdirecteuren zijn per brief benaderd om deel te nemen. De mbo-contactpersonen alleen via email. Er is zowel via email als telefonische gerappelleerd om deel te nemen. De onderstaande tabel geeft een overzicht, per sector, van de steekproefgrootte en de respons.

Tabel 1.1 Steekproef en respons overzicht enquête scholen per sector

Onderwijssector	Steekproef	Respons
Po	1.830*	230 (13%)
Vo	1.339**	243 (18%)
Mbo	ca. 300*** (56 mbo-instellingen)	140 (van 48 mbo-instellingen)

* Op basis van bestanden van Duo is een steekproef getrokken van scholen voor primair onderwijs. Voor een evenwichtige verdeling is de steekproef voor het primair onderwijs gestratificeerd naar drie achtergrondvariabelen: schoolsoort (basisonderwijs/speciaal basisonderwijs); bestuursomvang (éénpitter/meerpitter); mate van stedelijkheid (G4/niet G4).

** Alle schoolleiders, op vestigingsniveau in het vo.

***De steekproef in het mbo behoeft nadere uitleg, zie hieronder.

¹⁴ Dit wordt later in het rapport nog toegelicht.

Alle mbo-instellingen zijn benaderd met de vraag of zij de namen konden geven van personen die verantwoordelijk zijn voor ouderbetrokkenheid op managementniveau. Van de 66 mbo-instellingen hebben we op deze manier van 56 instellingen één of meer namen gekregen, met een totaal van ruim 300 emailadressen. Deze mensen hebben allen een uitnodiging gekregen om deel te nemen aan de enquête. Van die 56 hebben 48 verschillende mbo's een of meer ingevulde enquêtes.

Representativiteit van respons

Om in het *po* een representatief beeld te geven van de populatie, zijn de resultaten in dit rapport gewogen op basis van schoolsoort, bestuursomvang en mate van stedelijkheid. In het *vo* is gecheckt op representativiteit op drie achtergrondvariabelen: Onderwijssoort (avo vs vbo/pro), Bestuursomvang (aantal scholen onder bestuur, eenpitter/meerpitter), Mate van stedelijkheid (G4 ja/nee). De respons is representatief naar deze achtergrondvariabelen.

De *mbo*-instellingsenquête is ingevuld door 140 respondenten van 48 verschillende roc's, op een populatie van 66 roc's. Vanwege de grote diversiteit in aansturing van beleid rondom ouderbetrokkenheid op de roc's (centraal versus decentraal), is het moeilijk om wat betreft de mbo-sector te spreken over representativiteit van de uitkomsten. Er is onvoldoende informatie over de populatie om de uitkomsten te toetsen op representativiteit, behalve dat driekwart van de mbo-instellingen met een of meer respondenten in het onderzoek is vertegenwoordigd. Wij zijn van mening dat wij met het aantal respondenten en het aantal in het onderzoek betrokken mbo-instellingen een redelijk goed beeld hebben verkregen van de situatie rondom ouderbetrokkenheid in het mbo.

1.6.3 Enquête ouders/partners en leerlingen

Om een betrouwbaar beeld te verkrijgen van de betrokkenheid van ouders, is via internet een enquête gehouden onder 1.366 ouders in *po*, *vo* en *mbo* en 140 partners van zelfstandig wonende mbo-deelnemers. Naast de enquête onder ouders en partners is ook een enquête gehouden onder 715 leerlingen in de bovenbouw van het *vo* en deelnemers in het *mbo*. Bij beide enquêtes is samengewerkt met Heliview Research BV, die een onderzoekspanel onderhoudt met ongeveer 50.000 personen.

Samenstelling steekproef ouders/partnersenquête

Het onderzoek onder ouders moest een representatief beeld opleveren van de ouderbetrokkenheid, zodat bij de analyses uitsplitsingen gemaakt konden worden tussen:

- ouders met kinderen in primair, voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs;
- ouders met een middelbaar/hoog of een laag opleidingsniveau.

Om de bovengenoemde uitsplitsingen te maken, is een representatieve steekproef (van de ouders en partners) samengesteld op basis van leeftijd, geslacht, regio, inkomen en gezinsgrootte zorgvuldig.

Voor de enquête onder ouders met kinderen in het primair onderwijs zijn door Heliview BV huishoudens geselecteerd met kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar. Voor het voortgezet onderwijs zijn huishoudens met kinderen van 12-18 jaar geselecteerd en voor het middelbaar beroepsonderwijs huishoudens met kinderen van 16 jaar en ouder. Voor de enquête onder partners van mbo-deelnemers zijn huishoudens geselecteerd met jongeren tot ongeveer 30 jaar. De respondenten zijn benaderd via e-mail, de vragenlijst is door de ouders, leerlingen/deelnemers achter de computer ingevuld.

Respons ouders/partnerenquête

Aan de enquête hebben 1366 ouders meegewerkt. Het gaat hierbij om 503 ouders van leerlingen uit het primair onderwijs, 513 ouders van leerlingen uit het voortgezet onderwijs en 350 ouders van thuiswonende mbo-deelnemers. De responsgroep is vergeleken met landelijke cijfers van CBS over opleidingsniveau van ouders van schoolgaande kinderen. De responsgroep is deels representatief naar opleidingsniveau, zoals te zien is aan de onderstaande tabel. De laagopgeleide ouders zijn iets ondervertegenwoordigd en de hoogopgeleide ouders zijn iets oververtegenwoordigd.

Tabel 1.2 Responsoverzicht van de internet-enquête onder ouders (in %)

	Populatie *	Responsgroep (n = 1366)
Opleidingsniveau		
Laag (basisonderwijs, vmbo)	32	23
Midden (havo, vwo, mbo)	40	44
Hoog (hbo, universiteit)	28	33

* Bron: CBS.

Om de onderzoeksresultaten te kunnen generaliseren naar de totale populatie is bij de analyses een 'weging' toegepast. Daardoor zijn de verhoudingen binnen de responsgroep dezelfde als in de populatie, voor wat betreft opleidingsniveau.

De respons van de mbo-partners is representatief op basis van leeftijd, geslacht, regio, inkomen en gezinsgrootte. Over het opleidingsniveau van de partners was geen informatie bekend.

Samenstelling steekproef enquête leerlingen vo en deelnemers mbo

Naast de enquête onder ouders is ook een enquête gehouden onder leerlingen in de bovenbouw van het vo en deelnemers in het mbo. Door middel van een screeningsvraag in de enquête is vastgesteld of de jongere in een huishouden onderwijs volgt in het vo of in het mbo. Vervolgens kreeg de leerling/deelnemer de vragen voorgelegd die van toepassing zijn voor vo of mbo.

Respons enquête leerlingen vo en deelnemers mbo

In totaal hebben 715 vo-leerlingen en mbo-deelnemers de enquête ingevuld. Hiervan zitten er 359 in de bovenbouw van het vo en 356 in het mbo. De responsgroep van mbo-deelnemers is vergeleken met landelijke cijfers van DUO over leerweg en opleidingsniveau. Hieruit blijkt dat de responsgroep op deze kenmerken sterk afwijkt van de populatie, zoals te zien is in de onderstaande tabel. Ook bij de mbo-deelnemers is bij de analyses een 'weging' toegepast om de onderzoeksresultaten te kunnen generaliseren naar de totale populatie. Daardoor zijn de verhoudingen binnen de responsgroep dezelfde als in de populatie, voor wat betreft leerweg en opleidingsniveau. Met de sterke ondervertegenwoordiging van BBL / niveau 1 en 2 in onze respons moet bij de interpretatie van de uitkomsten rekening worden gehouden. De enquêteresultaten van deze groep hebben de grootste wegingsfactor.

Tabel 1.3 Responsoverzicht internet-enquête mbo-deelnemers (in %)

	Populatie *	Responsgroep (n = 715)
Leerwegen opleidingsniveau		
BOL / niveau 1 en 2	16	8
BOL / niveau 3 en 4	37	67
BBL / niveau 1 en 2	20	3
BBL / niveau 3 en 4	27	22

* Bron: DUO.

1.6.4 Telefonische interviews leraren

Ter aanvulling hebben wij ook telefonische interviews met leraren afgenomen. Dit is ook bij de eerste meting gedaan. In de enquête onder de scholen/instellingen is gevraagd of wij de school mochten benaderen voor een telefonisch interview met een leraar. Het aantal namen en telefoonnummers wat op de manier bekend werd, was niet groot genoeg om een verdere selectie te maken van te interviewen leraren naar mate van ouderbetrokkenheid, beleid en achtergrondkenmerken van de scholen.

Afname van de vragenlijst voor de leraren duurde ongeveer een half uur. Het bood de mogelijkheid voor inhoudelijke verdieping. Om de gesprekken zo efficiënt mogelijk te laten verlopen werden de antwoorden van de betrokken schoolleider vóór het gesprek bestudeerd, zodat daar dieper op ingegaan kon worden.

Respons in po, vo en mbo

In het po zijn in totaal 20 interviews met leraren afgenomen. In het vo zijn in totaal 16 interviews met leraren afgenomen. Het is niet gelukt om 20 interviews af te nemen, omdat er weinig namen van leraren werden aangedragen via de directeurenvragenlijst en omdat sommige scholen en leraren uit eindelijk afzagen van deelname. In het mbo zijn in totaal 15 interviews afgenomen. Het aantal van 20 is niet gehaald, omdat er niet genoeg namen van leraren werden aangedragen via de instellingenvragenlijst.

1.6.5 Telefonische interviews met College van bestuur mbo-instellingen

Om een beter beeld te krijgen van het beleid dat mbo-instellingen voeren op het gebied van ouderbetrokkenheid zijn in totaal 8 interviews uitgevoerd met Colleges van Bestuur van mbo-instellingen (5 roc's, 2 vakscholen en 1 aoc). Deze interviews duurden ongeveer een half uur en volgen een semi-gestructureerde aanpak.

Hier volgt een samenvattend overzicht van de respons onder elk van de respondentgroepen.

Tabel 1.4 Overzicht van respondentgroepen en respons tweede meting Monitor Ouderbetrokkenheid, per sector

	Respons po	Respons vo	Respons mbo
Internet enquête			
School	230	243	140
Ouders	503	513	350
Leerling		359	356
Partners deelnemers mbo			140
Telefonische interviews			
Leraar	20	16	15
Lid van College van Bestuur			8

1.7 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken doen we verslag van de bevindingen van het onderzoek.

Om te beginnen wordt een beeld geschetst van het beleid dat scholen voeren om ouders te betrekken bij het onderwijs op school (hoofdstuk 2). Vervolgens gaan we uitvoerig in op de communicatie tussen ouders en school: waarover wordt gecommuniceerd, hoe vaak en op welke manier (hoofdstuk 3).

Lezers die met name geïnteresseerd zijn in de centrale aspecten van ouderbetrokkenheid, educatief partnerschap en ouderparticipatie, verwijzen we door naar de hoofdstukken 4 en 5.

Ten slotte bespreken we het oordeel over ouderbetrokkenheid, van zowel de scholen als de ouders (hoofdstuk 6).

Bij de presentatie van de resultaten worden de antwoorden van verschillende partijen (scholen, ouders, deelnemers) naast elkaar gepresenteerd en met elkaar vergeleken. Tevens wordt, voor zover mogelijk, een vergelijking gemaakt met de vorige meting van de Monitor Ouderbetrokkenheid, om inzicht te krijgen in de ontwikkelingen over de afgelopen drie jaar.

2 Beleid om ouders bij de school te betrekken

2.1 Inleiding

Sommige scholen zijn bewust bezig met het betrekken van ouders bij de school en hebben hier ook beleid voor ontwikkeld. In dit hoofdstuk bespreken we of scholen bewust omgaan met ouderbetrokkenheid en hoe zij hieraan vorm geven. Eerst gaan we in op de achtergrond van het betrekken van ouders bij de school (paragraaf 2.2). Daarna komt aan bod wat scholen hierover hebben vastgelegd (paragraaf 2.3). Vervolgens laten we zien hoe scholen ouderbetrokkenheid vormgeven (paragraaf 2.4).

2.2 Redenen van het betrekken van ouders bij de school

Aan scholen in het primair en voortgezet onderwijs en mbo-instellingen is gevraagd wat de voornaamste reden is om ouders bij de school te betrekken (zie **Tabel 2.1**):

- Scholen in het primair en voortgezet onderwijs vinden ouderbetrokkenheid met name van belang om invulling te kunnen geven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor goed onderwijs (respectievelijk 74% en 70%). Deze reden is in 2012 vaker genoemd dan in de meting van 2009¹⁵;
- Daarnaast zegt ongeveer de helft van de po- en vo-scholen (respectievelijk 59% en 46%) en vrijwel alle mbo-instellingen (96%), dat ouderbetrokkenheid goed is voor de ontwikkeling van het kind¹⁶;
- Een andere veelgenoemde reden is dat ouderbetrokkenheid gunstig is voor de leerprestaties. Bijna de helft van de scholen in het voortgezet onderwijs (49%) en het primair onderwijs (41%) noemt deze reden;
- Het kunnen uitvoeren van (buitenschoolse) activiteiten wordt door scholen in het primair onderwijs (47%) veel vaker genoemd dan door scholen in het voortgezet onderwijs (7%). Mbo-instellingen dragen het niet aan als reden (0%);
- In het voortgezet onderwijs wordt het laten meedenken en meepraten over de kwaliteit van het onderwijs daarentegen meer genoemd dan in het primair onderwijs;
- Ten slotte vindt twee derde van de mbo-instellingen dat ouderbetrokkenheid nodig is om voortijdig schoolverlaten (vsv) te verminderen en 59% om schoolverzuim terug te dringen.

Tabel 2.1 Voornaamste redenen om ouders/verzorgers bij de school te betrekken, (percentage scholen po, vo en mbo; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n=681)*	vo (n=243)*	mbo (n=129)
Ouderbetrokkenheid is nodig omdat het zonder ouders/verzorgers onmogelijk is alle geplande (buitenschoolse) activiteiten uit te voeren.	47 (55)	7 (7)	0
Ouderbetrokkenheid is nodig om voldoende aandacht te kunnen geven aan bepaalde vakken (zoals creatieve vakken, lezen).	8 (16)	1 (1)	-
Door ouderbetrokkenheid te stimuleren wordt geprobeerd een pedagogisch klimaat bij de leerlingen thuis te creëren dat gunstig is voor hun leerprestaties.	41 (36)	49 (38)	33

¹⁵ Dit verschil is statistisch significant ($p < 0.05$).

¹⁶ Het is onze indruk dat dit percentage zo hoog is omdat instellingen, leraren en cvb's allen het nut zien van ouderbetrokkenheid, juist doordat ouderbetrokkenheid als laag gezien wordt. Dit komt waarschijnlijk door de leeftijd van de deelnemers.

	po (n=681)*	vo (n=243)*	mbo (n=129)
Met ouderbetrokkenheid wordt een belangrijke stem gegeven aan ouders/verzorgers.	23 (26)	32 (41)	5
Met ouderbetrokkenheid wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor goed onderwijs.	74 (53)	70 (62)	33
Ouders/verzorgers moeten vertegenwoordigd zijn in de inspraakorganen.	20 (17)	20 (34)	2
Het is belangrijk voor de school dat ouders/verzorgers meedenken over het beleid.	12 (12)	28 (25)	4
Het is belangrijk dat ouders meedenken en meespreken over de kwaliteit van het onderwijs.	12 (18)	38 (42)	12
Ouderbetrokkenheid komt de ontwikkeling van het kind ten goede.	59 (57)	46 (40)	96
Ouderbetrokkenheid is nodig om voortijdig schoolverlaten (vsv) te verminderen (mbo)	-	-	68
Ouderbetrokkenheid is nodig om schoolverzuim terug te dringen (mbo)	-	-	59
Ouderbetrokkenheid is nodig voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob) (mbo)	-	-	22
Anders / weet niet.	1 (3)	1 (1)	2

Bron: scholenenquête 2009 en 2012.

* po 2009 (n = 502) en vo 2009 (n = 268).

Rol van ouders

In hoeverre ouders daadwerkelijk worden betrokken bij de school hangt af van hoe de school de rol van ouders ziet. Net als in de vorige meting zien scholen in het primair en voortgezet onderwijs ouders vooral als ondersteuner van hun eigen kinderen (zie Tabel 2.2 en Tabel 2.3). In het primair onderwijs worden ouders daarnaast ook gezien als lid van de schoolgemeenschap en als hulp bij de uitvoering van (buitenschoolse) activiteiten. In het voortgezet onderwijs is dat veel minder het geval. Scholen in zowel primair onderwijs als voortgezet onderwijs zien in lichte tot redelijke mate een rol voor de ouder als stimulator voor de onderwijskwaliteit en als meedenker.

Tabel 2.2 Hoe ziet de school de rol van ouders (percentage scholen po, n=230*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Hoge mate	Redelijke mate	Lichte mate	Niet	Weet niet	Totaal
Didactisch partnerschap: Ondersteuner van de eigen kinderen.	75 (67)	15 (15)	5 (13)	4 (4)	0 (-)	100
Informele ouderparticipatie: Hulp bij de uitvoering van (buitenschoolse) activiteiten.	23 (33)	53 (50)	24 (16)	0 (1)	0 (-)	100
Didactisch partnerschap: Stimulator voor het verbeteren van de onderwijskwaliteit.	15 (17)	39 (40)	39 (35)	7 (8)	0 (-)	100
Formele ouderparticipatie: Meedenker bij beleid, thema's en belangrijke beslissingen voor de school.	12 (12)	47 (42)	35 (38)	7 (8)	0 (-)	100
Pedagogische partners: Lid van de school als gemeenschap	43 (-)	41 (-)	10 (-)	4 (-)	2 (-)	100

Bron: scholenenquête.

*po 2009 (n = 495).

Hoewel scholen voor voortgezet onderwijs vaker het meedenken over de kwaliteit van het onderwijs als reden noemen voor ouderbetrokkenheid dan het primair onderwijs (38% tegenover 12%; zie tabel 2.1), zien we dit verschil niet terug in de rol die scholen voor ouders zien wat betreft het meedenken en de onderwijskwaliteit.

Tabel 2.3 Hoe ziet de school de rol van ouders, (percentage scholen vo n=239*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Hoge mate	Redelijke mate	Lichte mate	Niet	Weet niet	Totaal
Didactisch partnerschap: Ondersteuner van de eigen kinderen.	83 (75)	11 (14)	4 (6)	3 (4)	0 (-)	100
Informele ouderparticipatie: Hulp bij de uitvoering van (buitenschoolse) activiteiten.	1 (1)	14 (12)	63 (59)	23 (28)	0 (-)	100
Didactisch partnerschap: Stimulans voor het verbeteren van de onderwijskwaliteit.	14 (11)	54 (49)	27 (31)	5 (8)	0 (-)	100
Formele ouderparticipatie: Meedenker bij beleid, thema's en belangrijke beslissingen voor de school.	15 (11)	52 (51)	31 (34)	3 (4)	0 (-)	100
Pedagogische partners: Lid van de school als gemeenschap	20 (-)	41 (-)	31 (-)	5 (-)	1 (-)	100

Bron: scholenenquête.

*vo 2009 (n = 268).

De mbo-instellingen zien, net als de po- en vo-scholen, ouders vooral als ondersteuner van hun eigen kinderen (70%). Hulp bij uitvoering van (buitenschoolse) activiteiten en de rol van meedenker bij beleid, thema's en belangrijke beslissingen voor de school worden binnen de mbo-instellingen gezien als de minst belangrijk rol van ouders.

Tabel 2.4 Hoe ziet de school de rol van ouders (percentage scholen mbo, n=125)

	Hoge mate	Redelijke mate	Lichte mate	Niet	Totaal
Didactisch partnerschap: Ondersteuner van de eigen kinderen.	70	26	3	1	100
Informele ouderparticipatie: Hulp bij de uitvoering van (buitenschoolse) activiteiten.	1	6	24	66	100
Didactisch partnerschap: Stimulans voor het verbeteren van de onderwijskwaliteit.	7	30	44	15	100
Formele ouderparticipatie: Meedenker bij beleid, thema's en belangrijke beslissingen voor de school.	4	12	46	34	100
Pedagogische partners: Lid van de school als gemeenschap	2	24	38	30	100

Uit de interviews met leraren en de leden van het colleges van bestuur van mbo-instellingen blijkt dat ook zij vinden dat ouders vooral een taak hebben als ondersteuner van hun eigen kinderen. Er bestaan grotere verschillen tussen de scholen als het gaat om het meehelpen van ouders bij schoolactiviteiten. Sommigen zijn daar positiever over dan anderen.

2.3 Formalisering van ouderbetrokkenheid

Op de meeste scholen in het primair en voortgezet onderwijs is een aantal zaken over ouderbetrokkenheid schriftelijk vastgelegd (zie **Tabel 2.5**). Het gaat dan bij de overgrote meerderheid van de scholen, net als bij de vorige meting, vooral om de invloed van ouders via MR, ouderraad en/of schoolbestuur, en om de wijze van informatievoorziening over het beleid van de school. Op ongeveer de helft van de po- en vo-scholen is ook de (visie op de) rol van ouders in de school vastgelegd.

Op mbo-instellingen zijn voornamelijk zaken rondom het betrekken van ouders bij het terugdringen van verzuim en voortijdig schoolverlaten, wederzijdse verwachtingen en de wijze van informatievoorziening over het beleid van de instelling vastgelegd.

Ook in deze meting valt op dat het primair onderwijs veel meer vastlegt over de inzet van ouders bij onderwijsactiviteiten en (buitenschoolse) activiteiten dan het voortgezet onderwijs en het mbo. Een ander verschil is dat wederzijdse verwachtingen vaker worden vastgelegd op mbo-instellingen en in het voortgezet onderwijs, dan in het primair onderwijs.

Tabel 2.5 Wat is over ouderbetrokkenheid vastgelegd? (percentage scholen po, vo en mbo, meerdere antwoorden mogelijk; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n= 227)*	vo (n= 230)*	mbo (n=122)
De (visie op de) rol van ouders/verzorgers in de school.	54 (55)	53 (46)	14
Wijze van informatievoorziening over het beleid van de school.	75 (74)	63 (57)	34
Invloed van ouders/verzorgers via medezeggenschapsraad, ouderraad en/of schoolbestuur.	93 (96)	93 (92)	27
Betrekken van ouders/verzorgers bij buitenschoolse activiteiten	61 (72)	19 (19)	2
Stimuleren van ouders/verzorgers om thuis activiteiten te ondernemen die gunstig zijn voor de leerprestaties van het kind (voorlezen, helpen bij huiswerk).	45 (39)	35 (31)	14
Rol van externe medeopvoeders (zoals verenigingen, jeugdwerk, welzijnswerk).	12 (6)	9 (9)	10
Wederzijdse verwachtingen (bijv. in een onderwijsovereenkomst)	12 (-)	27 (-)	40
Betrekken van ouders bij het terugdringen van verzuim en voortijdig schoolverlaten.	-	-	48
Betrekken van ouders/verzorgers bij het onderwijs (lezen, creatieve vakken etc.).	44 (48)	30 (4)	-
Betrekken van ouders bij de invulling van de onderwijstijd.	(-)	17 (3)	-
Betrekken van ouders bij de vormgeving het onderwijsprogramma.	(-)	7 (6)	-
Anders / weet niet.	2 (1)	3 (6)	14
Er is niets vastgelegd.	1 (0)	2 (3)	16

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 489) en vo 2009 (n = 267).

Vastgelegde visie

Een groot deel van de scholen primair onderwijs (83%) en voortgezet onderwijs (88%) heeft een visie vastgelegd over ouderbetrokkenheid op school (zie **Tabel 2.6**). In het mbo ligt dit aandeel lager, ruim de helft (56%). Po- en vo-scholen en mbo-instellingen die hun visie hebben vastgelegd, hebben dit vooral in schoolplan, schoolgids of studiegids gedaan. Ten opzichte van de vorige meting is het percentage scholen dat ouderbetrokkenheid heeft opgenomen in hun schoolplan of -gids toegenomen. Minder dan één op de tien scholen heeft ouderbetrokkenheid vastgelegd in een

school-ouderovereenkomst. Achtergronden van scholen, zoals stedelijkheid of bestuursgrootte spelen hierbij geen rol.

Tabel 2.6 Hebben scholen een visie vastgelegd en zo ja op welke wijze? (percentage scholen po, vo en mbo, meerdere antwoorden mogelijk; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n=222)*	vo (n= 228)*	mbo (n=117)
Ja	83 (82)	88 (82)	56
<i>Die is opgenomen in de studiegids / het schoolplan</i>	66 (54)	48 (43)	21
<i>Die is vastgelegd in een visiedocument over ouderbetrokkenheid</i>	10 (10)	20 (12)	9
<i>Die is vastgelegd in een onderwijsovereenkomst/ school-ouderovereenkomst</i>	2 (-)	7 (-)	14
<i>Maar deze is niet vastgelegd in een apart document</i>	10 (19)	7 (26)	9
<i>Die is vastgelegd in een ander document, namelijk</i>	15 (13)	25 (9)	15
Nee	17 (18)	12 (18)	44

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 485) en vo 2009 (n = 258).

Uit de interviews met de leden van colleges van bestuur (CvB's) van mbo-instellingen bleek dat er niet op alle instellingen beleid is voor ouderbetrokkenheid. Vanuit de instelling is er geen interesse in of behoefte aan een beleid omtrent ouderbetrokkenheid. Dit wil overigens niet zeggen dat ouders niet betrokken worden. Ouders worden wel uitgenodigd voor ouderavonden, thema-avonden en intakegesprekken. De opkomst van de ouders hierbij is wisselend. Vanuit de CvB's wordt ouderbetrokkenheid vaak wel als belangrijk gezien. Bij een aantal instellingen wordt het opstellen van beleid omtrent ouderbetrokkenheid daarom nu wel opgestart. Door middel van pilots en experimenten wordt een start gemaakt met het inventariseren van behoeften van ouders en instelling, en van methoden om tot ouderbetrokkenheid te komen.

Het vastleggen van een visie op ouderbetrokkenheid kan op meerdere niveaus plaatsvinden: op school-, vestigingsniveau of door het bestuur (zie **Tabel 2.8**). Deze visie wordt in het po en vo in het algemeen op schoolniveau opgesteld. In het voortgezet onderwijs gebeurt dit tevens (ook) op vestigingsniveau. In het mbo is het echter voornamelijk het bestuur dat hierin een rol speelt.

Tabel 2.7 Niveau waarop de visie op ouderbetrokkenheid is opgesteld (percentage scholen po, vo en mbo, meerdere antwoorden mogelijk; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n=168)*	vo (n=201)*	mbo (n=65)
Bestuur	30 (27)	27 (25)	52
School	90 (86)	74 (68)	15
Vestiging	0 (2)	20 (21)	19
Opleidingsdomein/sector	-	-	19
Anders/Weet niet	7 (10)	12 (7)	14

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 397) en vo 2009 (n = 212).

Het is tevens interessant om te weten of ouders betrokken zijn bij het opstellen van de visie omtrent ouderbetrokkenheid (zie **Tabel 2.8**). Driekwart van de scholen, in het primair onderwijs die een visie hebben op ouderbetrokkenheid, en 85% van de scholen in voortgezet onderwijs zeggen ouders betrokken te hebben bij het opstellen van hun visie op ouderbetrokkenheid. In het mbo ligt dit aandeel een stuk lager, op een vijfde van de instellingen. In het voortgezet onderwijs is dit vooral gebeurd via de ouderraad en de MR. In het primair onderwijs gebeurde dit vooral via de MR.

Ouderpanels worden niet vaak ingezet door scholen om ouders te betrekken bij het opstellen van een visie op ouderbetrokkenheid.

Tabel 2.8 Betrokkenheid van ouders bij het opstellen bij de visie op ouderbetrokkenheid (percentage scholen po, vo en mbo; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n=185)*	vo (n=200)*	mbo (n=66)
Ja	75 (85)	85 (83)	19
Via de ouderraad	23 (28)	56 (51)	3
Via de MR	67 (77)	55 (60)	-
Via raadpleging in een ouderpanel	6 (-)	16 (-)	8
Op andere wijze	4 (13)	5 (7)	9
Nee	11 (8)	7 (8)	32
Weet niet	14 (7)	8 (9)	49

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 397) en vo 2009 (n = 212).

2.4 Wie voert het beleid met betrekking tot ouderbetrokkenheid uit?

Naast vragen over visie en beleid, zijn tevens vragen voorgelegd over de uitvoering van het beleid met betrekking tot ouderbetrokkenheid (zie **Tabel 2.9**). Deze vragen zijn voorgelegd aan alle scholen, ook die zeggen geen beleid en/of visie te hebben vastgelegd. Zowel voor primair onderwijs als voortgezet onderwijs is bij iets minder dan de helft van de scholen iemand aangewezen voor het coördineren van het ouderbeleid. Dit percentage is iets gestegen ten opzichte van de vorige meting.

Tabel 2.9 Is op de school iemand aangewezen voor het coördineren van het ouderbeleid? (percentage scholen po en vo; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n=203)*	vo (n=206)*
Ja	45 (37)	43 (39)
Nee	55 (63)	53 (57)
Weet niet	0 (0)	4 (4)
Totaal	100	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 465) en vo 2009 (n = 255).

NB deze vraag is niet in het mbo gesteld.

Ouderbeleid is in het primair en voortgezet onderwijs vooral een taak van de directie (zie **Tabel 2.10**). Op de meeste scholen is de directeur primair verantwoordelijk. In het mbo speelt de directie geen belangrijke rol; het beleid wordt met name uitgevoerd door de mentor (35%).

Tabel 2.10 Persoon die de taken op het gebied van ouderbeleid primair uitvoert (percentage scholen po, vo en mbo; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n=91)*	vo (n=155)*	mbo (n=92)
Aparte oudercontactfunctionaris	8 (6)	5 (3)	-
Directeur/directielid	71 (75)	66 (77)	12
Vertrouwenspersoon	2 (-)	- (-)	-
Decaan	- (-)	2 (-)	5
Mentor	- (-)	16 (4)	35
Leerkracht/docent	6 (3)	2 (4)	11
Intern begeleider/zorgcoördinator	7 (6)	- (-)	3
Bestuurslid	1 (0)	- (-)	1
Anders / weet niet	6 (10)	9 (13)	9
Totaal	100	100	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 171) en vo 2009 (n = 99).

Ook aan de ouders is gevraagd naar de wijze waarop de school ouderbetrokkenheid vormgeeft. Iets meer dan de helft van de ouders van kinderen in zowel het primair onderwijs als het voortgezet onderwijs geeft aan dat er een centrale contactpersoon is (zie **Tabel 2.11**). In het mbo geeft 45 procent van de ouders aan dat er een centrale contactpersoon is. Ongeveer een kwart van de ouders van kinderen in zowel het primair onderwijs als het voortgezet onderwijs weet niet of er een centrale contactpersoon in de school is. In het mbo is dat een derde van de ouders.

Tabel 2.11 Heeft de school volgens ouders een centrale contactpersoon voor ouders, (percentage ouders, po, vo en mbo)

	po (n=503)*	vo (n=513)*	mbo (n=350)
Ja	53 (56)	57 (64)	45
Nee	24 (17)	19 (12)	21
Weet niet	23 (27)	25 (24)	33
Totaal	100	101*	99*

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n = 535) en vo 2009 (n = 536)

* door afronding is de som van de percentages niet exact gelijk aan 100.

Wie volgens de ouders de centrale contactpersoon is, verschilt sterk tussen het primair en voortgezet onderwijs en het mbo (zie **Tabel 2.12**). Ouders van kinderen in het primair onderwijs zien vaak de directie van de school als de centrale contactpersoon, terwijl in het voortgezet onderwijs en het mbo doorgaans de mentor als centrale contactpersoon wordt gezien. In het primair onderwijs komt de intern begeleider op de tweede plaats en in het voortgezet onderwijs en mbo is dat de decaan.

Tabel 2.12 Centrale contactpersoon op school volgens ouders (percentage ouders po, vo en mbo; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n=264)*	vo (n=293)*	mbo (n=350)
Aparte oudercontactfunctionaris	5 (4)	3 (2)	-
Directeur / directielid	39 (39)	3 (5)	1
Vertrouwenspersoon	14 (7)	7 (8)	4
Decaan	4 (2)	17 (11)	16
Mentor	6 (5)	56 (60)	62
Leerkracht/docent	12 (14)	4 (4)	5
Interne begeleider / zorgcoördinator	16 (14)	4 (6)	4

	po (n=264)*	vo (n=293)*	mbo (n=350)
Bestuurslid	1 (1)	0 (0)	-
Ouder	2 (6)	1 (0)	-
Anders	0 (4)	2 (2)	3
Weet ik niet / zeg ik niet	2 (5)	2 (2)	4

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n = 298) en vo 2009 (n = 342).

Op meer dan de helft van de scholen in het primair onderwijs is een ouder als contactpersoon aangewezen (zie **Tabel 2.13**). In het voortgezet onderwijs is dat op bijna een kwart van de scholen het geval. In het mbo komt dit vrijwel niet voor. Achtergronden van scholen, zoals stedelijkheid of bestuursgrootte spelen hierbij geen rol.

Tabel 2.13 Scholen met een of meer ouders als contactpersoon voor zowel ouders als leraren (klassenouder, contactouder of stamouder, percentage scholen po, vo, mbo)

	po (n=203)*	vo (n=206)*	mbo (n=92)
Ja	59 (47)	24 (23)	1
Nee	40 (52)	73 (75)	85
Weet niet	1 (1)	2 (2)	14
Totaal	100	100	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 465) en vo 2009 (n = 254).

3 Communicatie

3.1 Inleiding

Hoe communiceren scholen en ouders met elkaar? Is er vooral sprake van informeren vanuit de school of gaan ouders en school met elkaar in dialoog? Daar besteden we in dit hoofdstuk aandacht aan. Allereerst gaan we in op de thema's waarover tussen ouders en school wordt gecommuniceerd en de frequentie waarin hierover wordt gecommuniceerd (paragraaf 3.2). Vervolgens besteden we aandacht aan de manier waarop deze communicatie plaatsvindt (paragraaf 3.3) en de mate waarin sprake is van een dialoog (paragraaf 3.4).

3.2 Waarover worden ouders geïnformeerd; met welke frequentie

De thema's waarover scholen ouders informeren en de mate waarin dat gebeurt komen in deze paragraaf aan bod. Daarnaast hebben we ouders gevraagd hoe zij de informatie vanuit school ervaren en over welke onderwerpen zij graag met de school in gesprek gaan. Er is hierbij onderscheid gemaakt tussen informatie over het kind, informatie over de groep, klas of het leerjaar en informatie over algemene zaken met betrekking tot de school of het onderwijs. In alle subparagrafen behandelen we primair, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs apart van elkaar.

3.2.1 Informeren over het kind

Primair onderwijs

Basischolen zeggen ouders structureel te informeren over belangrijke onderwerpen. Een overgrote meerderheid van de scholen in het primair onderwijs geeft aan ouders structureel te informeren over leervorderingen (97%), over het gedrag (87%) en de speciale zorgbehoeften van de leerling (87%). We zien dat vrijwel alle scholen ouders structureel informeren over de schoolkeuze voor voortgezet onderwijs.

Tabel 3.1 Onderwerpen met betrekking tot de leerling waarover scholen in het po structureel, incidenteel of niet zeggen te informeren (percentage scholen, n = 203*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Structureel	Incidenteel	Niet	Totaal
Leervorderingen van de leerling	97 (96)	3 (4)	0 (0)	100
Gedrag van de leerling (incl. verzuim en pesten)	87 (84)	12 (16)	0 (0)	100
Speciale zorgbehoeften van de leerling	87 (83)	13 (17)	0 (0)	100
Schoolkeuze voortgezet onderwijs	96	4	0	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (449 < n < 464).

De ervaring van ouders komt grotendeels overeen met die van de scholen. Zij zeggen structureel geïnformeerd te worden over leervorderingen en – in iets mindere mate – over het gedrag van de leerling. Het grootste verschil met de scholen is dat ouders zeggen dat zij vooral incidenteel worden geïnformeerd over de schoolkeuze voor het voortgezet onderwijs in plaats van structureel zoals de scholen aangeven. Verder geeft 40% van de ouders aan hierover *niet* geïnformeerd te worden.

Over zaken als pesten, verzuim en extra ondersteuning van de leerling thuis worden ouders vooral incidenteel geïnformeerd.

Tabel 3.2 Mate waarin ouders geïnformeerd over zaken m.b.t. het kind, volgens de ouders (percentage ouders po, n=503*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er een aanleiding is (incidenteel)	Nee	Weet niet	Totaal
Leervorderingen (cijfers, prestaties)	91 (91)	8 (6)	0 (1)	1 (2)	100
Sociale ontwikkeling, gedrag	71 (78)	26 (19)	2 (2)	1 (2)	100
Pesten en gepest worden	26 (36)	60 (49)	10 (9)	4 (6)	100
Verzuim/spijbelen	12 (9)	57 (45)	23 (34)	8 (12)	100
Extra ondersteuningsbehoeften	40	51	7	2	100
Schoolkeuze voortgezet onderwijs	7	43	40	11	100
Hoe u uw kind thuis het beste kunt ondersteunen bij het leren	15	43	38	3	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n = 535).

Daarnaast hebben we scholen en ouders gevraagd welke thema's zij belangrijk vinden om met elkaar te bespreken als het gaat om de ontwikkeling van leerlingen. Scholen geven aan alle voorgelegde onderwerpen zeer belangrijk te vinden om met de ouders te bespreken (tabel 3.3).

Tabel 3.3 Welke thema's met betrekking tot de ontwikkeling van leerlingen vindt u belangrijk om met de ouders te bespreken (percentages scholen po, n=230)

	Helemaal niet belangrijk	Enigszins belangrijk	Zeer belangrijk	Totaal
Leervorderingen (cijfers, prestaties)	1	1	98	100
Sociale ontwikkeling, gedrag	1	0	99	100
Pesten/gepest worden (bijv. via social media)	0	5	95	100
Normen en waarden	1	7	92	100
Verzuimen spijbelen	1	12	86	100
Extra ondersteuningsbehoeften (leerproblemen, gedragsproblemen, extra hulp)	1	2	97	100
Schoolkeuze voortgezet onderwijs	1	1	98	100

Bron: scholenenquête.

Een meerderheid van de ouders vindt net als de scholen de onderwerpen ook zeer belangrijk om te bespreken met de school (tabel 3.4). Alleen verzuim en spijbelen en de schoolkeuze voor het voortgezet onderwijs vinden ouders iets minder belangrijk.

Tabel 3.4 Welke thema's met betrekking tot de ontwikkeling van uw kind vindt u belangrijk om met de school te bespreken (percentages ouders po, n=503)

	Helemaal niet belangrijk	Enigszins belangrijk	Zeer belangrijk	Totaal
Leervorderingen (cijfers, prestaties)	6	14	80	100
Sociale ontwikkeling, gedrag	6	9	85	100
Pesten en gepest worden (bijv. via social media)	6	11	83	100
Normen en waarden	6	14	80	100
Verzuimen spijbelen	7	20	70	100
Schoolkeuze voortgezet onderwijs	6	19	73	100
Extra ondersteuningsbehoeften (leer-problemen, gedragsproblemen, extra hulp)	6	14	79	100

Bron: ouderenquête.

Voortgezet onderwijs

Bijna alle scholen voor voortgezet onderwijs zeggen, net als in het primair onderwijs, ouders structureel te informeren over de leervorderingen van hun kinderen (96%) (tabel 3.5). Ook hierbij geldt dat een 100 procent score logisch zou zijn geweest, gezien de wettelijke verplichting van scholen om hierover te informeren. Daarnaast worden ouders door de meeste scholen structureel geïnformeerd over het gedrag en de zorgbehoeften van hun kinderen. Er zijn vrijwel geen scholen die zeggen de ouders niet te informeren over deze onderwerpen.

Tabel 3.5 Onderwerpen met betrekking tot de leerling waar over scholen in het vo structureel, incidenteel of niet zeggen te informeren (percentage scholen vo, n = 205*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Structureel	Incidenteel	Niet	Weet niet	Totaal
Leervorderingen van de leerling	96 (90)	3 (7)	1 (3)	1 (0)	100
Gedrag van de leerling (incl. verzuim en pesten)	83 (83)	16 (16)	1 (1)	1 (0)	100
Speciale zorgbehoeften van de leerling	68 (72)	31 (26)	1 (1)	1 (0)	100
Keuze vervolgoopleiding	79 ()	19 ()	1 ()	1 ()	100

Bron: scholenenquête.

* vo 2009 (n = 240 – 253, varieert per sub-item).

Het percentage ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs (84%) dat zegt structureel geïnformeerd te worden over de leervorderingen van hun kind is iets lager dan wat de scholen aangeven en ook iets lager dan de vorige meting (zie Tabel 3.6).

Tabel 3.6 Mate waarin ouders worden geïnformeerd over zaken m.b.t. het kind, volgens de ouders (percentage scholen vo, n=513*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er een aanleiding is (incidenteel)	Nee	Weet niet	Totaal
Leervorderingen (cijfers, prestaties)	84 (90)	14 (8)	2 (1)	1 (0)	100
Sociale ontwikkeling, gedrag	38 (54)	49 (39)	12 (6)	1 (1)	100
Pesten en gepest worden	18 (23)	53 (56)	21 (15)	7 (6)	100
Verzuim/spijbelen	25 (42)	46 (50)	16 (4)	13 (4)	100
Leer- en gedragsproblemen	36	55	10	4	100

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er een aanleiding is (incidenteel)	Nee	Weet niet	Totaal
Keuze vakken en vervolgopleiding	49	42	7	2	100
Ondersteuning thuis	23	44	28	5	100

Bron: ouderenquête.

* v o 2009 (n = 535).

Ouders geven veel vaker dan de scholen aan dat informatie over het gedrag van de leerling alleen incidenteel wordt verstrekt. Ongeveer de helft van de ouders zegt incidenteel te worden geïnformeerd. Hetzelfde geldt voor zaken als pesten en verzuim. Over gedrag en verzuim zeggen ouders minder structureel geïnformeerd te worden dan in de vorige meting. Alleen van het pesten zegt een relatief groot deel van de ouders (21%) dat zij hierover niet geïnformeerd worden.

Deze verschillen zijn goed verklaarbaar. Scholen informeren ouders *structureel*, als hun kinderen bij incidenten zijn betrokken. Maar dat geldt lang niet voor alle leerlingen en dus worden lang niet alle ouders structureel geïnformeerd.

Niet alle contacten met de ouders zijn op initiatief van de school. Leraren en ouders hebben hierin zelf ook een belangrijke rol.

Verder hebben we ook aan scholen en ouders in het voortgezet onderwijs gevraagd welke thema's zij belangrijk vinden om met elkaar te bespreken als het gaat om de ontwikkeling van leerlingen. Scholen vinden alle voorgelegde onderwerpen zeer belangrijk om met de ouders te bespreken (tabel 3.7).

Tabel 3.7 Welke thema's met betrekking tot de ontwikkeling van leerlingen vindt u belangrijk om met de ouders te bespreken (percentages scholen vo , n=209)

	Helemaal niet belangrijk	Enigszins belangrijk	Zeer belangrijk	Weet niet	Totaal
Leervorderingen (cijfers, prestaties)	2	4	93	1	100
Sociale ontwikkeling, gedrag	2	2	96	0	100
Pesten en gepest worden (bijvoorbeeld via social media)	2	5	93	0	100
Normen en waarden	1	17	82	0	100
Verzuimen voortijdig schoolverlaten	2	10	88	0	100
Keuze vervolgopleiding	2	14	84	0	100
Extra ondersteuningsbehoeften (leerproblemen, gedragsproblemen, extra hulp)	1	13	85	1	100

Bron: scholenenquête.

De ouders vinden de onderwerpen net als de scholen ook zeer belangrijk om te bespreken met de school (tabel 3.8). Leervorderingen en sociale ontwikkeling vinden de ouders daarbij het belangrijkste.

Tabel 3.8 Welke thema's met betrekking tot de ontwikkeling van leerlingen vindt u belangrijk om met de ouders te bespreken (percentages ouders vo, n =513)

	Helemaal niet belangrijk	Enigszins belangrijk	Zeer belangrijk	Weet niet	Totaal
Leervorderingen (cijfers, prestaties)	1	15	83	1	100
Sociale ontwikkeling, gedrag	1	16	82	0	100
Pesten/gepest worden (bijv. via social media)	2	19	78	1	100
Normen en waarden	2	22	75	2	100
Verzuimen voortijdig schoolverlaten	3	15	80	2	100
Keuze vervolgoeding	1	19	79	1	100
Extra ondersteuningsbehoeften (leerproblemen, gedragsproblemen, extra hulp)	1	20	77	2	100

Bron: ouderenquête.

Middelbaar beroepsonderwijs

Bijna alle mbo-instellingen (80%) geven aan ouders structureel informatie te geven over zaken als leervorderingen en het gedrag van de deelnemer (zie **Tabel 3.9**). Incidenteel worden ouders door de meeste mbo-instellingen geïnformeerd over speciale ondersteuningsbehoeften en over loopbaanoriëntatie en – begeleiding.

Tabel 3.9 Onderwerpen met betrekking tot de leerling waarover mbo-instellingen ouders (percentages respondenten van mbo-instellingen, n=94)

	Structureel	Incidenteel	Niet	Weet niet	Totaal
Leervorderingen van de student	80	18	1	1	100
Gedrag van de student (incl. verzuim en pesten)	65	32	2	1	100
Speciale ondersteuningsbehoeften van de student	39	56	3	2	100
Loopbaanoriëntatie en –begeleiding*	37	57	5	1	100

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Bijna twee derde van de ouders (62%) zegt structureel informatie van de mbo-instelling te krijgen over leervorderingen (zie **Tabel 3.10**). Daarnaast krijgt ongeveer een derde van de ouders structureel informatie over beroepskeuze en/of vervolgoeding en iets meer dan een kwart over de sociale ontwikkeling en gedrag. Informatie over ondersteuning van hun kind wordt volgens veel ouders niet verstrekt. Bijna de helft (43%) van de ouders zegt hierover geen informatie te krijgen van de mbo-instelling.

Informatie over extra ondersteuningsbehoeften wordt volgens twee derde van de ouders (67%) wel verstrekt (structureel of incidenteel). Een kwart van de ouders geeft aan hier geen informatie over te ontvangen. Dit in tegenstelling tot wat de mbo-instellingen aangeven, waarbij slechts drie procent aangeeft hierover geen informatie te verschaffen.

Tabel 3.10 Mate waarin ouders worden geïnformeerd over zaken m.b.t. de deelnemers, volgens de ouders (percentage ouders mbo, n=350)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er een aanleiding is (incidenteel)	Nee	Weet niet	Totaal
Leervorderingen (cijfers, prestaties)	62	24	13	2	100
Sociale ontwikkeling, gedrag	29	44	23	4	100
Pesten en gepest worden	13	41	36	9	100
Verzuim/spijbelen	22	46	23	9	100
Begeleiding bij beroepskeuze en/of vervolgopleiding	34	36	23	7	100
Extra ondersteuningsbehoeften (leerproblemen, gedragsproblemen, extra hulp)	23	44	26	7	100
Hoe u uw kind thuis het beste kunt ondersteunen bij het leren	19	32	43	7	100

Bron: ouderenquête.

In de gesprekken met de docenten blijkt verder dat er verschil bestaat in de mate waarin er contact is met de ouders van zorgleerlingen en van reguliere leerlingen. Met ouders van zorgleerlingen is, logischerwijs, over het algemeen meer contact.

Uit de interviews met de docenten blijkt verder dat er doorgaans contact met ouders is op vaste momenten in het jaar, zoals tijdens informatieavonden en oudergesprekken. Deze contactmomenten worden minder in de latere leerjaren.

Partners

Er is ook een aantal vragen aan de partners van mbo-deelnemers voorgelegd. Bijna de helft (46%) van de partners geeft aan eens of enkele malen per week met de partner over zijn of haar opleiding te praten (zie **Tabel 3.11**). Slechts 8 procent doet dit zelden of nooit. Het gaat dan vooral over wat de deelnemer gedaan en geleerd heeft tijdens de opleiding (82%), wat leuk is of juist niet aan de lesstof (55%) en wat moeilijk of juist makkelijk is (51%).

Tabel 3.11 Waarover praat u met uw vriend(in)/partner als het gaat om zijn/haar opleiding? (percentage partners van mbo-deelnemers, meerdere antwoorden mogelijk, n=129)

	%
Wat hij/zij heeft gedaan en geleerd tijdens de opleiding	82
Wat hij/zij leuk of juist niet leuk vindt aan de lesstof	55
Wat hij/zij moeilijk of makkelijk vindt aan de lesstof	51
Leerproblemen	28
Relatie met medestudenten	40
Relatie met docenten	32
Spijbelen en stoppen met de studie zonder diploma	8
De beroepskeuze en/of keuze van vervolgopleiding	21
Anders, namelijk: ...	
- Kw aliteit lesstof, (on)konde docenten en gebrek aan organisatie	1

Bron: Partnerenquête.

Aan de partners van de deelnemers is ook gevraagd of zij het belangrijk vinden om door de mbo-instelling te worden betrokken bij de ontwikkeling van de vriend/vriendin (zie **Tabel 3.12**). Bijna de helft (41%) geeft aan dit belangrijk te vinden. Een kwart vindt dit niet belangrijk.

Tabel 3.12 Vindt u het belangrijk dat de mbo-instelling u betreft bij de ontwikkeling van uw vriend(in)/partner op de mbo-instelling? (percentages, partners mbo, n=140)

	%
Ja	41
In sommige gevallen	35
Nee	24
Totaal	100

Bron: Partnerenquête.

Van hen die het niet belangrijk vinden om door de instelling betrokken te worden bij de ontwikkeling van hun partner geeft driekwart aan dat de reden daarvoor is, dat zij het niet hun verantwoordelijkheid vinden, maar die van hun partner (**Tabel 3.13**).

Tabel 3.13 Waarom vindt u het niet belangrijk dat de mbo-instelling u betreft bij de ontwikkeling van uw vriend(in)/partner op de mbo-instelling? (percentages, partners mbo, meerdere antwoorden mogelijk, n=140)*

	%
Dat vind ik niet mijn verantwoordelijkheid, maar die van mijn vriend(in)/partner	76
Daar heb ik geen tijd voor	6
Daar heb ik geen belangstelling voor	9
Anders, namelijk: ...	15

Bron: Partnerenquête.

* som van de percentages is groter dan 100, doordat meerdere antwoordcategorieën gekozen konden worden.

Ruim de helft van de partners (55%) zegt nooit informatie te krijgen van de mbo-instelling (zie **Tabel 3.14**). Bijna een kwart (22%) van deze respondenten geeft aan hier wel behoefte aan te hebben. Van de partners die wel informatie krijgen, zegt ruim de helft niks met de informatie te doen (56%), iets minder dan de helft (44%) zegt er wel wat mee te doen¹⁷.

Tabel 3.14 Verstreekt de mbo-instelling informatie aan u als vriend(in)/partner? (percentages, partners mbo, n=140)

	%
Ja, elk jaar (structureel)	6
Ja, maar alleen als er een aanleiding is (incidenteel)	31
Nee, nooit	55
Weet ik niet	8
Totaal	100

Bron: Partnerenquête.

3.2.2 Informeren over groep, klas of leerjaar

Primair onderwijs

Scholen informeren ouders niet alleen over zaken die hun eigen kind aangaan, maar ook over onderwerpen die de groep aangaan. Over het algemeen informeren scholen in het primair onderwijs ouders structureel over buitenschoolse activiteiten (83%), projecten en thema's (78%) en het onderwijsaanbod (62%). Slechts één procent van de scholen zegt ouders niet te informeren

¹⁷ Bron: partnerenquête mbo vraag 7.

over het onderwijsaanbod. Over het verzuimbeleid van het personeel verstrekt een minderheid van de scholen informatie aan de ouders.

Tabel 3.15 Onderwerpen met betrekking tot de groep of leerjaar waarover scholen in het po structureel, incidenteel of niet zeggen te informeren (percentage scholen po, n = 203*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Buitenschoolse activiteiten (bijv. cultuur, sport).	83 (84)	16 (16)	0 (0)	0 (0)	100
Projecten/thema's.	78 (78)	21 (22)	0 (0)	0 (0)	100
Onderwijsaanbod/curriculum.	62 (66)	36 (33)	1 (2)	0 (0)	100
Verzuimbeleid personeel.	9 (6)	27 (34)	64 (60)	1 (0)	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (449 < n < 464).

Volgens de ouders informeert ongeveer driekwart van de scholen in het primair onderwijs de ouders structureel over het lesprogramma en de lestijden. Dit is meer dan de scholen zelf aangeven. Hetzelfde zien we bij de informatie over het verzuimbeleid van het personeel. Ook hiervan vinden ouders dat ze hierover meer structureel worden geïnformeerd dan de scholen zelf. Verder worden ouders structureel geïnformeerd over leermethoden (72%) en projecten en thema's (65%).

Tabel 3.16 Mate waarin ouders worden geïnformeerd over zaken m.b.t. de groep of het leerjaar, volgens de ouders (percentage ouders po, n=503*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Buitenschoolse activiteiten (b.v. cultuur, sport).	57 (61)	33 (30)	8 (6)	1 (2)	100
Projecten / thema's.	65 (71)	30 (25)	5 (3)	0 (2)	100
Lesprogramma, lestijden.	78 (82)	17 (12)	4 (5)	1 (1)	100
Leermethoden.	72 (75)	21 (16)	7 (7)	0 (2)	100
Vervanging bij ziekte van de leraar / leraren.	40 (40)	43 (43)	17 (14)	1 (3)	100
Verzuimbeleid personeel.	28 (14)	30 (23)	37 (46)	6 (17)	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n = 535).

Voortgezet onderwijs

De meeste scholen in het voortgezet onderwijs zeggen de ouders structureel te informeren over buitenschoolse activiteiten (81%), het onderwijsaanbod/ curriculum (73%) en projecten en thema's (68%). Ook in het voortgezet onderwijs is beleid met betrekking tot het verzuim van het personeel geen onderwerp waarover de meeste scholen de ouders informeren.

Tabel 3.17 Onderwerpen waarover scholen in het vo structureel, incidenteel of niet zeggen te informeren (percentage scholen, n = 205*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Buitenschoolse activiteiten (bijv. cultuur, sport)	81 (81)	18 (18)	0 (0)	1 (0)	100
Onderw ijsaanbod/curriculum	73 (71)	23 (24)	4 (5)	0 (1)	100
Projecten/thema's	68 (62)	31 (36)	1 (3)	1 (0)	100
Verzuimbeleid personeel	6 (10)	32 (30)	61 (58)	2 (3)	100

Bron: scholenenquête.

* vo 2009 (240 < n < 253).

In vergelijking met ouders in het primair onderwijs geeft een kleiner deel van ouders in het voortgezet onderwijs aan structureel geïnformeerd te worden over zaken met betrekking tot de klas of het leerjaar. Van het lesprogramma zegt 65% van de ouders dat zij hierover structureel geïnformeerd worden. Bij leermethoden en projecten en thema's gaat het om iets minder dan de helft van de ouders. Over vervanging bij ziekte wordt een derde van de ouders niet geïnformeerd. Als het gaat om het verzuimbeleid van de school zegt 48% van de ouders niet geïnformeerd te worden. Dit aandeel ouders is duidelijk gedaald ten opzichte van de vorige meting. Wat opvalt, is dat ouders zeggen minder structureel geïnformeerd te worden over zaken met betrekking tot de groep, de klas en het leerjaar, dan in de vorige meting.

Tabel 3.18 Mate waarin ouders geïnformeerd over zaken m.b.t. de groep/de klas/het leerjaar (percentage ouders, vo, n=513*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Buitenschoolse activiteiten (b.v. cultuur, sport)	41 (49)	45 (37)	13 (12)	2 (2)	100
Projecten / thema's	46 (55)	41 (31)	12 (12)	1 (1)	100
Lesprogramma, lestijden	65 (72)	20 (12)	14 (15)	1 (1)	100
Leermethoden	46 (60)	29 (21)	23 (18)	2 (2)	100
Vervanging bij ziekte van de docent(en)	22 (26)	41 (37)	35 (34)	2 (3)	100
Verzuimbeleid personeel	16 (9)	31 (16)	48 (64)	5 (11)	100

Bron: ouderenquête.

* vo 2009 (n=535).

Middelbaar beroepsonderwijs

Ouders worden volgens de mbo-instellingen vooral structureel geïnformeerd over het onderwijsaanbod (53%). In een derde van de gevallen worden ouders ook structureel geïnformeerd over buitenschoolse activiteiten. In hoofdstuk 2 zagen we dat er over ouderbetrokkenheid zelden iets wordt vastgelegd in het beleid. Het niet vastleggen van beleid wil dus niet automatisch betekenen dat er geen activiteiten op het gebied van ouderbetrokkenheid zijn.

Tabel 3.19 Onderwerpen met betrekking tot de groep of leerjaar waarover instellingen ouders/verzorgers over informeren. (percentage respondenten van mbo-instellingen, n=94)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Buitenschoolse activiteiten (bijv. cultuur, sport)	32	34	23	11	100
Projecten/thema's	19	47	31	3	100
Onderwijsaanbod/curriculum	53	34	10	3	100
Verzuimbeleid personeel	6	10	78	6	100

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Volgens ouders van mbo-deelnemers worden zij structureel geïnformeerd over het lesprogramma en de lestijden (38%) en de leermethoden (35%). Net als in het po en vo worden ouders het minst geïnformeerd over vervanging bij ziekte van leraren en over het verzuimbeleid van personeel.

Tabel 3.20 Mate waarin ouders worden geïnformeerd over zaken m.b.t. de groep of het leerjaar (percentages, ouders mbo-deelnemers, n=350) *

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Buitenschoolse activiteiten (b.v. cultuur, sport)	21	34	39	5	100
Projecten / thema's	26	31	39	5	100
Lesprogramma, lestijden	38	22	38	2	100
Leermethoden	35	24	38	3	100
Vervanging bij ziekte van de docent/docenten	12	23	60	5	100
Verzuimbeleid personeel	11	20	63	7	100

Bron: ouderenquête.

3.2.3 Informeren over algemene zaken met betrekking tot de school

Primair onderwijs

Over algemene zaken wordt door scholen in het primair onderwijs over het algemeen minder structureel geïnformeerd dan over zaken die gaan over de leerling. Ouders worden vooral structureel geïnformeerd over de school- en gedragsregels (80%) en de vrijwillige ouderbijdrage (80%). Ook over de kwaliteit en de opbrengsten van de school informeert ruim twee derde van de scholen de ouders. Over de contactgegevens van landelijke ouderorganisaties¹⁸, landelijke wet- en regelgeving en scholing van het personeel verstrekken scholen minder vaak informatie.

Tabel 3.21 Algemene onderwerpen met betrekking tot de school en het onderwijs waarover scholen in het po structureel, incidenteel of niet zeggen te informeren (percentage scholen, n = 203*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
School-, gedragsregels (ook aanpak pesten, verzuim)	80 (81)	20 (19)	0 (0)	0 (0)	100

¹⁸ Dit is overigens geen verplichte taak van de school.

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Klachtenregeling	67 (76)	30 (24)	3 (0)	0 (0)	100
Gespecificeerde vrijwillige ouderbijdrage	80 (74)	16 (19)	4 (6)	2 (1)	100
Taken en werkzaamheden medezeggenschapsraad	60 (71)	38 (28)	2 (1)	1 (0)	100
Taken en werkzaamheden ouderraad	62 (68)	32 (24)	4 (4)	2 (5)	100
Kwaliteit/opbrengsten van de school (bijv. Inspectierapport)	68 (65)	32 (34)	1 (1)	0 (0)	100
Veiligheid	53 (58)	46 (41)	1 (1)	0 (0)	100
Accommodatie/nieuw bouw/verbouwing.	40 (54)	45 (42)	8 (3)	6 (1)	100
Beschikbaarheid van voorzieningen/diensten in en rondom de school (bijv. fysiotherapie, logopedie, bibliotheek, en medeopvoeders zoals verenigingen, jeugdwerk, welzijnswerk)	50 (46)	42 (47)	7 (4)	1 (2)	100
Scholing personeel.	32 (35)	54 (51)	14 (15)	0 (0)	100
Contactgegevens landelijke ouderorganisaties.	24 (27)	50 (52)	25 (20)	2 (0)	100
Landelijke wet- en regelgeving.	17 (11)	65 (65)	19 (24)	0 (0)	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (449 < n < 464).

Het beeld dat ouders in het primair onderwijs hebben over de informatievoorziening komt grotendeels overeen met het beeld van de scholen (tabel 3.22). Ouders geven vooral aan dat zij structureel geïnformeerd worden over de ouderbijdrage en de regels van de school – hoewel dit percentage iets lager ligt dan bij de scholen. Ouders worden naar eigen zeggen weinig geïnformeerd over de contactgegevens van landelijke ouderorganisaties, landelijke wet- en regelgeving en scholing van het personeel.

Tabel 3.22 Mate waarin ouders geïnformeerd over zaken m.b.t. de groep of het leerjaar (percentage ouders po, n=503*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Schoolregels, gedragsregels (b.v. aanpak pesten, verzuim)	64 (71)	29 (21)	5 (4)	2 (4)	100
Klachtenregeling	44 (50)	33 (25)	17 (13)	7 (12)	100
Gespecificeerde vrijwillige ouderbijdrage	60 (81)	25 (10)	12 (4)	3 (5)	100
Taken en werkzaamheden medezeggenschapsraad	53 (58)	31 (20)	10 (10)	6 (12)	100
Taken en werkzaamheden ouderraad	55 (62)	31 (21)	9 (8)	6 (9)	100
Kwaliteit/opbrengsten van de school (examenresultaten, beoordeling onderwijsinspectie)	59 (48)	25 (22)	10 (14)	6 (15)	100
Veiligheid op school	53 (63)	33 (22)	11 (9)	4 (6)	100
Accommodatie/huisvesting	37	50	7	6	100
Voorzieningen rondom school	43	43	9	5	100

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Scholing van personeel	28 (29)	36 (30)	29 (28)	6 (13)	100
Landelijke ouderorganisaties (contactgegevens)	27 (27)	28 (24)	32 (29)	13 (19)	100
Landelijke wet- en regelgeving.	27 (25)	34 (30)	27 (28)	9 (17)	100
Belangrijke veranderingen op school (fusie, verandering directie e.d.)	47 (49)	43 (40)	7 (5)	4 (7)	100
Onderwijskundige visie	43 (45)	33 (21)	17 (18)	8 (16)	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535).

Voortgezet onderwijs

Algemene zaken waarover ouders geïnformeerd worden door scholen hebben te maken met regels, regelingen van de school en voorzieningen. Scholen informeren ouders vooral structureel over school- en gedragsregels (85%) en de vrijwillige ouderbijdrage (87%). Ongeveer een kwart van de scholen informeert ouders structureel over de klachtenregeling en kwaliteit van de school, zoals het inspectierapport. Scholen in het voortgezet onderwijs informeren weinig over landelijke ouderorganisaties¹⁹, wet- en regelgeving en scholing van personeel.

Tabel 3.23 Algemene onderwerpen met betrekking tot de school en het onderwijs waarover scholen in het vo structureel, incidenteel of niet zeggen te informeren (percentage scholen, n = 205*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
School-, gedragsregels (ook aanpak pesten, verzuim).	85 (90)	14 (10)	0 (0)	1 (0)	100
Klachtenregeling.	75 (76)	23 (23)	1 (1)	2 (1)	100
Gespecificeerde vrijwillige ouderbijdrage.	87 (84)	10 (10)	3 (4)	1 (2)	100
Taken en werkzaamheden medezeggenschapsraad.	58 (62)	36 (31)	5 (5)	2 (2)	100
Taken en werkzaamheden ouderraad.	58 (62)	27 (24)	9 (7)	6 (6)	100
Kwaliteit/opbrengsten van de school (bijv. Inspectierapport).	71 (64)	25 (28)	3 (7)	1 (2)	100
Veiligheid.	57 (63)	42 (35)	1 (2)	1 (0)	100
Accommodatie/nieuw bouw/verbouwing.	40 (46)	51 (48)	4 (4)	5 (2)	100
Beschikbaarheid van voorzieningen/diensten in en rondom de school (bijv. fysiotherapie, logopedie, bibliotheek, en medeopvoeders zoals verenigingen, jeugdwerk, welzijnswerk).	40 (47)	42 (32)	17 (19)	1 (3)	100
Scholing personeel.	11 (8)	42 (45)	45 (45)	2 (2)	100
Contactgegevens landelijke ouderorganisaties.	20 (17)	40 (39)	35 (38)	5 (7)	100
Landelijke wet- en regelgeving.	16 (13)	58 (57)	25 (29)	1 (2)	100

Bron: scholenenquête. * vo 2009 (449 < n < 464).

¹⁹ Dit is overigens geen verplichte taak van de school.

lets meer dan de helft (57%) van de ouders in het voortgezet onderwijs zegt dat zij structureel geïnformeerd wordt over de ouderbijdrage en schoolregels. De meerderheid van de ouders zegt niet geïnformeerd te worden over scholing van personeel, landelijke ouderorganisaties en landelijke wet- en regelgeving.

Tabel 3.24 Mate waarin ouders geïnformeerd over zaken m.b.t. school in het algemeen (percentage ouders vo, n=513; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Schoolregels, gedragsregels (b.v. aanpak pesten, verzuim).	57 (61)	32 (30)	7 (7)	4 (2)	100
Klachtenregeling.	36 (47)	38 (23)	18 (21)	8 (8)	100
Gespecificeerde vrijwillige ouderbijdrage.	57 (63)	25 (21)	14 (12)	5 (5)	100
Taken en werkzaamheden medezeggenschapsraad.	40 (43)	34 (25)	18 (20)	9 (12)	100
Taken en werkzaamheden ouderraad.	41 (44)	33 (26)	17 (19)	9 (10)	100
Veiligheid op school.	38 (50)	34 (27)	20 (17)	8 (6)	100
Accommodatie/nieuw bouw/ verbouwing.	25 (30)	48 (47)	19 (15)	8 (7)	100
Kwaliteit/opbrengsten van de school (examenresultaten, beoordeling onderwijsinspectie).	35 (44)	30 (21)	24 (25)	11 (11)	100
Voorzieningen rondom de school (leerlingenzorg, sport, cultuur).	28 (35)	42 (37)	23 (21)	8 (7)	100
Scholing van personeel.	11 (13)	23 (20)	54 (57)	12 (11)	100
Landelijke ouderorganisaties (contactgegevens).	18 (22)	28 (19)	38 (45)	17 (13)	100
Landelijke wet- en regelgeving.	17 (19)	34 (26)	35 (41)	14 (14)	100
Belangrijke veranderingen op school (fusie, verandering directie e.d.).	31 (37)	47 (47)	15 (9)	8 (7)	100
Onderwijskundige visie.	33 (34)	27 (21)	27 (31)	14 (13)	100
Schoolidentiteit	32	29	28	11	100

Bron: ouderenquête.

* vo 2009 (n = 535).

Middelbaar beroepsonderwijs

Instellings- en gedragsregels en de klachtenregeling zijn de twee onderwerpen waarover ouders door de meeste instellingen structureel worden geïnformeerd (respectievelijk 52% en 55%). Onderwerpen waarover de meeste mbo-instellingen ouders *niet* informeren zijn scholing van het personeel (81%), contactgegevens landelijke ouderorganisaties (70%) en de kwaliteit/opbrengsten van de instelling (52%).

Tabel 3.25 Algemene instellings- en onderwijsonderwerpen, waarover instellingen in het mbo structureel, incidenteel of niet zeggen te informeren. (percentage respondenten van mbo-instellingen, n=94)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet niet	Totaal
Instellings-, gedragsregels (ook aanpak pesten, verzuim)	52	36	11	2	100
Klachtenregeling	55	36	8	1	100
Gespecificeerde vrijwillige bijdrage	19	25	15	11	100
Taken en werkzaamheden medezeggenschapsraad	16	30	31	23	100
Taken en werkzaamheden ouderraad	15	19	36	30	100
Kwaliteit/opbrengsten van de instelling (bijv. Inspectierapport)	15	24	52	10	100
Veiligheid	23	45	27	5	100
Accommodatie/nieuw bouw/verbouwing	11	42	37	11	100
Beschikbaarheid van voorzieningen/diensten in en rondom de instelling (bijv. fysiotherapie, logopedie, bibliotheek, en m	28	39	29	4	100
Scholing personeel	2	11	81	6	100
Contactgegevens landelijke ouderorganisaties	3	9	70	18	100
Landelijke wet- en regelgeving	9	46	38	7	100

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Wat opvalt in vergelijking met de informatie van de scholen, is dat de ouders zelf aangeven slechts over een beperkt aantal onderwerpen structureel te worden geïnformeerd (zie Tabel 3.26). Over de onderwerpen kwaliteit/opbrengsten van de mbo-instelling (27%), regels en gedragsregels (26%) geven ouders aan het meest structureel geïnformeerd te worden. Een onderwerp waarvan ouders vaak zeggen niet geïnformeerd te worden, is scholing van personeel (59% van de ouders tegenover 82% van de mbo-instellingen). Andere onderwerpen waarover ze in mindere mate worden geïnformeerd zijn landelijke wet- en regelgeving, landelijke ouderorganisaties, de identiteit van de mbo-instellingen de onderwijskundige visie.

Instellingen hebben een duidelijker beeld over hoe vaak er over welke algemene instellingsonderwerpen informatie wordt verschaft. Ouders geven een iets minder uitgesproken beeld (met uitzondering van een aantal onderwerpen zoals scholing van personeel), maar voelen zich, als er een aanleiding is, wel geïnformeerd.

Tabel 3.26 Mate waarin ouders geïnformeerd over zaken m.b.t. school in het algemeen (percentage ouders van mbo-deelnemers, n=350)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er aanleiding is (incidenteel)	Niet	Weet ik niet	Totaal
Kwaliteit / opbrengsten van de mbo-instelling (toetsresultaten, beoordeling onderw ijsinspectie)	27	25	39	9	100
Scholing van personeel	9	21	59	11	100
Landelijke wet- en regelgeving	15	23	49	13	100
Landelijke ouderorganisaties (contactgegevens)	17	23	48	13	100
Onderw ijskundige visie	18	24	46	11	100
Regels, gedragsregels (b.v. aanpak pesten, verzuim)	26	34	31	9	100
Klachtenregeling	22	31	37	9	100
Taken en werkzaamheden medezeggenschapsraad	18	25	44	13	100
Taken en werkzaamheden ouderraad	18	24	45	13	100
Gespecificeerde vrijwillige ouderbijdrage	29	23	37	11	100
Veiligheid binnen de mbo-instelling	20	27	42	11	100
Belangrijke veranderingen op de mbo-instelling (fusie, verandering directie e.d.)	15	36	36	13	100
Accommodatie / nieuw bouw / verbouwing	14	33	39	15	100
Voorzieningen rondom de mbo-instelling (leerlingenzorg, sport, cultuur)	16	29	42	13	100
Identiteit van de mbo-instelling (bijvoorbeeld vanuit een bepaalde levensbeschouwing)	15	26	47	11	100

*Door afronding is de som van de percentages niet altijd exact gelijk aan 100.

Landelijk informatiepunt 5010

De bekendheid met het landelijk informatiepunt 5010 is zowel onder scholen als ouders onderzocht. Daarnaast is gevraagd of ouders hierover door scholen geïnformeerd worden en of ouders ernaar worden doorverwezen. Uit de onderstaande tabel blijkt dat ongeveer een zesde van de scholen in het primair onderwijs en een tiende van de scholen in het voortgezet onderwijs ouders structureel informeren over informatiepunt 5010. In het primair onderwijs ligt het aandeel daarmee lager dan tijdens de vorige meting. Twee vijfde van de scholen zegt ouders niet te informeren over het informatiepunt. Dit beeld komt overeen met de mening van de ouders. Meer dan de helft van de ouders zegt hierover niet geïnformeerd te worden, of ze weten het niet.

Tabel 3.27 Mate waarin geïnformeerd wordt over het landelijk informatiepunt 5010 (percentage ouders en scholen po en vo; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, elk jaar (structureel)	Ja, alleen als er een aanleiding is (incidenteel)	Nee	Weet niet	Totaal
Scholen, po	17 (28)	37 (26)	41 (27)	6 (20)	100
Ouders, po	18 (13)	22 (13)	43 (42)	18 (32)	100
Scholen, vo	10 (9)	28 (20)	47 (33)	16 (39)	100
Ouders, vo	11 (10)	17 (13)	50 (56)	22 (21)	100

Bron: ouder- en scholenenquête.

Dat scholen ouders weinig informeren over het landelijk informatiepunt komt deels doordat men in het onderwijs zelf niet op de hoogte is: op een kwart van de scholen in het primair onderwijs en een derde van de scholen in het voortgezet onderwijs is de respondent onbekend met het informatiepunt (zie Tabel 3.28). Slechts een minderheid van de scholen voor primair onderwijs (11%) en voortgezet onderwijs (7%) verwijst ouders regelmatig tot vaak door naar het informatiepunt.

Tabel 3.28 Mate waarin scholen ouders doorverwijzen naar het landelijk informatiepunt 5010 voor ouders over onderwijs (percentage scholen po en vo; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n=204)*	vo (n=207)*
Het informatiepunt 5010 is mij onbekend	24 (19)	37 (30)
Nooit	24 (17)	23 (20)
Zelden	36 (46)	25 (32)
Regelmatig	9 (14)	7 (8)
Vaak	2 (2)	0 (1)
Weet niet/geen mening	5 (2)	9 (8)
Totaal	100	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 472) en vo 2009 (n = 258).

De bekendheid van het landelijk informatiepunt onder ouders is niet groot. Veel ouders van kinderen in het primair onderwijs (85%), het voortgezet onderwijs (88%) en het mbo (89%) kennen het landelijk informatiepunt niet. Als ouders het informatiepunt kennen, dan is dat vooral het telefoonnummer van het informatiepunt.

De bekendheid van de landelijke ouderorganisaties onder ouders van leerlingen in het voortgezet onderwijs en mbo is beperkt. De bekendste organisatie is Ouders & Co (10% in het vo en 14% in het mbo), gevolgd door VOO (9% in het vo en 8% in het mbo). Van de kleine groep ouders die deze landelijke organisaties kent, maakt een nog kleiner deel gebruik van diensten van deze organisaties. Ongeveer de helft van de ouders die de organisatie wel kent maakt nooit gebruik van de diensten, ruim een kwart zelden en ongeveer 15% met enige regelmaat.

Contacten tussen de ouder en de leraar

In gesprekken met leraren uit het primair en voortgezet onderwijs is aan de orde gekomen in hoeverre en waarover ouders uit zichzelf contact zoeken met leraren. Leraren in het primair onderwijs geven aan meerdere keren per week contact te hebben met ouders. Het initiatief voor dit contact ligt zowel bij de ouders als bij de leraren. In het basisonderwijs is dit contact vaak informeel tijdens de breng- en haalmomenten. In het voortgezet onderwijs hebben leraren iets meer contact

met ouders tijdens de vaste contactmomenten rondom de uitreiking van het rapport. Daarnaast worden ze vaak gebeld of gemaïld door ouders.

De gesprekken tussen ouders en leraren gaan vaak over leervorderingen, het gedrag van de leerling en verzuim. Als ouders zelf contact opnemen met de school dan is dat vaak omdat ze vragen hebben of omdat ze het niet eens zijn met een beslissing van de school.

In het mbo is er volgens docenten weinig contact met de ouder op initiatief van de ouder en eigenlijk alleen als er problemen zijn.

3.3 Op welke wijze worden ouders geïnformeerd

Ouders kunnen op verschillende manieren geïnformeerd worden door de school: mondeling, schriftelijk of digitaal. In deze paragraaf komt het gebruik van deze middelen aan bod.

3.3.1 Mondelinge informatievoorziening

Primair onderwijs

Het meest gebruikte mondelinge informatiemiddel door scholen in het primair onderwijs zijn de vorderingsgesprekken /10- of 15-minutengesprekken. Vrijwel alle scholen maken hier eens per periode/trimester of halfjaarlijks gebruik van. Andere regelmatig gebruikte middelen zijn het intakegesprek, dat minder dan eens per jaar (43%) of jaarlijks (32%) wordt ingezet, en de informatieve ouderbijeenkomst, die meestal jaarlijks (63%) wordt gehouden. De minst gebruikte middelen zijn het spreekuur en een huisbezoek.

Tabel 3.29 Mondelinge middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers (percentage scholen, po, n = 202*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Nooit	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Een keer per periode/trimester	Maandelijks	(Twee) wekelijks	Weet niet	Totaal
Intakegesprek.	2 (5)	43 (41)	32 (32)	0 (0)	2 (6)	9 (8)	7 (3)	4 (4)	100
Spreekuur.	45 (49)	7 (2)	7 (3)	6 (3)	13 (17)	5 (9)	13 (13)	4 (3)	100
Informatieve ouderbijeenkomst.	1 (1)	9 (1)	63 (54)	15 (29)	8 (11)	2 (1)	2 (3)	0 (0)	100
Vorderingsgesprek / 10/15 minutengesprek.	0 (1)	0 (0)	0 (2)	31 (27)	67 (68)	2 (2)	0 (0)	0 (0)	100
Huisbezoek bij ouders/verzorgers thuis.	37 (28)	54 (47)	16 (21)	1 (1)	1 (1)	1 (0)	0 (1)	2 (1)	100
Open dag/ informatiemarkt.	18 (25)	15 (6)	56 (61)	5 (4)	5 (4)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	100
Vergadering (toegankelijk voor ouders/verzorgers).	39 (33)	10 (4)	15 (20)	2 (7)	15 (15)	17 (19)	0 (1)	2 (2)	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (435 < n < 460).

Ook de ouders zeggen dat de school van hun kind voornamelijk vorderings- of 10- of 15-minutengesprekken organiseert (tabel 3.30). De overgrote meerderheid van de ouders (90%) maakt hier ook gebruik van. Verder geven ouders aan dat er informatieve ouderbijeenkomsten worden georganiseerd; ruim de helft heeft deze ook bezocht.

Tabel 3.30 Mondelinge middelen van de school en het gebruik daarvan door ouders (percentage ouders, po, n = 503*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, dit jaar aan deelgenomen	Ja, dit jaar niet aan deelgenomen	Nee, doet de school niet	Weet ik niet	Totaal
Intakegesprek.	32 (26)	47 (40)	14 (20)	8 (13)	100
Spreekuur.	46 (38)	19 (19)	28 (27)	7 (16)	100
Informatieve ouderbijeenkomst.	59 (58)	19 (33)	8 (4)	3 (5)	100
Vorderingsgesprek / 10- of 15-minutengesprek.	90 (91)	7 (5)	1 (1)	2 (3)	100
Huisbezoek bij u thuis.	13 (12)	17 (18)	59 (54)	11 (16)	100
Ouderplatform, werkgroepen of klankbordgroep.	18 (14)	17 (32)	38 (24)	27 (30)	100
Open dag / informatiemarkt.	39 (29)	37 (35)	25 (20)	9 (16)	100
Vergadering (toegankelijk voor ouders/verzorgers).	25 (22)	35 (30)	23 (20)	17 (28)	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n= 535).

Voortgezet onderwijs

Net als in het primair onderwijs maken alle scholen in het voortgezet onderwijs gebruik van vorderings- /10- of 15-minutengesprekken. De meeste scholen houden deze gesprekken eens per periode/trimester (77%) of halfjaarlijks (22%). Daarnaast organiseren vrijwel alle scholen een open dag of informatiemarkt, adviesgesprek over de vervolgopleiding. Deze vinden meestal jaarlijks plaats. Spreekuren en vergaderingen die toegankelijk zijn voor ouders worden door een veel kleinere groep scholen gebruikt om met ouders te communiceren.

Tabel 3.31 Mondelinge middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers (percentage scholen vo, n = 205*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Nooit	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Een keer per periode/trimester	Maandelijks	(twee)wekelijks	Weet niet	Totaal
Intakegesprek.	6 (10)	43 (47)	47 (38)	1 (2)	2 (2)	0 (1)	1 (0)	2 (2)	100
Spreekuur.	34 (39)	8 (5)	7 (4)	8 (6)	33 (33)	2 (1)	2 (4)	8 (7)	100
Informatieve ouderbijeenkomst.	3 (0)	6 (2)	51 (47)	29 (37)	10 (13)	0 (0)	1 (0)	0 (0)	100
Vorderingsgesprek / 10/15-minutengesprek.	0 (0)	0 (0)	1 (1)	22 (20)	77 (79)	0 (0)	1 (0)	0 (0)	100
Huisbezoek bij ouders/verzorgers thuis.	31 (22)	48 (52)	18 (20)	1 (0)	1 (1)	0 (0)	0 (0)	2 (3)	100
Open dag/informatiemarkt.	2 (1)	1 (2)	92 (90)	5 (4)	0 (2)	0 (0)	1 (0)	1 (0)	100
Vergadering (toegankelijk voor ouders/verzorgers).	39 (46)	6 (4)	12 (9)	5 (6)	22 (18)	9 (12)	0 (0)	5 (6)	100
Gesprek over het handelingsplan	2	12	12	25	34	6	0	9	100
Adviesgesprek over de vervolgopleiding	2	29	45	11	9	1	1	3	100

Bron: scholenenquête.

* vo 2009 (241 < n < 250).

We hebben ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs gevraagd in hoeverre zij gebruik maken van deze mondelinge communicatiemiddelen. Bijna alle ouders zeggen gebruik te maken van de rapportbesprekingen of 10- of 15-minutengesprekken die de school organiseert (tabel 3.32). Iets meer dan driekwart van de ouders heeft hieraan het afgelopen jaar deelgenomen. Andere middelen waar ouders veel gebruik van maken zijn informatieve ouderbijeenkomsten (58%) en een spreekuur (45%). Wat opvalt, is dat het percentage ouders dat zegt dat de school geen huisbezoeken aflegt groter is dan bij de scholen.

Tabel 3.32 Mondelinge middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers en de mate waarin ouders hiervan gebruik maken (percentage ouders, vo, n = 513*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, dit jaar aan deelgenomen	Ja, dit jaar niet aan deelgenomen	Nee, doet de school niet	Weet ik niet	Totaal
Intakegesprek	32 (37)	37 (36)	22 (17)	9 (10)	100
Spreekuur.	45 (43)	30 (24)	16 (20)	9 (12)	100
Informatieve ouderbijeenkomst.	58 (70)	33 (23)	6 (4)	4 (3)	100
Rapportbespreking / 10- of 15-minutengesprek.	78 (80)	18 (16)	2 (3)	2 (1)	100

	Ja, dit jaar aan deelgenomen	Ja, dit jaar niet aan deelgenomen	Nee, doet de school niet	Weet ik niet	Totaal
Huisbezoek bij u thuis.	6 (6)	16 (12)	61 (60)	18 (22)	100
Ouderplatform, werkgroepen of klankbordgroep.	9 (8)	39 (35)	25 (23)	28 (34)	100
Open dag / informatiemarkt.	29 (35)	57 (55)	7 (5)	7 (5)	100
Vergadering (toegankelijk voor ouders/verzorgers).	13 (15)	35 (32)	28 (23)	25 (30)	100

Bron: ouderenquête.

* v o 2009 (n=535).

Leerlingen

Aan de leerlingen in het voortgezet onderwijs is gevraagd hoe vaak de school telefonisch contact met hun ouders opneemt. Ongeveer twee derde weet dit niet of zegt dat het zelden of nooit gebeurt. Als hun school contact opneemt, dan is het meestal de mentor (66%) en in mindere mate de administratie (27%). Decanen, zorgcoördinatoren, leraren anders dan de mentor en de directeur worden minder vaak genoemd.

Bij vmbo-bk leerlingen is hun gedrag in de klas de meest genoemde reden waarom de school contact opneemt met de ouders (36%). Vwo-leerlingen noemen vaker hun cijfers (33%).

Volgens minder dan een tiende van de leerlingen is er dit jaar iemand van school bij hen thuis geweest. Huisbezoeken vinden iets vaker bij leerlingen uit de 3^e en 4^e klas plaats, dan bij oudere leerlingen. Slechts een enkeling is zelf bij het gesprek aanwezig geweest. Waar de gesprekken dan ook precies over zijn gegaan weten de leerlingen niet. Voor zover ze het wel weten noemen ze gedrag in de klas als meest genoemde thema. Een meerderheid van de leerlingen (94%) vindt het overigens ook niet nodig dat de school op huisbezoek komt.

Bezoek van ouders aan school

Volgens driekwart (72%) van de leerlingen in het voortgezet onderwijs komen hun ouders nooit zomaar, zonder afspraak op school. 17 % van de leerlingen zegt dat hun ouders één tot enkele keren per jaar langskomen zonder afspraak en bij slechts 3 % gebeurt dat één of enkele keren per maand.

Als het om vaste bijeenkomsten gaat, zoals 10-minuten gesprekken en rapportvergaderingen, dan gaan ouders volgens leerlingen wel veel vaker naar school. Ruim de helft gaat daar regelmatig of altijd heen. Een vijfde van de leerlingen geeft aan dat hun ouders daar zelden of nooit heen gaan.

Volgens een meerderheid van de leerlingen (80%) zijn deze vaste bijeenkomsten niet verplicht voor hun ouders.

De belangrijkste reden om niet naar deze bijeenkomsten te gaan is volgens leerlingen dat hun ouders het niet nodig vinden (70%). Daarnaast zegt een zesde van de leerlingen dat hun ouders het niet belangrijk vinden om te komen en één op de acht zegt dat hun ouders vinden dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor school.

Leraren

Meer dan de helft van de leraren in het primair en voortgezet onderwijs geeft aan dat mondelinge informatie beter werkt dan schriftelijke informatie.

Middelbaar beroepsonderwijs

Instellingen en ouders

Net als in het po en vo wordt in het mbo vooral gebruik gemaakt van de vorderings-/10- of 15-minutengesprekken. De meeste mbo-instellingen houden deze gesprekken eens per periode/trimester (39%) of halfjaarlijks (26%). De informatieve of thematische ouderbijeenkomst wordt door iets meer dan de helft van de mbo-instellingen jaarlijks gehouden. Mondelinge middelen die veel minder vaak worden ingezet zijn het spreekuur (42% antwoordt dat deze nooit worden gebruikt), huisbezoeken (59% antwoordt dat deze nooit worden gebruikt) en een vergadering toegankelijk voor ouders/verzorgers (80% antwoordt dat dit nooit wordt gebruikt).

Tabel 3.33 Mondelinge middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers (percentage scholen mbo, n=92)

	Nooit	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Een keer per periode/trimester	Maandelijks	(twee) Wekelijks	Weet niet	Totaal
Intakegesprek	23	37	34	1	1	0	0	3	100
Spreekuur	42	7	10	10	19	0	4	8	100
Informatieve/thematische ouderbijeenkomst	8	12	54	19	4	0	0	3	100
Vorderingsgesprek / 10/15-minutengesprek	10	4	21	26	39	0	0	0	100
Huisbezoek bij ouders/verzorgers thuis	59	33	1	0	0	1	0	6	100
Open dag/informatiemarkt	0	2	5	30	14	1	0	1	100
Vergadering (toegankelijk voor ouders/verzorgers)	80	5	1	2	3	0	0	8	100
Gesprek over het handelingsplan	29	11	8	14	24	2	0	12	100
Instellingsadviesgesprek	36	20	15	4	3	0	1	20	100

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Ouders met kinderen in het mbo zeggen vooral gebruik te maken van de rapportbesprekingen / 10- of 15-minutengesprekken en de informatieve ouderbijeenkomsten die de mbo-instelling organiseert iets minder dan de helft van de ouders heeft hieraan het afgelopen jaar deelgenomen. Andere middelen waar ouders veel gebruik van maken zijn intakegesprekken (40%) en open dagen of informatiemarkten (36%).

Tabel 3.34 Mondelinge middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers en de mate waarin ouders hiervan gebruik maken (percentage ouders, mbo, n=350)

	Ja, dit jaar aan deelgenomen	Ja, dit jaar niet aan deelgenomen	Nee, doet de school niet	Weet ik niet	Totaal
Intakegesprek	40	29	25	6	100
Spreekuur	35	24	31	11	100
Informatieve ouderbijeenkomst	48	21	22	9	100
Rapportbespreking / 10- of 15-minutengesprek	48	17	29	5	100

	Ja, dit jaar aan deelgenomen	Ja, dit jaar niet aan deelgenomen	Nee, doet de school niet	Weet ik niet	Totaal
Huisbezoek bij u thuis	5	10	75	10	100
Ouderplatform, werkgroepen of klankbordgroep	7	20	51	22	100
Open dag / informatiemarkt	36	38	19	7	100
Vergadering (toegankelijk voor ouders/verzorgers)	10	19	51	21	100

Bron: ouderenquête.

Deelnemers

Aan de mbo-deelnemers is gevraagd hoe vaak de mbo-instelling telefonisch contact opneemt met hun ouders. Meer dan de helft (65%) van de deelnemers geeft aan dat de instelling zelden of nooit telefonisch contact opneemt met zijn of haar ouders. Als er wel contact wordt opgenomen, wordt dit gedaan door de mentor (59%), docent of administratie (beide 18%). Ook hier is het de beleving dat de mentor een rol heeft in ouderbetrokkenheid vanuit de instelling. Onderwerpen die volgens de deelnemer worden besproken zijn studiekeuze (31%) en proefwerk- of rapportcijfers (27%).

Aan de deelnemers die niet meer thuis wonen is gevraagd hoe vaak de mbo-instelling telefonisch contact opneemt met zijn of haar partner. Zij geven aan dat de instelling zelden of nooit contact opneemt met zijn of haar partner. Als de mbo-instelling dat wel doet dan gebeurt dit vooral via de decaan (38%). Onderwerpen die daarbij besproken worden zijn bij een kwart van de deelnemers wederom studiekeuze, proefwerkcijfer, maar ook gedrag en kennismaking.

Bijna alle deelnemers geven aan dat er dit studiejaar niemand vanuit de mbo-instelling bij hen thuis is langsgekomen (92%). Bij de deelnemers die wel bezoek hebben gekregen was iets meer dan een kwart (29%) niet bij het gesprek aanwezig. De meeste deelnemers (93%) vinden het ook niet zinvol dat er een leraar of mentor op huisbezoek komt. Ook in de huisbezoeken is veelal gesproken over studiekeuze (45%) en gedrag (30%).

Bezoek van ouders aan mbo-instelling

We hebben verder aan de deelnemers gevraagd of hun ouders de mbo-instellingen bezoeken. Bijna 80% antwoordt hierop dat dit minder dan een keer per jaar of nooit voorkomt. Bijna de helft geeft aan dat hun ouders zelden of nooit naar de 10-minuten gesprekken gaan. Volgens de meeste deelnemers is dit ook niet verplicht (78%). Redenen waarom ouders niet op school komen zijn volgens de deelnemers dat alles goed gaat en het niet nodig is (36%), of ouders vinden dat de deelnemer hier zelf verantwoordelijk voor is (26%).

3.3.2 Schriftelijke informatievoorziening

Primair onderwijs

Voor de schoolgids, nieuwsbrief en losse brieven worden veel gebruikt als schriftelijke informatievoorziening door scholen in het primair onderwijs. De schoolgids wordt door de meeste scholen jaarlijks verspreid (95%) terwijl de brieven meer gebruikt worden om ouders maandelijks of (twee)wekelijks op de hoogte te houden. De school-ouderovereenkomsten en advertenties worden het minst vaak gebruikt. Ongeveer een derde (29%) tot de helft (55%) van de scholen maakt hier gebruik van.

Tabel 3.35 Schriftelijke middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers (percentage scholen po, n = 202*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Een keer per periode/trimester	Maandelijks	(twee)wekelijks	Nooit	Weet niet	Totaal
Schoolgids	5 (1)	95 (97)	0 (1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	100
Nieuw sbrief	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4 (5)	41 (40)	55 (54)	0 (1)	0 (0)	100
Losse brieven	11 (4)	0 (0)	3 (4)	28 (20)	29 (44)	16 (15)	7 (7)	6 (5)	100
Schoolkrant	0 (2)	3 (3)	14 (19)	30 (39)	2 (4)	1 (0)	48 (34)	2 (0)	100
Brochure/folder/ Poster/affiche	18 (12)	19 (17)	7 (10)	16 (17)	11 (12)	3 (4)	19 (23)	7 (7)	100
Jaarverslag	4 (3)	75 (77)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	20 (16)	2 (4)	100
Persbericht	11 (19)	7	13 (8)	20 (23)	14 (7)	0 (0)	22 (26)	13 (11)	100
Advertentie in (regionale of landelijke) krant/ huis-aan-huisblad	10 (4)	26 (31)	3 (1)	5 (4)	2 (0)	0 (0)	45 (54)	9 (6)	100
School-ouderovereenkomst	9	7	1	2	0	0	71	10	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (433 < n < 463).

Net als de scholen geven ouders met kinderen in het primair onderwijs aan dat de meeste scholen gebruik maken van nieuwsbrieven en andere brieven en de schoolgids. Meer dan driekwart van de ouders leest deze ook. Ook de schoolkrant wordt door ongeveer de helft van de ouders gelezen. Persberichten en advertenties worden volgens de ongeveer de helft van de ouders niet gebruikt. Ook brochures en school-ouderovereenkomsten worden weinig ingezet in de communicatie met ouders.

Tabel 3.36 Schriftelijke middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers en de mate waar in ouders hiervan gebruik maken (percentage ouders po, n = 503*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, wel gelezen	Ja, maar niet gelezen	Nee	Weet ik niet	Totaal
Schoolgids	77 (85)	9 (5)	11 (6)	3 (4)	100
Nieuw sbrief	90 (92)	4 (2)	4 (4)	2 (2)	100
Losse brieven	86 (88)	3(2)	10 (6)	2 (4)	100
Schoolkrant	52 (58)	7 (4)	34 (27)	6 (10)	100
Brochure/folder/poster/affiche	35 (35)	9 (8)	43 (39)	14 (18)	100
Jaarverslag	31 (28)	20 (21)	30 (27)	19 (25)	100
Persbericht	20 (11)	8 (5)	53 (50)	20 (34)	100
Advertentie	17 (7)	9 (6)	53 (51)	21 (36)	100
School-ouderovereenkomst	26	10	41	23	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n = 535).

Voortgezet onderwijs

De meest gebruikte schriftelijke communicatiemiddelen in het voortgezet onderwijs zijn (nieuws)brieven en de schoolgids. Brieven worden meestal eens per periode of maandelijks verstuurd en de schoolgids doorgaans jaarlijks. Een behoorlijk deel van de scholen geeft aan de schoolkrant (44%) en de school-ouderovereenkomst (47%) 'nooit' te gebruiken; waarbij evenveel scholen zeggen de schoolkrant halfjaarlijks of een keer per trimester te verspreiden.

Tabel 3.37 Schriftelijke middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers (percentage scholen vo, n = 203*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Nooit	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Een keer per periode/trimester	Maandelijks	(twee)wekelijks	Weet niet	Totaal
Schoolgids	12 (2)	34 (2)	52 (96)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	2 (0)	100
Nieuwsbrief	8 (7)	1 (0)	1 (1)	8 (9)	55 (52)	23 (25)	3 (6)	1 (0)	100
Losse brieven	2 (1)	4 (3)	5 (4)	10 (14)	40 (44)	35 (28)	3 (3)	2 (4)	100
Schoolkrant	44 (30)	3 (1)	2 (4)	16 (18)	29 (39)	2 (3)	1 (1)	5 (4)	100
Brochure/folder/ Poster/affiche	17 (17)	14 (11)	55 (53)	8 (10)	4 (5)	1 (0)	0 (5)	2 (0)	100
Jaarverslag	28 (45)	6 (4)	63 (47)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0)	3 (4)	100
Persbericht	23 (31)	19 (13)	6 (5)	12 (7)	17 (23)	14 (9)	2 (3)	9 (9)	100
Advertentie in (regionale of landelijke) krant/huis-aan-huis-blad	21 (23)	8 (7)	47 (42)	12 (15)	6 (9)	2 (1)	0 (0)	5 (3)	100
School-ouderovereenkomst	47	7	30	2	2	0	0	13	100

Bron: scholenenquête.

* vo 2009 (233 < n < 249).

Ouders in het voortgezet onderwijs lezen net als in 2009 het meest de losse brieven (83%), nieuwsbrief (77%) en de schoolgids (76%). Advertenties en het jaarverslag zijn het minst bekend bij ouders.

Tabel 3.38 Schriftelijke middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers en de mate waarin ouders hiervan gebruik maken (percentage ouders vo, n = 513*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, wel gelezen	Ja, maar niet gelezen	Nee	Weet ik niet	Totaal
Schoolgids	76 (82)	10 (6)	11 (9)	3 (3)	100
Nieuwsbrief	77 (73)	6 (4)	14 (17)	3 (7)	100
Losse brieven	83 (85)	5 (2)	10 (8)	2 (4)	100
Schoolkrant	35 (42)	16 (7)	38 (36)	11 (15)	100
Brochure/folder / poster / affiche	33 (32)	17 (10)	37 (36)	14 (21)	100

	Ja, wel gelezen	Ja, maar niet gelezen	Nee	Weet ik niet	Totaal
Jaarverslag	22 (16)	25 (18)	35 (35)	19 (31)	100
Advertentie	18 (8)	15 (9)	43 (45)	24 (36)	100
School-ouderovereenkomst	29	13	36	23	100

Bron: ouderenquête.

* vo 2009 (n=535).

Middelbaar beroepsonderwijs

De mbo-instellingen maken het meest gebruik van de instellingsgids en de losse brieven als schriftelijke communicatiemiddelen. De instellingsgids wordt vooral jaarlijks uitgegeven (78%) en de losse brieven worden zowel halfjaarlijks (24%) als eens per periode/trimester (33%) verstuurd. Nieuwsbrieven en jaarverslagen worden veel minder vaak gebruikt door de mbo-instellingen en de schoolkrant zelden.

Tabel 3.39 Schriftelijke middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers (percentage respondenten van mbo-instellingen, n=90)

	Nooit	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks	Half-jaarlijks	Een keer per periode/trimester	Maandelijks	(twee) Wekelijks	Weet niet	Totaal
Instellingsgids	6	15	78	1	-	-	-	-	100
Nieuw sbrief	54	7	7	14	8	-	1	8	100
Losse brieven	11	11	10	24	33	1	1	9	100
Schoolkrant	88	1	1	1	1	1	6		100
Brochure/folder/poster/affiche	34	13	42	6	1	-	-	4	100
Jaarverslag	49	-	30	-	-	-	-	20	100
Persbericht	42	9	8	11	9		2	18	100
Advertentie in (regionale of landelijke) krant/huis-aan-huis-blad	24	10	28	18	11	2	-	7	100

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Tabel 3.40 Schriftelijke middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers en de mate waarin ouders hiervan gebruik maken (percentage ouders mbo, n=350)

	Ja, wel gelezen	Ja, maar niet gelezen	Nee	Weet ik niet	Totaal
Studiegids	51	11	32	7	100
Nieuw sbrief	43	8	43	7	100
Losse brieven	60	7	30	3	100
Brochure / folder / poster / affiche	33	17	43	8	100
Jaarverslag	10	17	58	15	100
Persbericht	10	11	63	15	100
Advertentie	13	15	59	13	100
Onderwijsovereenkomst	30	9	46	15	100

Bron: ouderenquête.

De ouders geven ook aan dat losse brieven (60%) en de studiegids (51%) als schriftelijk communicatiemiddel het meest worden gebruikt door de school en henzelf. Daarnaast wordt de nieuwsbrief door veel de ouders gelezen (43%). Veel minder ouders lezen brochures (33%), onderwijsovereenkomsten (30%) en jaarverslagen (10%).

3.3.3 Digitale informatievoorziening

Primair onderwijs

Naast mondelinge en schriftelijke informatie maken scholen ook gebruik van digitale middelen. Iets minder dan driekwart van de scholen verstuurt maandelijks of (twee)wekelijks e-mails naar ouders. Daarnaast plaatsen zeer veel scholen (92%) maandelijks of vaker nieuwe informatie op hun website. Deze middelen worden ook vaker ingezet dan in 2009²⁰. Dvd's, reclame en social media worden nog maar weinig ingezet om met ouders te communiceren. Een vijfde of minder maakt hiervan gebruik.

Tabel 3.41 Digitale middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers (percentage scholen po, n=201*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Nooit	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Een keer per periode/trimester	Maandelijks	(twee)wekelijks	Weet niet	Totaal
E-mail aan meerdere of alle ouders/ digitale nieuw sbrief	23 (36)	2 (5)	1 (0)	0 (4)	0 (4)	24 (19)	48 (27)	1 (4)	100
Webpagina van de school	1 (4)	1 (1)	3 (3)	2 (2)	2 (6)	24 (34)	68 (49)	0 (2)	100
Dvd over de school	80 (89)	7 (4)	8 (5)	2 (0)	2 (0)	0 (1)	0 (0)	1 (1)	100
Reclame/commercials (op lokale of landelijke zender)	87 (89)	7 (2)	3 (5)	1 (1)	0 (2)	1 (0)	0 (1)	1 (1)	100
Social media	80	2	0	1	1	4	11	1	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (415 < n < 452).

Ook uit de antwoorden van ouders blijkt dat scholen sinds 2009 vaker gebruik maken van digitale middelen²¹. Driekwart van de ouders van leerlingen in het primair onderwijs geeft aan dat de school gebruik maakt van e-mails en twee derde van de ouders leest deze. Het gebruik van de website is ook toegenomen. Bijna alle ouders zegt dat scholen hier gebruik van maken en een groot deel (81%) van de ouders heeft hier ervaring mee. Ouders geven net als de scholen aan dat dvd's, reclame en social media nog weinig gebruikt worden door scholen.

Sommige leraren in het primair onderwijs maken veelvuldig gebruik van e-mail, om de ouders op de hoogte te houden:

²⁰ Dit verschil is significant (p<0,05).

²¹ Dit verschil is significant (p<0,05).

Tabel 3.42 Digitale middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers en de mate waarin ouders hiervan gebruik maken (percentage ouders, po, n =503*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, wel ervaring mee	Ja, maar geen ervaring mee	Nee, doet de school niet	Weet ik niet	Totaal
E-mail / digitale nieuw sbrief	67 (38)	11 (12)	19 (40)	3(9)	100
Website	81 (68)	12 (13)	5 (14)	2 (4)	100
Dvd/cd-rom	12 (4)	6 (3)	64 (68)	18 (25)	100
Reclame/commercial	10 (2)	6 (3)	68 (71)	16 (24)	100
Social media	12	10	57	21	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n = 535).

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs is de schoolwebsite het meest gebruikte digitale communicatiemiddel. Deze wordt door 84% van de scholen maandelijks of vaker gebruikt. Een ander veelgebruikt middel is de e-mail, al gebeurt dit wel minder vaak. Ook in vergelijking met het primair onderwijs wordt dit middel minder vaak gebruikt. Toch is het aandeel scholen dat nooit een e-mail verstuurt sinds 2009 gedaald van 44% naar 18%.²² Social media worden nog niet door veel scholen gebruikt, maar het wordt wel vaker gebruikt dan dvd's of reclames.

Tabel 3.43 Digitale middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers (percentage scholen vo, n = 204*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Nooit	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Een keer per periode/trimester	Maandelijks	(twee)wekelijks	Weet niet	Totaal
E-mail aan meerdere of alle ouders/ digitale nieuw sbrief	18 (44)	4 (11)	2 (4)	6 (3)	39 (16)	23 (9)	6 (7)	3 (7)	100
Webpagina van de school	0 (0)	1 (2)	6 (5)	2 (2)	6 (7)	24 (26)	60 (57)	2 (2)	100
Social media (Facebook, Twitter, etc.)	59	3	3	4	3	6	19	5	100
Dvd over de school	74 (70)	11 (10)	10 (16)	0 (0)	1 (1)	0 (0)	1 (0)	5 (3)	100
Reclame/commercials (op lokale of landelijke zender)	74 (78)	9 (4)	8 (12)	4 (2)	2 (2)	1 (0)	0 (0)	5 (2)	100

Bron: scholenenquête.* vo 2009 (231 < n < 245).

De meeste ouders (82%) maken gebruik van de schoolwebsite. Sinds 2009 is onder ouders vooral het gebruik (en lezen) van digitale nieuwsbrieven toegenomen, van 47% naar 68%²³. Ook het gebruik van websites is iets toegenomen²⁴. Cd-roms en dvd's en reclame worden het minst

²² Dit verschil is significant (p<0,05).

²³ Dit verschil is significant (p<0,05).

²⁴ Dit verschil is significant (p<0,05).

bekeken door ouders. Een vijfde van de ouders geeft aan dat de school iets doet op het gebied van sociale media, de helft heeft daar ook ervaring mee.

Tabel 3.44 Digitale communicatiemiddelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers en de mate waarin ouders hiervan gebruik maken (percentage ouders vo, n=513*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ja, wel ervaring mee	Ja, maar geen ervaring mee	Nee	Weet ik niet	Totaal
E-mail / digitale nieuw sbrief	68 (47)	8 (12)	21 (35)	4 (6)	100
Website	82 (72)	13 (15)	4 (11)	2 (3)	100
Dvd/cd-rom	6 (4)	7 (4)	73 (62)	14 (29)	100
Reclame/commercial	7 (3)	9 (4)	68 (66)	16 (28)	100
Social media	10	11	54	25	100

Bron: ouderenquête.

* vo 2009 (n= 535).

Middelbaar beroepsonderwijs

Digitale/audiovisuele middelen worden door mbo-instellingen aanzienlijk minder vaak ingezet dan mondelinge of schriftelijke communicatiemiddelen. Ook in vergelijking met het po en vo maken mbo-instellingen hier minder gebruik van. Bijna alle genoemde middelen worden niet ingezet (de helft of meer van de respondenten geeft aan de middelen nooit te gebruiken). Een uitzondering hierop is de webpagina. Dit middel wordt regelmatig door de respondenten met verschillende frequenties ingezet, van minder dan één keer per jaar (11%) tot (twee) wekelijks (22%).

Tabel 3.45 Digitale middelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers (percentage scholen mbo, n=91)

	Nooit	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks	Half-jaarlijks	Een keer per periode/trimester	Maandelijks	(twee) Wekelijks	Weet niet	Totaal
Email aan meerdere of alle ouders/digitale nieuw sbrief	56	4	4	10	7	3	3	12	100
Webpagina van de instelling	11	11	24	7	9	11	22	5	100
Social media (Facebook, Twitter, etc.)	59	7	2	1	4	3	4	19	100
Dvd over de instelling	80	6	1	1	-	-	1	12	100
Reclame/commercials (op lokale of landelijke zender)	48	6	18	8	2	2	1	15	100

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Uit de enquête onder de ouders komt ook de webpagina naar voren als het digitale middel waar men het meeste ervaring mee heeft (zie tabel hieronder).

Tabel 3.46 Digitale communicatiemiddelen die scholen gebruiken in de communicatie met ouders/verzorgers en de mate waarin ouders hiervan gebruik maken (percentage ouders mbo, n=350)

	Ja, wel ervaring mee	Ja, maar geen ervaring mee	Nee	Weet ik niet	Totaal
E-mail / digitale nieuw sbrief	27	14	49	10	100
Webpagina van de mbo-instelling	48	23	20	9	100
Cd-rom of dvd over de mbo-instelling	7	9	60	24	100
Reclame / commercials	11	9	58	21	100
Social media (Facebook, Tw itter, etc.)	10	10	52	28	100

Bron: ouderenquête.

3.3.4 Voorkeur informatievoorziening

Het maakt ouders niet zo veel uit op welke wijze de informatie wordt verstrekt, rond de 80% vindt elke vorm (schriftelijk, mondeling, digitaal) van informatie (zeer) prettig. Schriftelijk scoort in het voortgezet onderwijs net iets minder hoog dan mondeling en digitaal, terwijl de ouders met kinderen in het primair onderwijs iets meer voorkeur hebben voor mondelinge communicatie.

Tabel 3.47 Welke manier van informatieverstrekking door de school vinden ouders prettig? (percentage ouders po, n =503)

	Helemaal niet prettig	Niet zo prettig	Prettig	Ze er prettig	Totaal
Mondeling (gesprekken, bijeenkomsten)	2	5	50	43	100
Schriftelijk (brieven, brochures, enz.)	2	10	71	17	100
Digitaal (e-mail, w ebsite, enz.)	5	12	63	20	100

Tabel 3.48 Welke manier van informatieverstrekking door de school vinden ouders prettig? (percentage ouders vo, n =513)

	Helemaal niet prettig	Niet zo prettig	Prettig	Ze er prettig	Totaal
Mondeling (gesprekken, bijeenkomsten)	5	6	60	29	100
Schriftelijk (brieven, brochures, enz.)	4	12	69	15	100
Digitaal (e-mail, w ebsite, enz.)	6	8	64	22	100

Tabel 3.49 Welke manier van informatieverstrekking door de school vinden ouders prettig? (percentage ouders mbo, n = 350)

	Helemaal niet prettig	Niet zo prettig	Prettig	Zeer prettig	Totaal
Mondeling (gesprekken, bijeenkomsten)	3	7	65	24	100
Schriftelijk (brieven, brochures, enz.)	3	12	72	13	100
Digitaal (e-mail, website, enz.)	4	13	65	19	100

3.4 Informeren of communiceren

Uit de voorgaande paragrafen weten we op welke manier en hoe vaak scholen communiceren met ouders. In deze paragraaf bekijken we wat het doel van deze communicatie is: primair ter kennisgeving of een dialoog?

Primair onderwijs

Scholen in het primair onderwijs hebben met hun communicatie vooral als doel ouders te informeren over de ontwikkeling/vordering van hun kind (96%) en over het beleid van de school (86%). Daarnaast zetten veel scholen (85%) de (formele) communicatiemiddelen in om ouders te werven voor hulp bij activiteiten. Het delen van informatie met ouders over hun meningen of ideeën een derde van de scholen regelmatig de doelstelling van de informatievoorziening. Het verstrekken van informatie om ouders inspraak te geven gebeurt minder vaak, twee derde van de scholen zegt dit soms te doen en één op de zes nooit of zelden.

Tabel 3.50 Doel van de communicatie (percentage scholen po, n = 202*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Nooit/zelden	Soms	Regelmatig	Weet niet	Totaal
Het verstrekken van feitelijke informatie over beleid van de school (bijv. schoolregels onder de aandacht brengen, vakantierooster)	0 (0)	14 (6)	86 (93)	0 (0)	100
Het doen van mededelingen van huishoudelijke aard (bijv. ziekte van leraar, overlast verbouwing)	2 (1)	23 (20)	75 (79)	0 (0)	100
Het delen van informatie met ouders/verzorgers over ideeën, meningen, opvattingen of waarden	6 (5)	60 (60)	34 (35)	0 (0)	100
Het verstrekken van informatie om ouders/verzorgers inspraak te geven bij schoolbeleid (bijv. betrekken bij beslissingen)	16 (20)	68 (55)	16 (25)	0 (0)	100
Het verstrekken van informatie over de ontwikkeling/vordering van leerlingen	1 (0)	3 (3)	96 (97)	0 (0)	100
Het verzoeken van ouders/verzorgers om medewerking bij activiteiten	0 (1)	15 (10)	85 (89)	0 (0)	100

Bron: scholenenquête.

* Po 2009 (n = 459).

Voortgezet onderwijs

Het doel dat scholen in het voortgezet onderwijs voor ogen hebben met communicatie komt overeen met dat in het primair onderwijs. Het gaat hen vooral om het verstrekken van informatie over leervorderingen van leerlingen (96%) en over het beleid van de school (88%). Ook het doen van mededelingen van huishoudelijke aard is bij meer dan de helft van de scholen (69%) regelmatig de doelstelling van de informatievoorziening. Het gebruiken van (formeel) communicatiemiddelen om ouders actief bij de school te betrekken wordt minder vaak toegepast. Bij ongeveer een vijfde van de scholen is het geven van inspraak en verzoeken om medewerking bij activiteiten zelden of nooit het doel van de informatievoorziening. Dit is anders dan in het primair onderwijs.

Tabel 3.51 Doel van de communicatie (percentage scholen vo, n =204*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Nooit/ zelden	Soms	Regelmatig	Weet niet	Totaal
Het verstrekken van feitelijke informatie over beleid van de school (bijv. schoolregels onder de aandacht brengen, vakantierooster).	1 (1)	11 (7)	88 (92)	0 (0)	100
Het doen van mededelingen van huishoudelijke aard (bijv. ziekte van leraar, overlast verbouwing)	2 (3)	29 (28)	69 (68)	1 (0)	100
Het delen van informatie met ouders/verzorgers over ideeën, meningen, opvattingen of waarden	8 (10)	55 (61)	37 (28)	1 (1)	100
Het verstrekken van informatie om ouders/verzorgers inspraak te geven bij schoolbeleid (bijv. betrekken bij beslissingen)	21 (28)	55 (57)	24 (14)	1 (1)	100
Het verstrekken van informatie over de ontwikkeling/vordering van leerlingen	1 (4)	3 (6)	96 (91)	0 (0)	100
Het verzoeken van ouders/verzorgers om medewerking bij activiteiten	22 (27)	62 (59)	16 (13)	1 (1)	100

Bron: scholenenquête.

* Vo 2009 (n = 248).

Uit de interviews met leraren in het voortgezet onderwijs blijkt dat ouders volgens hen vooral behoefte hebben aan informatie over hun eigen kind. In de informatie over het beleid van de school en kwaliteitszorg zijn ouders volgens hen minder geïnteresseerd.

Middelbaar beroepsonderwijs

Eerder zagen we al dat ouders structureel worden geïnformeerd over de leervorderingen van de deelnemer. Dit is in onderstaande tabel terug te zien. Een meerderheid van de respondenten (83%) geeft aan dat het doel van de communicatie is om informatie hierover te verstrekken. Ouders worden door 82% van de mbo-instellingen nooit bij (buitenschoolse) activiteiten betrokken. Ook het verstrekken van informatie om ouders inspraak te geven bij het instellingsbeleid wordt door driekwart van de mbo-instellingen nooit of zelden als doel van communicatie gezien.

Tabel 3.52 Doel van de communicatie (percentage scholen mbo, n=92)

	Nooit/ zelden	Soms	Regelmatig	Weet niet	Totaal
Het verstrekken van feitelijke informatie over beleid van de instelling.	31	41	26	2	100
Het doen van mededelingen van huishoudelijke aard (bijv. ziekte van docent, overlast verbouwing)	27	63	10	0	100
Het delen van informatie met ouders/verzorgers over ideeën, meningen, opvattingen of waarden	44	46	9	2	100
Het verstrekken van informatie om ouders/verzorgers inspraak te geven bij instellingsbeleid (bijv. betrekken bij beslissingen)	75	19	0	7	100
Het verstrekken van informatie over de ontwikkeling/vordering van studenten	3	14	83	0	100
Het verzoeken van ouders/verzorgers om medewerking bij activiteiten	82	12	0	7	100
Anders, namelijk	0	0	25	75	100

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Doel vormen communicatiemiddelen?

Net als in 2009 hebben we scholen gevraagd om aan te geven welke vorm(en) van communicatie bedoeld is of zijn om te informeren of om de mening van ouders te vragen. Bij zowel scholen in het primair en voortgezet onderwijs als bij mbo-instellingen zien we dat scholen vooral de mondelinge communicatiemiddelen inzetten om naar de mening van ouders te vragen. Het belangrijkste doel van schriftelijke en digitale informatie is om ouders te informeren.

Tabel 3.53 Doel van de communicatie naar mondelinge, schriftelijke en digitale communicatiemiddelen, (percentage scholen po, vo en mbo; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po			Vo			mbo		
	Mondeling (n=203)*	Schriftelijk (n=203)*	Digitaal (n=203)*	Mondeling (n=207)*	Schriftelijk (n=206)*	Digitaal (n=206)*	Mondeling (n=93)	Schriftelijk (n=90)	Digitaal (n=92)
Uitsluitend bedoeld om ouders te informeren	2 (1)	8 (9)	19 (23)	1 (4)	16 (17)	18 (25)	10	32	33
Voorname lijk bedoeld om ouders te informeren	27 (29)	52 (51)	59 (52)	33 (37)	55 (60)	57 (55)	40	54	50
Bedoeld om te informeren én om de mening van ouders te vragen	70 (69)	40 (40)	19 (23)	65 (58)	28 (23)	24 (18)	46	13	7
Weet niet	1 (0)	0 (0)	3 (2)	1 (1)	1 (0)	1 (2)	4	1	11

Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
--------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Bron: scholenenquête.

4 Educatief partnerschap

4.1 Inleiding

Het begrip educatief partnerschap staat centraal in de aanpak van het Programma Ouders en school samen van het ministerie van OCW. Ouders en school spelen beide een belangrijke rol in de opvoeding en vorming van de kinderen. We bespreken in dit hoofdstuk de twee hoofdaspecten van educatief partnerschap: pedagogisch partnerschap en didactisch partnerschap.

Pedagogisch partnerschap is een nieuw thema in de tweede meting van de Monitor ouderbetrokkenheid. De school als gemeenschap kan ontstaan als school, ouders, leerlingen en de school educatieve partners zijn, als ze elk een eigen bijdrage leveren aan de leeromgeving. Belangrijk daarbij zijn het creëren van een veilig schoolklimaat en het naleven van gedeelde normen en waarden. In paragraaf 4.2 bespreken wij de opvoedkundige thema's als taak van de school, de waarden van de school en van de ouders en of deze overeenkomen, en het wisselen van gedachten over deze waarden. *Educatief partnerschap* krijgt gestalte doordat ouders zich betrokken tonen bij het onderwijs aan hun kinderen. Ze stimuleren hun kinderen door bijvoorbeeld voor te lezen, spreken met hun kinderen over school, vragen naar hun huiswerk en helpen hen bij het organiseren en maken van hun huiswerk (4.3).

4.2 Pedagogisch partnerschap

4.2.1 Thema's in de opvoeding

Aan scholen, ouders en leerlingen is gevraagd of zij vinden dat de school een taak heeft bij bepaalde aspecten of onderwerpen van de opvoeding.

Bijna alle **scholen** (100% in het po, 98% in het vo en 94% in het mbo) vinden dat de school een taak heeft bij de opvoeding van leerlingen. Zij vinden dat de school vooral een opvoedende taak heeft bij sociale relaties en pesten, gezondheid en het gebruik van internet en social media. Scholen voor voortgezet onderwijs vinden vaker dat ze een opvoedende taak hebben als het gaat om geldzaken (in vergelijking met po scholen) en seksualiteit (in vergelijking met po en mbo-instellingen).

Tabel 4.1 Taak school bij opvoeding van de leerlingen (percentage scholen, meerdere antwoorden mogelijk)

	po (n = 203)	vo (n = 206)	mbo (n = 90)
Ja, voor gezondheid (voeding, sport & beweging, alcohol/drugs)	92	94	82
Ja, voor geldzaken	40	65	61
Ja, voor sociale relaties en pesten	100	98	93
Ja, voor seksualiteit	61	87	48
Ja, voor gebruik internet en sociale media	91	94	78
Ja, voor een ander thema, nl...	7	11	16
Nee, de school heeft geen taak	0	2	6

Bron: scholenquête.

Ook een meerderheid van de **ouders** in het primair, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsopleiding vindt dat de school van hun kind een taak heeft bij de opvoeding van leerlingen. De school heeft volgens hen vooral een taak bij sociale relaties en pesten en gezondheid. In het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsopleiding vinden de ouders dat de school ook een taak heeft bij het tegengaan van verzuim en schooluitval. In het po zien we dat hoe hoger opgeleid de ouders zijn, hoe meer zij vinden dat de school een taak heeft bij genoemde onderwerpen.²⁵

Tabel 4.2 Taak school bij opvoeding van de leerlingen (percentage ouders, meerdere antwoorden mogelijk)

	po (n = 503)	vo (n =536)	mbo (n= 350)
Ja, voor gezondheid (voeding, sport & beweging, alcohol/drugs)	62	56	48
Ja, voor geldzaken	22	23	21
Ja, voor sociale relaties en pesten	76	67	56
Ja, voor seksualiteit	35	34	19
Ja, voor gebruik internet en sociale media	46	42	34
Ja, voor verzuimen stoppen met de school zonder diploma	-	65	60
Ondersteunde opvoedtaak, ouders zijn verantwoordelijk	-	2	1
Normen en waarden bijbrengen	-	1	1
Ja, voor een ander thema, namelijk...	7	3	2
Nee, de school heeft geen taak	8	11	15
Weet niet/zeg niet	6	10	12

Bron: ouderenquête.

Ook **partners** (twee derde) van mbo-studenten vinden dat de mbo-instelling een opvoedende taak heeft. Deze respondenten vinden dat deze taak vooral geldt voor gezondheid (42%), geldzaken (33%) en sociale relaties en pesten (32%). Een derde van de partners vindt dat de instelling geen opvoedende taak heeft.

Tabel 4.3 Taak school bij opvoeding van de deelnemers (percentage partners)(meerdere antwoorden mogelijk) (n =140)

	%
Ja, voor gezondheid (voeding, sport en beweging, alcohol/drugs)	42
Ja, voor geldzaken (schulden)	33
Ja, voor sociale relaties en pesten	32
Ja, voor seksualiteit	11
Ja, voor gebruik internet en sociale media	21
Nee, de mbo-instelling heeft geen taak bij de opvoeding van de studenten	34
Ja, voor een ander thema	1

Bron: Partners enquête.

Om vast te stellen in hoeverre de taak van de school bij de opvoeding in de praktijk gestalte krijgt, hebben we de mening gevraagd van leerlingen, deelnemers en ouders.

We hebben aan **leerlingen en deelnemers** gevraagd aan welke thema's rondom opvoeding hun school aandacht besteedt. De scholen besteden volgens hen aandacht aan gezondheid (vo: 67%, mbo: 44%), het respectvol met elkaar omgaan (vo: 66%, mbo: 56%) en aan normen en waarden

²⁵ Dit verschil is significant (p<0,05).

(vo: 53%, mbo: 52%). Daarnaast besteden de scholen ook aandacht aan het gebruik van internet en social media (vo: 47%, mbo: 39%).

Leerlingen geven aan dat er ook veel aandacht is voor sociale relaties en pesten (54%).

Dit zijn dezelfde thema's waarvan ouders en scholen zeggen dat het behoort tot de opvoedende taak van de school, al zijn de percentages lager en iets anders verdeeld over de verschillende thema's dan de instellingen zelf aangeven.

Tabel 4.4 Aan welke van de volgende thema's besteedt jouw school aandacht? (percentage leerlingen, meerdere antwoorden mogelijk)

	vo (n =359)	mbo (n = 356)
Ja, voor gezondheid (voeding, sport & beweging, alcohol/drugs)	67	44
Ja, voor geldzaken	27	26
Ja, voor sociale relaties en pesten	54	18
Ja, voor seksualiteit	38	17
Ja, voor gebruik internet en sociale media	47	39
Ja, voor verzuimen stoppen met de school zonder diploma	42	34
Normen en waarden bijbrengen	53	52
Respectvol met elkaar omgaan	66	56
Geen van bovenstaande taken	12	15

Bron: leerlingenquête.

Verder hebben we aan de ouders een aantal stellingen²⁶ voorgelegd om te zien in hoeverre zij vinden dat de school hen betreft bij een aantal onderwerpen. We bespreken achtereenvolgens de antwoorden van ouders met kinderen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo.

Meer dan twee derde van de ouders met kinderen in het basisonderwijs is het eens met de stelling dat de school van hun kind het belangrijk vindt om ouders te betrekken. Ook met de stellingen dat de school de levensbeschouwing van ouders respecteert (65%), afspraken nakomt (64%) en haar best doet om contacten op te bouwen met ouders vindt veel bijval. Het minstens zijn ouders met de stelling dat de school de ouders met elkaar in contact brengt. Een kwart van de ouders vindt dat dit niet gebeurt op de school van zijn/haar kind.

Tabel 4.5 Betrekken van ouders bij school (percentage ouders po, n=503)

De school van mijn kind...	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet	Totaal
Vindt het belangrijk om ouders te betrekken	70	24	6	1	100
Doet zijn best contacten op te bouwen met ouders	61	27	10	1	100
Komt afspraken met ouders na	64	28	6	2	100
Ziet ouders als gelijkwaardig bij de opvoeding	56	31	9	4	100
Respecteert de levensbeschouwing en gebruiken van ouders	65	25	6	4	100
Adviseert ouders hoe ze hun kinderen kunnen ondersteunen bij schoolwerk	51	33	11	5	100
Adviseert ouders bij de aanpak van	57	22	4	17	100

²⁶ NB: deze stellingen hebben niet alleen betrekking op pedagogisch partnerschap.

De school van mijn kind...	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet	Totaal
verzuim					
Betrekt ouders van kinderen met leer- en gedragsproblemen bij ondersteuning	58	24	7	11	100
Brengt ouders met elkaar in contact	27	45	25	4	100
Vraagt ouders om hun werkervaring en talenten in te zetten	45	33	16	5	100

Bron: ouderenquête.

Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs zijn tevens duidelijk positief over de mate waarin de school de ouders betreft. Verder is iets meer dan de helft van de ouders het eens met de stelling dat de school afspraken met ouders nakomt, het belangrijk vindt om ouders bij de school te betrekken, en de levensbeschouwing van ouders respecteert. Net als in het primair onderwijs zien we dat ouders het het minste eens zijn met de stelling dat de school ouders met elkaar in contact brengt.

Tabel 4.6 Betrekken van ouders bij school (percentage ouders vo, n=536)

De school van mijn kind...	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet	Totaal
Vindt het belangrijk om ouders te betrekken	52	37	7	3	100
Doet zijn best contacten op te bouwen met ouders	46	36	16	2	100
Komt afspraken met ouders na	57	30	10	3	100
Ziet ouders als gelijkwaardig bij de opvoeding	41	39	13	7	100
Respecteert de levensbeschouwing en gebruiken van ouders	52	35	4	9	100
Adviseert ouders hoe ze hun kinderen kunnen ondersteunen bij schoolwerk	37	40	19	5	100
Adviseert ouders bij de aanpak van verzuim	29	30	15	26	100
Betrekt ouders van kinderen met leer- en gedragsproblemen bij ondersteuning	41	30	11	19	100
Brengt ouders met elkaar in contact	22	35	33	10	100
Vraagt ouders om hun werkervaring en talenten in te zetten	26	32	29	13	100
Adviseert ouders bij keuze vakken en vervolgopleidingen van kinderen	47	33	16	4	100

Bron: ouderenquête.

Laagopgeleide ouders in het vo zeggen vaker dat de school ouders van kinderen met leerproblemen of gedragsproblemen betreft bij de extra ondersteuning dan hoogopgeleide ouders.²⁷

Ouders met kinderen op een mbo-instelling zijn niet uitgesproken over de mate waarin de mbo-instellingen de ouders betreft. Ze zijn het meest eens met de stelling dat de instelling de afspraken met ouders nakomen (42% mee eens) en dat de mbo-instelling belang hecht aan het betrekken van ouders bij de mbo-instelling (38% mee eens). Ook in het mbo zijn de ouders het minste eens met de

²⁷ Dit verschil is significant ($p < 0,05$).

stelling dat de instelling ouders met elkaar in contact brengt (39% mee oneens) en ouders vraagt hun (werk)ervaring en unieke kwaliteiten in te zetten voor de mbo-instelling (37% mee oneens).

Tabel 4.7 Betrekken van ouders bij instelling? (percentage ouders mbo, n = 350)

De mbo-instelling van mijn kind...	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Weet ik niet
vindt het belangrijk om ouders/verzorgers te betrekken bij de mbo-instelling	38	34	21	7
doet zijn best om contacten op te bouwen en te onderhouden met ouders/verzorgers	31	35	29	5
komt afspraken met ouders/verzorgers na	42	35	12	12
ziet ouders/verzorgers als gelijkwaardige partners in onderwijs en opvoeding	32	37	17	14
respecteert de levensbeschouwing, gebruiken, en opvattingen van ouders/verzorgers	33	42	9	15
adviseert ouders/verzorgers hoe ze hun kinderen kunnen ondersteunen bij de studieopdrachten	28	34	28	11
adviseert ouders/verzorgers bij de aanpak van verzuimen stoppen met de studie zonder diploma	26	35	20	19
betrekt ouders/verzorgers van studenten met leerproblemen of gedragsproblemen bij de extra ondersteuning (inzet van ouders/verzorgers)	27	35	19	19
brengt ouders/verzorgers van studenten met elkaar in contact	14	35	39	12
vraagt ouders/verzorgers om hun (werk)ervaring en unieke kwaliteiten in te zetten voor de mbo-instelling	15	31	37	16
adviseert ouders/verzorgers bij beslissingen over de beroepskeuze en/of vervolgopleiding van hun kind	29	35	23	13

Bron: Ouderenquête.

Hoog- en laagopgeleide ouders in het mbo verschillen op sommige punten van elkaar. Zo vinden meer laagopgeleide dan hoogopgeleide ouders dat:

- De mbo-instelling ouders adviseert over hoe ze hun kinderen kunnen ondersteunen bij de studieopdrachten;
- De mbo-instelling ouders van studenten met elkaar in contact brengt.²⁸

4.2.2 Waarden

Gedeelde waarden

We hebben scholen, ouders en leerlingen ook gevraagd naar gedeelde waarden. Dit is een belangrijk aspect van pedagogisch partnerschap. Als waarden worden gedeeld, is het beter mogelijk om elkaars partner te zijn bij de opvoeding van kinderen.

Bijna alle scholen en ouders in het primair onderwijs (99%) vinden het tamelijk tot zeer belangrijk dat beide partijen aan dezelfde waarden hechten bij de opvoeding. In het voorgezet onderwijs is dat 96% van de scholen en 97% van de ouders, en in het mbo 93% van de mbo-instellingen en 93% van de ouders²⁹. Binnen de sectoren lijken ouders en scholen het met elkaar eens te zijn over het belang van overeenstemming over waarden bij de opvoeding.

²⁸ Deze verschillen zijn significant ($p < 0,05$).

²⁹ Bron: instellingsenquête en ouderenquête.

Daarnaast hebben we aan leraren (po, vo, mbo) en de colleges van bestuur (mbo) gevraagd of zij het belangrijk vinden dat ouders en school op een lijn zitten. De meeste leraren vinden dit belangrijk, maar niet altijd even makkelijk te realiseren. De leden van de colleges van bestuur van mbo-instellingen hebben dezelfde mening.

Scholieren in het voortgezet onderwijs zelf vinden het veel minder belangrijk dan de scholen en hun ouders dat zij aan dezelfde waarden hechten bij de opvoeding (zie Tabel 4.8). Meer dan de helft van de leerlingen vindt dit tamelijk belangrijk en slechts een kleine groep (18%) vindt dit zeer belangrijk.

Tabel 4.8 Belangrijk dat ouders hechten aan dezelfde waarden bij de opvoeding (percentage leerlingen vo, n=359)

	Ze er belangrijk	Tamelijk belangrijk	Niet zo belangrijk
Belangrijk dat ouders hechten aan dezelfde waarden bij de opvoeding als uw school	18	61	22

Bron: leerlingenquête.

Ook de mbo-deelnemers vinden het minder belangrijk dat de mbo-instelling aan dezelfde waarden bij de opvoeding hecht, als de ouders of de partner van de mbo-deelnemer (Tabel 4.9).

Tabel 4.9 Belangrijk dat school, ouders en partners hechten aan dezelfde waarden bij de opvoeding (percentage deelnemers Mbo; n=352)

	School hetzelfde als ouders	School hetzelfde als partner
Niet zo belangrijk	17	29
Tamelijk belangrijk	61	56
Ze er belangrijk	22	16

Bron: Deelnemersenquête.

Feitelijke overeenstemming over waarden, volgens scholen

Het is niet alleen interessant om te weten of er belang wordt gehecht aan overeenstemming over waarden, maar ook of scholen en ouders in de praktijk op een lijn zitten wat betreft waarden. We bespreken eerst in hoeverre dit volgens de scholen het geval is. In de onderstaande tabellen staan de resultaten voor po, vo en mbo.

Voor een ruime meerderheid van de scholen in het primair en voortgezet onderwijs geldt dat ouders en de school (grotendeels) op een lijn zitten wat betreft de waarden rondom het leren op school en de regels in de klas. Volgens een iets minder ruime meerderheid van de scholen geldt dit voor de waarden met betrekking tot de voorbereiding op deelname aan de samenleving.

Tabel 4.10 School en ouders op een lijn wat betreft waarden (percentage scholen po, n=203)

	Dezelfde waarden	Grotendeels dezelfde waarden	Deels dezelfde waarden	Grotendeels verschillende waarden	Weet niet
Het leren op school (w erkhouding, resultaten behalen)	19	65	15	2	0
De regels in de klas en op school (respect voor elkaar, veiligheid op school, pesten)	25	54	19	2	0

De voorbereiding op deelname aan de samenleving (rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing)	14	55	26	3	2
--	----	----	----	---	---

Bron: scholenenquête.

Tabel 4.11 School en ouders op een lijn wat betreft waarden (percentage scholen vo, n=206)

	Dezelfde waarden	Grotendeels dezelfde waarden	Deels dezelfde waarden	Grotendeels verschillende waarden	Weet niet
Het leren op school (werkhouding, resultaten behalen)	20	58	18	2	2
De regels in de klas en op school (respect voor elkaar, veiligheid op school, pesten)	22	61	15	1	2
De voorbereiding op deelname aan de samenleving (rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing)	12	46	36	2	3

Bron: scholenenquête.

Bij de waarden betreffende 'leren op de instelling (werkhouding, resultaten behalen, 63%), regels in de klas en op de instelling (respect voor elkaar, veiligheid op de instelling, pesten, 66%) en voorbereiding op deelname aan de samenleving (rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing, 55%) geven ook de mbo-instellingen aan dat zij (grotendeels) dezelfde waarden hebben als ouders.

Tabel 4.12 School en ouders op een lijn (percentage scholen mbo, n = 90)

	Dezelfde waarden	Grotendeels dezelfde waarden	Deels dezelfde/deels verschillende waarden	Grotendeels verschillende waarden	Zeer verschillende waarden	Weet niet
Het leren op de instelling (werkhouding, resultaten behalen)	13	50	23	1	-	12
De regels in de klas en op de instelling (respect voor elkaar, veiligheid op de instelling, pesten)	22	44	21	-	-	12
De voorbereiding op deelname aan de samenleving (rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing)	12	43	26	2	-	17

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Tet slot hebben we scholen gevraagd in hoeverre de scholen waarden en normen afstemmen met ouders.

Tabel 4.13 Stemt uw school voldoende waarden en normen af samen met ouders? (percentage scholen)

	po (n =201)	vo (n =206)	mbo (n = 90)
Ja, de school doet het maximale	17	17	7
Ja, de school doet voldoende (maar zou nog meer kunnen doen)	71	61	36
Nee, de school zou meer moeten doen	12	19	38
Weet niet	0	3	19

Bron: scholenenquête.

Bijna driekwart van de scholen in het primair onderwijs zegt welis waar voldoende te doen om normen en waarden met ouders af te stemmen, maar dat toch meer gedaan zou kunnen worden. In het voortgezet onderwijs is men iets minder tevreden, al vindt nog steeds het merendeel: (61%) dat men voldoende doet. In het middelbaar beroepsonderwijs is men duidelijk het minst tevreden. Bijna veertig procent vindt dat men meer zou moeten doen.

Daarnaast hebben we leraren gevraagd op welke waarden volgens hen het accent moet liggen als het gaat om de betrokkenheid van ouders bij hun kinderen. Hier komt geen eenduidig beeld uit naar voren. Leraren noemen verschillende waarden.

Feitelijke overeenstemming over waarden, volgens ouders

We hebben ook de ouders gevraagd in hoeverre zij op één lijn zitten met de school wat betreft waarden. In het primair en het voortgezet onderwijs hebben ouders ongeveer dezelfde mening over de mate waarin zij dezelfde waarde delen als de scholen. Meer dan een derde van de ouders in het primair en voortgezet onderwijs vinden dat school en ouders dezelfde waarden hebben. School en ouders zitten volgens ouders vooral op één lijn als het gaat om waarden rondom het leren op school en de regels in de klas.

Tabel 4.14 School en ouders op een lijn wat betreft waarden (percentage ouders po, n=503)

	Dezelfde waarden	Grotendeels dezelfde waarden	Deels dezelfde, deels verschillende waarden	Grotendeels verschillend	Weet niet
Het leren op school (werkhouding, resultaten behalen)	42	41	14	3	2
De regels in de klas en op school (respect voor elkaar, veiligheid op school, pesten)	48	35	12	3	2
De voorbereiding op deelname aan de samenleving (rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing)	35	43	15	2	5

Bron: ouderenquête.

Tabel 4.15 School en ouders op een lijn wat betreft waarden (percentage ouders vo, n=285)

	Dezelfde waarden	Grotendeels dezelfde waarden	Deels dezelfde, deels verschillende waarden	Grotendeels verschillend	Weet niet
Het leren op school (w erkhouding, resultaten behalen)	37	41	15	2	5
De regels in de klas en op school (respect voor elkaar, veiligheid op school, pesten)	41	39	12	3	5
De voorbereiding op deelname aan de samenleving (rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing)	33	42	15	4	6

Bron: ouderenquête.

Volgens ouders met mbo-deelnemers is de overeenstemming minder groot. Het percentage ouders dat zegt dezelfde waarden te hebben als de instelling, is lager dan in po en vo. Anderzijds zijn er maar weinig ouders (7%) die denken aan hele andere waarden te hechten dan de mbo-instelling.

Tabel 4.16 Instellingen ouders op een lijn wat betreft waarden (percentage ouders mbo) (n = 350)

	Dezelfde waarden	Grotendeels dezelfde waarden	Deels dezelfde/deels versch. waarden	Grotendeels versch. waarden	Zeerversch. waarden	Weet niet
Het leren op de instelling (w erkhouding, resultaten behalen)	22	37	22	4	2	12
De regels in de klas en op de instelling (respect voor elkaar, veiligheid op de instelling, pesten)	26	35	19	4	2	15
De voorbereiding op deelname aan de samenleving (rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing)	23	34	20	5	3	16

Bron: Ouderenquête.

Feitelijke overeenstemming over waarden, volgens leerlingen / deelnemers

Tot slot hebben we aan leerlingen uit het voortgezet onderwijs gevraagd of hun ouders en school dezelfde waarden hebben (zie tabel 4.17).

Tabel 4.17 School en ouders op een lijn wat betreft waarden (percentage leerlingen vo, n=359)

	Dezelfde waarden	Grotendeels dezelfde waarden	Deels dezelfde, deels verschillend	Grotendeels verschillend	Weet niet
Het leren op school (w erkhouding, resultaten behalen)	24	40	18	10	8
De regels in de klas en op school (respect voor elkaar, veiligheid op school, pesten)	30	34	17	12	7
De voorbereiding op deelname aan de samenleving (rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing)	27	31	20	10	12

Bron: leerlingenquête.

Volgens een kwart of meer van de leerlingen in het voortgezet onderwijs delen ouders en school dezelfde waarden. Het gaat dan met name om waarden rondom de regels in de klas en op school. Wel valt op dat leerlingen iets minder gedeelde waarden zien dan hun ouders en hun scholen. Vmbo-leerlingen geven iets vaker dan wvo-leerlingen aan dat ouders en school niet op één lijn zitten wat betreft genoemde onderwerpen.

Ook volgens de deelnemers aan het mbo hebben de mbo-instelling en de ouders en partners van de deelnemers grotendeels dezelfde waarden. Zij geven echter wel vaker aan dat de waarden verschillen. Dit was te verwachten, want deelnemers vonden het ook minder belangrijk dat instelling en ouders/partners hechte aan dezelfde opvoedthema's.

Tabel 4.18 Instelling en ouders op een lijn wat betreft waarden (percentage deelnemers, mbo) (n=352)

	Grotendeels hetzelfde	Ja, dezelfde waarden	Deels hetzelfde, deels verschillend	Grotendeels verschillend	Nee, heel verschillend	Weet ik niet
Het leren binnen de mbo-instelling (w erkhouding, resultaten behalen)	32	20	26	9	3	9
De regels in de klas en binnen de mbo-instelling	29	27	22	7	4	11
De voorbereiding op deelname aan de samenleving	27	18	27	7	5	15

Bron: Deelnemersenquête.

Tabel 4.19 Instelling en partner op een lijn wat betreft waarden (percentage deelnemers mbo) (n=63)

	Weet ik niet	Nee, heel verschillend	Grotendeels verschillend	Deels hetzelfde, deels verschillend	Grotendeels hetzelfde	Ja, dezelfde waarden
Het leren binnen de mbo-instelling (w erkhouding, resultaten behalen)	8	6	10	30	33	13
De regels in de klas en binnen de mbo-instelling	6	3	13	27	35	16
De voorbereiding op deelname aan de samenleving	8	10	10	29	29	16

Bron: Deelnemersenquête.

4.2.3 Wisselen van gedachten over waarden

Op allerlei manieren wordt er van gedachten gewisseld tussen scholen en ouders over waarden bij de opvoeding.

De scholen in de verschillende sectoren gebruiken dezelfde middelen (maar niet in de dezelfde mate) om met ouders van gedachten te wisselen over waarden. Het vaakst wordt dit gedaan tijdens gesprekken tussen ouders en leraren en tijdens ouderavonden. In het voortgezet onderwijs wordt dit ook vaak gedaan binnen de ouderraad of MR.

Tabel 4.20 Van gedachten wisselen tussen school en ouders over waarden bij de opvoeding (percentage scholen, meerdere antwoorden mogelijk)

	po (n = 203)	vo (n = 206)	mbo (n = 90)
Ja, tijdens ouderavonden	58	68	38
Ja, door de ouderraad, een ouderpanel of de medezeggenschapsraad	49	70	9
Ja, in gesprekken tussen ouders en docenten	86	71	47
Ja, op een andere manier, namelijk	8	6	6
Nee, dat gebeurt niet	3	4	27

Bron: scholenenquête.

Ook ouders hebben we gevraagd op welke manier de school en ouders van gedachten wisselen over waarden.

Tabel 4.21 Van gedachten wisselen tussen school en ouders over waarden bij de opvoeding (percentage ouders, meerdere antwoorden mogelijk)

	po (n = 503)	vo (n = 536)	mbo (n = 350)
Ja, tijdens ouderavonden	40	36	21
Ja, door de ouderraad, een ouderpanel of de medezeggenschapsraad	18	13	5
Ja, in gesprekken tussen ouders en docenten	43	28	20
Ja, tijdens thema-avonden	-	1	-
Ja, op een andere manier, namelijk	1	1	0
Nee, dat gebeurt niet	19	26	40

Bron: ouderenquête.

Volgens de ouders (po, vo, mbo) wordt vooral van gedachten gewisseld over waarden tijdens ouderavonden. Opvallend verschil met de scholen is dat meer ouders zeggen dat er helemaal niet van gedachten wordt gewisseld over waarden (19% in het po, 26% in het vo, 40% in het mbo). Scholen lijken een rooskleuriger beeld te hebben.

Hoogopgeleide ouders in het po en vo geven vaker dan laagopgeleide ouders aan dat er van gedachten gewisseld wordt over waarden tijdens ouderavonden.³⁰

Besproken onderwerpen

Om te achterhalen wat er wordt besproken hebben we scholen en ouders gevraagd welke onderwerpen aanbod komen tijdens deze gesprekken of bijeenkomsten (zie Tabel 4.22 en Tabel 4.23).

Tabel 4.22 Welke onderwerpen worden er besproken? (percentage scholen, meerdere antwoorden mogelijk)

	po (n = 196)	vo (n = 198)	mbo (n= 66)
Het leren op school (w erkhouding, resultaten behalen)	93	97	99
De regels in de klas en op school (respect voor elkaar, veiligheid op school, pesten)	99	98	91
De voorbereiding op deelname aan de samenleving (rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing)	55	61	38

Bron: scholenenquête.

Bijna alle scholen in alle sectoren zeggen dat zij met ouders van gedachten wisselen over waarden rondom het leren op school en de regels in de klas en op school. Door iets meer dan de helft van de scholen in het po en vo wordt ook gesproken over waarden rondom de voorbereiding op deelname aan de samenleving. In het mbo is dit met ruim een derde wat lager.

In vergelijking met de scholen geven iets minder ouders aan dat over deze waarden wordt gesproken tussen ouders en school. Scholen en instellingen gaven al aan dat zij, meer dan ouders dat vonden, wisselden van gedachten over waarden. Logischerwijs menen de instellingen dan ook dat de verschillende onderwerpen meer besproken worden, dan dat ouders dat ervaren. Over het geheel genomen is het beeld onder ouders wel hetzelfde als onder scholen: er wordt voornamelijk gesproken over het leren op school en de regels in de klas en op school.

Tabel 4.23 Welke onderwerpen worden er besproken? (percentage ouders, meerdere antwoorden mogelijk)

	po (n = 327)	vo (n = 285)	mbo (n= 244)
Het leren op school (w erkhouding, resultaten behalen)	83	77	76
De regels in de klas en op school (respect voor elkaar, veiligheid op school, pesten)	84	76	69
De voorbereiding op deelname aan de samenleving (rechten en plichten, vrijheid, democratie, levensbeschouwing)	41	38	41

Bron: ouderenquête.

Laagopgeleide ouders vinden dat de mbo-instelling en ouders vaker in gesprek gaan over het leren binnen de mbo-instelling dan hoogopgeleide ouders.

³⁰ Dit verschil is significant ($p < 0,05$).

Wenselijkheid van manieren om overeenstemming in visie te bevorderen

Scholen zijn verder bevestigd over hoe wenselijk zij de verschillende manieren vinden om ervoor te zorgen dat ouders en school dezelfde visie hebben op opvoeding en onderwijs.

Scholen in het primair en voortgezet onderwijs vinden dat meer met elkaar praten over waarden de meest wenselijke manier is om tot een zelfde visie te komen met ouders. Mbo-instellingen geven de voorkeur aan het maken van concrete afspraken en deze vastleggen in een overeenkomst.

Volgens veel scholen in het primair en voortgezet onderwijs is dit juist niet zo wenselijk (zie Tabel 4.24, Tabel 4.25 en Tabel 4.26).

Tabel 4.24 Manieren om overeenstemming in visie te bevorderen (percentage scholen po, n=203)

	Niet wenselijk	Enigszins wenselijk	Zeër wenselijk	Weet niet
Meer met elkaar praten over waarden en normen	2	38	59	1
Concrete afspraken maken en vastleggen in overeenkomst	30	43	17	11
Meer toezicht en controle op naleving waarden	13	45	38	5

Bron: scholenenquête.

Tabel 4.25 Manieren om overeenstemming in visie te bevorderen (percentage scholen vo, n=206)

	Niet wenselijk	Enigszins wenselijk	Zeër wenselijk	Weet niet
Meer met elkaar praten over waarden en normen	3	38	57	2
Concrete afspraken maken en vastleggen in overeenkomst	25	45	22	9
Meer toezicht en controle op naleving waarden	10	55	29	6

Bron: scholenenquête.

Tabel 4.26 Manieren voor zelfde visie (percentage instellingen mbo, n=90)

	Niet wenselijk	Enigszins wenselijk	Zeër wenselijk	Weet niet
Meer met elkaar praten over waarden en normen	8	51	34	7
Met elkaar concrete afspraken maken en vastleggen in een onderwijsovereenkomst	13	34	40	12
Meer toezicht en controle op naleving van waarden	13	41	34	11
iets anders, namelijk	10	20	-	70

Bron: Mbo-instellingenenquête.

4.3 Didactisch partnerschap

Didactisch partnerschap komt tot stand doordat ouders zich betrokken tonen bij het onderwijs aan hun kinderen. Ze stimuleren hun kinderen door bijvoorbeeld voor te lezen, te praten met hun kinderen over school, te vragen naar hun huiswerk en door hen te helpen bij het organiseren en

maken van hun huiswerk. In deze paragraaf wordt ingegaan op hoe ouders de rol van ondersteuner thuis vervullen, hoe deelnemers dit ervaren en de rol van partners.

4.3.1 Ondersteuning van leerlingen thuis, volgens ouders

Allereerst hebben we ouders gevraagd hoe vaak ze met hun kinderen over school spreken.

Tabel 4.27 Hoe vaak spreken ouders met hun kind over school? (percentage ouders; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*	vo (n = 513)*	mbo (n= 350)
Dagelijks	74 (72)	67 (69)	27
Eén of enkele malen per week	20 (22)	26 (25)	47
Eén of enkele malen per maand	5 (5)	5 (5)	21
Zelden of nooit	1 (2)	3 (2)	4

Bron: ouderenquête 2009 en 2012 (percentages van 2009 tussen haakjes).

* po 2009 (n=535) en vo 2009 (n =536).

Ongeveer twee derde van de ouders in het voortgezet onderwijs en bijna driekwart van de ouders in het primair onderwijs spreken dagelijks met hun kinderen over school. In het mbo is dit een kwart (27%). Een kleine groep ouders spreekt minder dan eens per week met hun kinderen over school (6% in het po en 8% in het vo). In het mbo betreft dit echter ook een kwart.

Opvallend is dat laagopgeleide ouders vaker met hun kind praten over school dan hoogopgeleide ouders.³¹

Tabel 4.28 Wat bespreken ouders met hun kind over school? (meer dan één antwoord mogelijk; percentage ouders; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*	vo (n = 536)*	mbo (n= 350)
Wat hij/zij heeft gedaan en geleerd op school	91 (95)	87 (92)	81
Wat hij/zij leuk of niet leuk vindt aan de lesstof	64 (66)	55 (60)	52
Wat hij/zij moeilijk of makkelijk vindt aan de lesstof	54 (56)	59 (64)	54
Leerproblemen	27 (35)	40 (48)	33
Relatie met andere leerlingen	72 (77)	66 (68)	52
Relatie met leraren/docenten.	46 (59)	66 (69)	60
De keuze van vakken en/of vervolgopleiding	-	43	20
Verzuimen stoppen met school	-.	12	45
Cijfers, resultaten, toetsen	-.	1	1

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535) en vo 2009 (n =536).

Een grote meerderheid van alle ouders (po, vo, mbo) vraagt hun kinderen wat ze die dag hebben gedaan en geleerd op school. Daarnaast spreekt meer dan de helft van de ouders met hun kinderen over de lesstof en over de relaties met leerlingen en leraren. Problemen met het leren, keuze van vakken en vervolgopleiding, verzuim en cijfers worden minder vaak besproken.

Hoogopgeleide ouders spreken over meerdere, verschillende schoolse zaken met hun kind dan laagopgeleide ouders.³²

³¹ Dit verschil is significant (p<0,05).

³² Dit verschil is significant (p<0,05).

Omdat voorlezen voor jonge kinderen een belangrijke activiteit is in het kader van taal- en leesstimulering hebben we aan ouders met kinderen in het basisonderwijs gevraagd hoe vaak ze hun kinderen voorlezen (tabel 4.29).

Tabel 4.29 Hoe vaak lezen ouders hun kind voor? (percentage ouders; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*
Dagelijks	40 (28)
Eén of enkele malen per week	29 (29)
Eén of enkele malen per maand	12 (10)
Zelden of nooit	19 (32)
Totaal	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535).

Ruim twee derde van de ouders leest hun kinderen ten minste eens per week voor. Dagelijks voorlezen doet 40 procent van de ouders. Dit is een verbetering ten opzichte van 2009.³³

Ouders praten niet alleen met hun kind over school, maar ondersteunen hen soms ook op andere manieren, bijvoorbeeld door te helpen met huiswerk. In Tabel 4.30 geven we weer hoe vaak ouders hun kinderen helpen met hun huiswerk.

Tabel 4.30 Onderwijsondersteuning: hoe vaak helpen ouders hun kind met huiswerk? (percentage ouders vo, n=513*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	vo
Dagelijks	7 (9)
Eén of enkele malen per week	34 (27)
Eén of enkele malen per maand	26 (27)
Zelden of nooit	30 (35)
n.v.t.: kind krijgt geen huiswerk	3 (3)
Totaal	100

Bron: ouderenquête.

* vo 2009 (n =536).

Twee vijfde (41%) van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs helpt hun kinderen een keer of vaker per week. Iets minder dan een derde van de ouders helpt hun kind zelden of nooit met huiswerk en 3 % van de kinderen krijgt volgens de ouders geen huiswerk mee van school.

4.3.2 *Ervaring van leerlingen/deelnemers: thuis praten over school*

Vragen over de ondersteuning door ouders zijn niet alleen gesteld aan de ouders zelf, maar ook aan de leerlingen. We bespreken eerst de ervaringen van leerlingen in het voortgezet onderwijs, vervolgens van de mbo-deelnemers.

Voortgezet onderwijs

Aan leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben we gevraagd met wie zij praten over school en over welke onderwerpen zij praten.

³³ Dit verschil is significant ($p < 0,05$).

Tabel 4.31 Met wie praat je over school? (percentage leerlingen vo, meerdere antwoorden mogelijk)

	vo (n = 359)
Niemand	1
Vader	79
Moeder	89
Verzorger(s)	7
Broers/zussen	63
Andere familieleden zoals oom/tante of opa/oma	49
Mijn vriend(in)	40
Mijn klasgenoten	68
Mijn vrienden	69
Anders, namelijk: ...	1
Totaal	100

Bron: leerlingenquête.

Vrijwel alle leerlingen praten met anderen over school en dan vooral met hun moeders en vaders, gevolgd door vrienden, klasgenoten en broers/zussen. Er is een duidelijke relatie te leggen tussen de onderwijssector en de mate waarin leerlingen spreken over school. Leerlingen van vmbo b/k praten het minst over school, vwo'ers het meest. Met meer dan driekwart van de ouders wordt minimaal één keer per week of vaker over school gesproken.

Tabel 4.32 Met wie praat je over school? (percentage leerlingen vo)

	Zelden of nooit	Een of enkele keren per maand	Een of enkele keren per week	Dagelijks	Totaal
Vader (n = 284)	7	17	43	32	100
Moeder (n = 321)	2	16	31	51	100
Verzorger(s) (n = 24)	26	14	38	23	100

Bron: leerlingenquête.

Aan de kleine groep leerlingen die zelden of nooit met hun ouders spreken over school is gevraagd wat de reden hiervan is. Bijna de helft wil niet dat ouders of verzorgers hiernaar vragen, en een derde wil er zelf niet over praten.

Tabel 4.33 Waarom praat je zelden of nooit met (één van) je ouder(s)/verzorger(s) over school? (meerdere antwoorden mogelijk)* (leerlingen vo, n=47)

	%
Ik wil niet dat mijn ouders/verzorgers ernaar vragen	46
Mijn ouders/verzorgers zijn hierin niet geïnteresseerd	5
Mijn ouders/verzorgers hebben hier geen tijd voor	2
Mijn ouders/verzorgers snappen niet zo goed wat er op school gebeurt	8
Mijn ouders/verzorgers vinden dat ik hier zelf verantwoordelijk voor ben	11
Ik vind het zelf niet belangrijk om hierover te praten	34
Anders, namelijk: ...	9

Bron: leerlingenquête.

We hebben de leerlingen die wel met hun ouders/verzorgers over school praten gevraagd wat zij met elkaar bespreken.

Tabel 4.34 Waarover praat je met je ouders/verzorgers? (percentage leerlingen vo, n = 339)

	Zelden of nooit	Een of enkele keren per maand	Een of enkele keren per week	Dagelijks	Totaal
Wat ik heb gedaan en geleerd op school	18	21	36	25	100
Wat ik leuk vind of niet leuk vind aan de lesstof	28	29	32	11	100
Wat ik moeilijk of makkelijk vind aan de lesstof	23	31	36	10	100
Of ik problemen heb met leren	37	30	25	8	100
Over het omgaan met andere leerlingen	35	23	25	17	100
Over het omgaan met docenten	24	30	32	14	100
Over spijbelen	77	13	9	2	100
Over vakkenpakketkeuze/profielen/examens	23	36	27	14	100
Over stages/beroepen	32	42	19	7	100
Over vervolgopleidingen	19	40	32	9	100

Bron: leerlingenquête.

Het meest wordt met ouders gesproken over wat er geleerd is op school, over de lesstof, en de omgang met leraren. Leerlingen spreken het minst over spijbelen met hun ouders, behalve vmbo-bk-leerlingen, die hierover vaker spreken dan andere leerlingen. Over de linie genomen praten havo/wo-leerlingen vaker met hun ouders over school dan vmbo-leerlingen.

Middelbaar beroepsonderwijs

Ook aan deelnemers in het mbo hebben we gevraagd met wie zij praten over school en over welke onderwerpen zij praten.

Deelnemers praten het vaakst met hun moeder over hun opleiding (89%) gevolgd door de vader (70%) en vrienden (60%). Er wordt dan een of enkele malen per week over de opleiding gepraat (Tabel 4.36). Reden om niet over de opleiding te praten met de ouders/verzorger is omdat de deelnemer zelf het niet belangrijk vindt om er over te praten (Tabel 4.37).

Tabel 4.35 Met wie praat je wel eens over jouw opleiding?(meerdere antwoorden mogelijk, n=356)

	%
Niemand	0
Vader	70
Moeder	89
Verzorger(s)	5
Broers/zussen	56
Andere familieleden zoals oom/tante of opa/oma	39
Mijn vriend(in)	53
Mijn klasgenoten	57
Mijn vrienden	60
Collega	1

Bron: Deelnemersenquête.

Tabel 4.36 Hoe vaak praat je met deze persoon/personen over jouw opleiding? (n=356)

	Zelden of nooit (minder dan één keer per maand)	Eén of enkele malen per maand	Eén of enkele malen per week	Dagelijks
Vader	9	35	41	15
Moeder	6	27	49	19
Verzorgers (n= max 18)	11	39	50	0
Mijn vriend(in)	6	18	50	26

Bron: Deelnemersenquête.

Tabel 4.37 Waarom praat je zelden of nooit met (één van) je ouder(s)/verzorger(s)/vriend(in) over jouw mbo-instelling? (Meerdere antwoorden mogelijk, (n=47)

	%
Ik wil niet dat mijn ouders/verzorgers ernaar vragen	4
Mijn ouders/verzorgers zijn hierin niet geïnteresseerd	13
Mijn ouders/verzorgers hebben hier geen tijd voor	11
Mijn ouders/verzorgers snappen niet zo goed wat er op mijn mbo-instelling gebeurt	17
Mijn ouders/verzorgers vinden dat ik hier zelf verantwoordelijk voor ben	21
Ik vind het zelf niet belangrijk om hierover te praten	43
Anders, namelijk: ...	13

Bron: Deelnemersenquête.

Aan de mbo-deelnemers is ook gevraagd waarover zij met hun ouders of verzorgers praten. Het meest wordt met ouders gesproken over water geleerd is op school, over de lesstof, en over stages/beroepen. Spijbelen is zelden onderwerp van gesprek (net als in het voortgezet onderwijs). Eenentachtig procent van de deelnemers zegt dat ouders zelden of nooit vragen of hij of zij spijbelt, 13% een of enkele malen per maand³⁴. De helft van de ouders vraagt zelden of nooit of de studieopdrachten worden gemaakt³⁵.

Tabel 4.38 Over welke onderwerpen praat je wel eens met je ouders/verzorgers?*(n=332)

	Zelden of nooit (minder dan één keer per maand)	Eén of enkele malen per maand	Eén of enkele malen per week	Dagelijks
Wat ik heb gedaan en geleerd binnen mijn mbo-instelling	13	35	42	10
Wat ik leuk vind of niet leuk vind aan de lesstof	21	32	37	10
Wat ik moeilijk of makkelijk vind aan de lesstof	27	32	35	6
Of ik problemen heb met leren	50	27	20	4
Over het omgaan met medestudenten	29	30	30	11
Over het omgaan met docenten	31	35	25	9

³⁴ Bron: vraag 57 deelnemers enquête.³⁵ Bron: vraag 68 deelnemers enquête.

Over spijbelen	75	16	6	3
Over vakkenpakketkeuze/ examens	41	31	23	5
Over stages/beroepen	12	31	42	15
Over vervolgopleidingen	32	36	25	7

Bron: Deelnemersenquête.

*Door afronding is de som van de percentages niet altijd exact gelijk aan 100.

Drie kwart van de deelnemers praat dagelijks of enkele malen per week met de partners (persoon waarmee de deelnemer samenwoont) over zijn of haar opleiding. De onderwerpen waar deelnemers over praten zijn stage, wat ze gedaan en geleerd hebben en hun omgang met andere studenten.

Tabel 4.39 Hoe vaak praat je wel eens met de persoon/personen met wie je samenwoont over jouw opleiding? (n=356)

	%
Zelden of nooit (minder dan één keer per maand)	8
Eén of enkele malen per maand	18
Eén of enkele malen per week	38
Dagelijks	37
Totaal*	100

Bron: Deelnemersenquête.

Tabel 4.40 Over welke onderwerpen praat je wel eens met de personen waarmee je samenwoont?(n=356)

	Zelden of nooit (minder dan één keer per maand)	Eén of enkele malen per maand	Eén of enkele malen per week	Dagelijks
Wat ik heb gedaan en geleerd binnen mijn mbo- instelling	16	29	35	21
Wat ik leuk vind of niet leuk vind aan de lesstof	17	35	31	17
Wat ik moeilijk of makkelijk vind aan de lesstof	26	33	24	17
Of ik problemen heb met leren	41	21	24	14
Over het omgaan met medestudenten	16	33	33	19
Over het omgaan met docenten	28	31	24	17
Over spijbelen	53	16	22	9
Over vakkenpakketkeuze/examens	40	22	24	14
Over stages/beroepen	21	21	35	24
Over vervolgopleidingen	33	26	28	14

Bron: Deelnemersenquête.

4.3.3 Onderwijsondersteuning door ouders/verzorgers (volgens leerlingen en deelnemers)

Praten over school en belangstelling tonen voor het schoolwerk is een belangrijke vorm van ondersteuning van de leerlingen. De ondersteuning gaat een stap verder als ouders ook helpen bij het huiswerk. Ook hierover zijn vragen gesteld aan leerlingen voortgezet onderwijs en deelnemers aan het mbo.

Voortgezet onderwijs

Aan leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben we gevraagd door wie hen ondersteunt bij het organiseren en maken van huiswerk en hoe vaak.

Tabel 4.41 Onderwijsondersteuning: wie helpen de leerling met huiswerk? (percentage leerlingen vo, meerdere antwoorden mogelijk)

	vo (n = 359)
Niemand	49
Vader	21
Moeder	29
Verzorger(s)	2
Broers/zussen	14
Andere familieleden zoals oom/tante of opa/oma	3
Mijn vriend(in)	9
Mijn vrienden	14
Mijn klasgenoten	15
Een huiswerkbegeleider	3
Mentor	6
Anders, namelijk: ...	1

Bron: Leerlingenquête.

De helft van de leerlingen (49%) geeft aan niet geholpen te worden bij het huiswerk. Vooral wo-leerlingen geven dit aan. Als er iemand helpt dat zijn dat vooral de ouders. Hierbij worden moeders (29%) net iets vaker genoemd dan vaders (21%). Klasgenoten, vrienden en broers en zussen zijn voor iets meer dan tien procent van de leerlingen een belangrijke hulp bij het maken van huiswerk. Naar leerjaar zijn er grote verschillen: het aandeel leerlingen dat niet geholpen wordt stijgt met de leerjaren.

Wanneer ouders helpen met huiswerk is dit in meer dan 40 % van de gevallen minstens één keer per week. Ook hier zien we dat moeders iets vaker helpen dan vaders.

Tabel 4.42 Onderwijsondersteuning: hoe vaak hulp bij huiswerk? (percentage leerlingen vo)

	Zelden of nooit	Een of enkele keren per maand	Een of enkele keren per week	Dagelijks	Totaal
Vader (n = 76)	10	46	38	6	100
Moeder (n = 105)	5	58	33	9	100

Bron: leerlingenquête.

Ouders kunnen hen volgens driekwart van de leerlingen voldoende helpen met het huiswerk. Ze kunnen dit volgens de leerlingen vooral door te overhoren (51%) en de lesstof op een andere manier of nogmaals uit te leggen (45%).

Tabel 4.43 Onderwijsondersteuning: waarom kunnen ouders voldoende helpen? (percentage leerlingen vo, meerdere antwoorden mogelijk)

	vo (n = 182)
Overhoren	51
Lesstof nogmaals of op andere manier uitleggen	45
Tips om huiswerk beter te plannen	24
Hulp bij informatie zoeken voor werkstukken, etc.	36
Nakijken van huiswerk	18
Hulp bij het opmaken van bijvoorbeeld werkstukken of presentaties (vormgeving, foto's, filmpjes, etc.)	26
Anders, namelijk: ...	1

Bron: leerlingenquête.

De hulp van ouders kan op verschillende manieren worden geboden. Ongeveer twee derde van de leerlingen zegt dat ze bij hun ouders terecht kunnen met vragen en ruim de helft wordt door de ouders gestimuleerd om huiswerk te maken.

Tabel 4.44 Onderwijsondersteuning: waar helpen ouders bij? (percentage leerlingen vo, meerdere antwoorden mogelijk)

	vo (n = 282)
Ze stimuleren mij om mijn huiswerk te maken	53
Ze bieden structuur/helpen me met het inplannen van mijn huiswerk	23
Ze bieden mij een rustige werkplek waar ik mijn huiswerk kan maken	42
Ik kan bij ze terecht met vragen	65
Ze overhoren me regelmatig	13
Anders, namelijk: ...	2

Bron: leerlingenquête.

Driekwart van de leerlingen vindt dat hun ouders voldoende hulp bieden en vindt (meer) hulp niet nodig. Bij havo/wo ligt dit percentage op 80%. Leerlingen vmbo-bk vinden de hulp van hun ouders beduidend minder vaak voldoende met ruim 60%. Onder hen zou een aanzienlijk deel wel wat meer hulp willen krijgen, bijvoorbeeld door meer structuur geboden te krijgen door hun ouders of hen vragen over huiswerk te kunnen stellen.

Volgens 45 procent van de leerlingen vragen hun ouders een keer per week of vaker of ze hun huiswerk hebben gemaakt. Ruim een derde (38%) van de leerlingen zegt zelden of nooit gevraagd te worden of zij hun huiswerk hebben gemaakt.

Tabel 4.45 Onderwijsondersteuning: Vragen je ouder(s)/verzorger(s) of je je huiswerk hebt gemaakt? (percentage leerlingen vo (n = 359))

	Vo
Zelden of nooit (minder dan één keer per maand)	38
Eén of enkele malen per maand	18
Eén of enkele malen per week	31
Dagelijks	14
Totaal	100

Bron: leerlingenquête.

De leerlingen die aangeven dat ze onvoldoende geholpen kunnen worden met hun huiswerk door hun ouders geven aan dat dit vooral komt doordat hun ouders te weinig opleiding hebben (39%) of

omdat ze te weinig tijd hebben (36%). Een andere reden die wordt genoemd is dat ouders niet zo goed snappen wat er op school gebeurt (29%).

Tabel 4.46 Onderwijsondersteuning: waarom kunnen je ouder(s)/verzorger(s) je onvoldoende helpen met je huiswerk? (percentage leerlingen vo, n = 47, meerdere antwoorden mogelijk)

	Vo
Ze hebben te weinig tijd	36
Ze hebben te weinig opleiding	39
Ze snappen niet zo goed wat er op school gebeurt	29
Ze spreken/lezen geen Nederlands	2
Ik wil het zelf doen / heb geen hulp nodig	12
Ze begrijpen de stof niet (altijd)	5
Anders, namelijk: ...	6

Bron: leerlingenquête.

Middelbaar beroepsonderwijs

Aan de deelnemers in het mbo zijn ongeveer dezelfde vragen gesteld over hulp bij het huiswerk als aan leerlingen in het voortgezet onderwijs. Ruim een derde zegt geen hulp te krijgen bij het organiseren en/of maken van de studieopdrachten. Klasgenoten en de moeder zijn partijen die het meest genoemd worden als er wel geholpen wordt.

Ouders worden wel gezien als een partij die goed in staat is de deelnemer te helpen (Tabel 4.48, Tabel 4.49).

Tabel 4.47 Wie helpen je met je bij het organiseren en/of maken van je studieopdrachten? (meerdere antwoorden mogelijk)* (n=356)

	%
Niemand	35
Vader	17
Moeder	28
Verzorger(s)	2
Broers/zussen	9
Andere familieleden zoals oom/tante of opa/oma	3
Mijn vriend(in)	18
Mijn vrienden	15
Mijn klasgenoten	32
Een huiswerkbegeleider	4
Mentor	14
Anders	3

Bron: Deelnemersenquête.

Tabel 4.48 Kunnen jouw ouder(s)/verzorger(s) je voldoende helpen met het organiseren en/of maken van je studieopdrachten? (n=352)

	%
Ja	65
Nee	35
Totaal	100

Bron: Deelnemersenquête.

Tabel 4.49 Waarom kunnen jouw ouder(s)/verzorger(s) je voldoende helpen met het organiseren en/of maken van je studieopdrachten? (meerdere antwoorden mogelijk)* (n=230)

	%
Ze stimuleren mij om mijn opdrachten te maken	44
Ze bieden structuur/helpen me met het inplannen van mijn opdrachten	20
Ze bieden mij een rustige werkplek waar ik mijn opdrachten kan maken	40
Ik kan bij ze terecht met vragen	63
Ze overhoren me regelmatig	10
Anders	2

Bron: Deelnemersenquête.

* som van de percentages is groter dan 100, doordat meerdere antwoordcategorieën gekozen konden worden.

De belangrijkste reden waarom ouders niet kunnen helpen zijn omdat ze volgens de deelnemer niet goed snappen wat er op de mbo-instelling gebeurt. Ook willen veel deelnemers het zelf doen of zeggen geen hulp nodig te hebben. Dit wordt bevestigd in Tabel 4.51: driekwart van de mbo-deelnemers zegt geen behoefte te hebben aan meer ondersteuning bij hun opdrachten.

Tabel 4.50 Waarom kunnen jouw ouder(s)/verzorger(s) je onvoldoende helpen met het organiseren en/of maken van je studieopdrachten? (meerdere antwoorden mogelijk)* (n=356)

	%
Ze hebben te weinig tijd	18
Ze hebben te weinig opleiding	18
Ze snappen niet zo goed wat er op mijn mbo-instelling gebeurt	35
Ze spreken/lezen geen Nederlands	1
Ik wil het zelf doen / heb geen hulp nodig	32
Geen verstand van mijn studierichting	11
Anders	4

Bron: Deelnemersenquête.

* som van de percentages is groter dan 100, doordat meerdere antwoordcategorieën gekozen konden worden.

Tabel 4.51 Zou je graag meer steun vanuit je ouder(s)/verzorger(s) willen bij het organiseren en/of maken van je studieopdrachten? (meerdere antwoorden mogelijk)* (n=352)

	%
Ja, ik wil dat zij mij meer stimuleren om mijn opdrachten te maken	8
Ja, ik wil dat zij mij meer structuur bieden / mij helpen met het inplannen van mijn opdrachten	7
Ja, ik wil dat zij mij een rustige werkplek bieden waar ik mijn opdrachten kan maken	7
Ja, ik wil graag dat ik hen vragen kan stellen over mijn opdrachten	10
Ja, ik wil graag dat ze mij vaker overhoren	3
Nee, ik heb geen behoefte aan meer ondersteuning bij mijn opdrachten	74
Ja, ik wil meer steun bij.	1

Bron: Deelnemersenquête.

* som van de percentages is groter dan 100, doordat meerdere antwoordcategorieën gekozen konden worden.

Hieronder volgt een overzicht van hoe vaak welke personen helpen bij het organiseren en/of maken van studieopdrachten. Volgens de deelnemers krijgen zij doorgaans een of enkele keren per maand hulp bij hun studieopdrachten. De ouders (moeder of vader even vaak) zijn daarbij de belangrijkste bron van ondersteuning. Verder heeft slechts één op de tien deelnemers bijles (zie Tabel 4.54).

Tabel 4.52 Hoe vaak helpen de volgende personen je met het organiseren en/of maken van je studieopdrachten? (n=101)

	Zelden of nooit (minder dan één keer per maand)	Eén of enkele malen per maand	Eén of enkele malen per week	Dagelijks
Vader	22	52	27	0
Moeder	22	52	19	8
Mijn vriend(in)	5	46	35	14

Bron: Deelnemersenquête.

Tabel 4.53 Waar bestaat de hulp bij het organiseren en/of maken van je studieopdrachten uit? (meerdere antwoorden mogelijk, (n=140))

	%
Overhoren	33
Lesstof nogmaals of op andere manier uitleggen	44
Tips om opdrachten beter te plannen	48
Hulp bij informatie zoeken voor opdrachten, etc.	40
Nakijken van opdrachten	31
Hulp bij het opmaken van bijvoorbeeld opdrachten of presentaties (vormgeving, foto's, filmpjes, etc.)	31
Anders	3

Bron: Deelnemersenquête.

Tabel 4.54 Heb je (ook) bijles? (meerdere antwoorden mogelijk, (n=356))

	%
Nee	90
Ja, bijles binnen de mbo-instelling	3
Ja, bijles bij een student	2
Ja, bijles bij een docent	5
Ja, bijles in buurthuis	1
Ja, bijles bij huisw erkinstituut	2
Anders	0

Bron: Deelnemersenquête.

4.3.4 Informatie van de school over onderwijsondersteuning

Ouders krijgen soms informatie mee van school over wat zij thuis kunnen doen om hun kind te ondersteunen. Of ouders worden betrokken bij onderwijsondersteuning en op welke manier dit gebeurt hebben we aan scholen en ouders gevraagd.

Ouders

Ouders met kinderen in het primair onderwijs hebben wat vaker contact met de scholen over onderwijsondersteuning dan in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Tabel 4.55 Onderwijsondersteuning: contact met school over hoe zij hun kind kunnen ondersteunen (percentage ouders)

	po (n = 503)*	vo (n = 536)*	mbo (n = 350)
Ik vraag de school hoe ik mijn kind kan helpen	52 (22)	30 (16)	28
De school heeft tips en richtlijnen voor ouders	26 (17)	15 (16)	12
Geen contact	32 (30)	58 (66)	63
n.v.t.: kind krijgt geen huisw erk	0 (30)	0 (4)	-

Bron: ouderenquête. * po 2009 (n=535) en vo 2009 (n=536).

Meer dan de helft van de ouders met kinderen in het primair onderwijs vraagt aan de school hoe zij hun kind kunnen helpen. In het voortgezet onderwijs ligt dit percentage iets lager, op iets minder dan een derde. In het mbo betreft dit iets meer dan een kwart. Daarnaast krijgt een kwart van de ouders in het primair onderwijs en 15 procent van de ouders in het voortgezet onderwijs tips en richtlijnen van de school. In het mbo is dit vergelijkbaar met 12 procent.

Zowel ouders met kinderen in het po en vo, vragen de school vaker hoe ze hun kind kunnen helpen thuis, dan dat zij dat in 2009 deden (de helft cq een derde in 2012 tegenover 22% en 16% in 2009).³⁶ In het po geven scholen, volgens ouders ook vaker tips en richtlijnen aan de ouders, ten opzichte van 2009 (2012: 26%, 2009: 17%).³⁷

Laagopgeleide ouders in het vo geven vaker dan hoogopgeleide ouders aan dat de school tips en richtlijnen heeft voor ouders.³⁸

Als scholen informatie geven over onderwijsondersteuning, dan doen ze dat op verschillende manieren. We geven eerst een overzicht op basis van de enquête onder scholen.

Tabel 4.56 Onderneemt de school acties om ouders/verzorgers te stimuleren thuis hun kinderen te ondersteunen, volgens de scholen (meer dan één antwoord mogelijk; percentage scholen)

	po (n = 215)*	vo (n = 219)*	mbo (n = 109)
Mondelinge toelichting over de beste aanpak	80 (80)	77 (60)	39
Wordt besproken bij gesprekken op school	88 (85)	85 (87)	-
Lesmaterialen voor thuis	75 (74)	21 (19)	8
Schriftelijke/digitale informatie	86 (57)	86 (63)	72
Thema-/informatiebijeenkomsten	56	81	46
Ernaar vragen en ter sprake brengen bij individuele gesprekken ³⁹	-	-	66
Anders	5 (8)	4 (12)	7
Nee, geen informatie	2 (1)	(1)	5

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 480) en vo 2009 (n = 262).

De meeste scholen zeggen dat ze de ouders informeren over hoe zij hun kind het beste thuis kunnen ondersteunen. Ouders in zowel het primair als voortgezet onderwijs worden zowel mondeling als schriftelijk geïnformeerd. Verder valt op dat ouders in het primair onderwijs vaker lesmateriaal mee naar huis krijgen en in het voortgezet onderwijs ouders vaker informatie kunnen krijgen tijdens een informatiebijeenkomst.

Mbo-instellingen geven aan dat ze ouders/verzorgers stimuleren om hun kinderen te ondersteunen buiten de instelling. Dit doen ze voornamelijk door schriftelijke/digitale informatie (72%) te verstrekken en er naar vragen en ter sprake brengen bij individuele gesprekken (66%). Bijna de helft van de respondenten geeft aan ouders te stimuleren door het organiseren van thema-/informatiebijeenkomsten.

We hebben niet alleen aan de scholen, maar ook aan ouders gevraagd hoe ze worden geïnformeerd (zie Tabel 4.57).

³⁶ Dit verschil is significant ($p < 0,05$).

³⁷ Dit verschil is significant ($p < 0,05$).

³⁸ Dit verschil is significant ($p < 0,05$).

³⁹ Deze categorie in mbo is vergelijkbaar met de categorie 'Wordt besproken bij gesprekken op school' po en vo.

Tabel 4.57 Onderwijsondersteuning: geeft de school ouders informatie over hoe zij hun kinderen kunnen ondersteunen, volgens de ouders (meer dan één antwoord mogelijk; percentage ouders)

	po (n = 503)*	vo (n = 536)*
Mondelinge toelichting over de beste aanpak	39 (19)	20 (18)
Wordt besproken bij gesprekken op school	32 (15)	22 (26)
Lesmaterialen voor thuis	23 (10)	4 (4)
Schriftelijke/ digitale informatie	20 (9)	11 (8)
Thema-/informatiebijeenkomsten	10	8
Anders	1 (1)	1 (2)
Nee, geen informatie	27 (20)	52 (52)
n.v.t.: kind krijgt geen huiswerk	0 (29)	0 (3)

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535) en vo 2009 (n =536).

Ouders hebben het gevoel dat ze minder geïnformeerd worden door de scholen dan de scholen zelf aangeven. Dit zien we met name bij ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs: de helft zegt dat geen informatie te krijgen over onderwijsondersteuning. In het primair onderwijs is dit een kwart. Als ouders al geïnformeerd worden, dan gebeurt dat volgens de ouders vooral mondeling.

Bijna twee derde van de ouders met kinderen in het mbo zegt geen informatie van de mbo-instelling te krijgen over hoe zij thuis hun kind het beste kunnen ondersteunen. Ouders die deze informatie wel krijgen, krijgen de informatie vooral tijdens gesprekken op school (24%).

Tabel 4.58 Vraag 79 Krijgt u van de mbo-instelling informatie hoe u uw kind thuis het beste kan ondersteunen? (meerdere antwoorden mogelijk)*(mbo, n= 350)

	%
Nee	62
Ja, schriftelijke/digitale informatie	11
Ja, het is besproken bij gesprekken op school	24
Ja, er zijn/w orden thema-/informatiebijeenkomsten georganiseerd	7
Ja, anders	1

Bron: ouderenquête.

Aan de ouders is ten slotte gevraagd of ze iets hebben aan de informatie van de school. Ouders (po, vo, mbo) zijn redelijk positief over het nut van de informatie die ze krijgen vanuit school. Ruim de helft vindt dat ze tamelijk veel hebben aan de informatie van de school.

Tabel 4.59 Onderwijsondersteuning: hebben ouders iets aan de informatie van school over hoe zij hun kind kunnen ondersteunen? (percentage ouders; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*	vo (n = 513)*	mbo (n= 350)
Heel veel	21 (20)	8(10)	14
Tamelijk veel	56 (53)	52 (55)	52
Niet zo veel	23 (25)	37 (33)	28
Weinig of niets	1 (2)	4 (2)	6
Totaal	100	100	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535) en vo 2009 (n =536).

Laagopgeleide ouders in het po zeggen meer aan de ondersteuning vanuit de school te hebben dan hoogopgeleide ouders.⁴⁰

⁴⁰ Dit verschil is significant.

Partners

De partners van de deelnemers zijn gevraagd naar het ondersteunen van hun partner. De meerderheid van de partners heeft geen contact met de instelling over hoe zij hun partner kunnen ondersteunen. Partners geven (net zoals de ouders) aan van de mbo-instelling weinig informatie te krijgen over hoe zij hun partner het beste ondersteuning kunnen geven (74%).

Tabel 4.60 Heeft u contact met de mbo-instelling over het ondersteunen van uw vriend(in)/partner? (n=140)

	%
Nee, geen contact	81
Ja, ik vraag de mbo-instelling wat ik als vriend(in)/partner kan doen om mijn vriend(in)/partner te begeleiden	15
Ja, de mbo-instelling heeft tips en richtlijnen voor mij als vriend(in)/partner voor het begeleiden van mijn vriend(in)/partner	4

Bron: Partners enquête.

Tabel 4.61 Krijgt u van de mbo-instelling informatie hoe u uw vriend(in)/partner thuis het beste kan ondersteunen?(meerdere antwoorden mogelijk, (n=140)

	%
Nee	74
Ja, schriftelijke/digitale informatie	13
Ja, het is besproken bij gesprekken op de mbo-instelling	11
Ja, er zijn/w orden thema-/informatiebijeenkomsten georganiseerd	4

Bron: Partners enquête.

Tabel 4.62 Heeft u iets aan deze informatie gehad bij het ondersteunen van uw vriend(in)? (n = 37)

	%
Weinig of niets	11
Niet zo veel	46
Tamelijk veel	38
Heel veel	5

Bron: Partners enquête.

5 Ouderparticipatie

5.1 Inleiding

Met ouderparticipatie doelen we op activiteiten waarmee ouders de school ondersteunen. Deze activiteiten zijn niet direct bedoeld voor de ondersteuning van de eigen kinderen, maar voor de school als geheel. Ouderparticipatie kan worden onderscheiden in 1) formele ouderbetrokkenheid (inspraak), 2) informele ouderbetrokkenheid, hand- en spandiensten. Bij de bespreking van onze bevindingen gebruiken we deze indeling als kapstok. Bij informele ouderbetrokkenheid (onderwijsondersteunend) wordt in deze monitor, de hulp van ouders bij verzuim, voortijdig schoolverlaten en loopbaanoriëntatie en –begeleiding besproken. Dit is nieuw ten opzichte van de monitor uit 2009. Zoals ook in voorgaande hoofdstukken, wordt steeds eerst de situatie in het po en vo besproken en daarna de situatie in de mbo-sector.

5.2 Formele ouderparticipatie: inspraak en invloed van ouders

5.2.1 Formele Inspraak en invloed van ouders

Ouders kunnen op school inspraak hebben via formele organen voor ouderparticipatie zoals de MR of gemeenschappelijk MR (GMR) van het bestuur, maar ook via informele organen zoals werkgroepen.

Scholen in het po en vo zijn wettelijk verplicht om medezeggenschap voor ouders te organiseren. In het mbo geldt deze verplichting niet. Bijna alle scholen in het primair (99%) en voortgezet onderwijs (91%) hebben dan ook een MR⁴¹.

Een ander orgaan dat veel scholen inzetten om de ouderparticipatie te bevorderen is de ouderraad. De ouderraad heeft formeel gesproken geen medezeggenschap, maar kan wel invloed hebben, met name op praktische zaken. Ongeveer driekwart van de scholen in het voortgezet onderwijs en 84% van de scholen in het primair onderwijs heeft een ouderraad. Opvallend is dat het voortgezet onderwijs meer gebruik maakt van een ouderplatform, werkgroep of klankbordgroep dan het primair onderwijs.

Ouders kunnen ook lid zijn van het schoolbestuur. Dit komt echter veel minder vaak voor, namelijk op 29 procent van de po-scholen en 16 procent van de vo-vestigingen. Daarmee is het aandeel ouders dat lid is van het bestuur iets gedaald ten opzichte van 2009.⁴² In de mbo-sector antwoordt bijna de helft (47%) van de respondenten dat zij niet weten door middel van welke organen ouders structureel betrokken worden bij de mbo-instelling. Een kwart (27%) antwoordt dat er 'andere organen' zijn om ouders te betrekken, hier wordt een aantal maal de MR of OR genoemd.

Uit de interviews met de leden van CvB's blijkt dat er mbo-instellingen zijn die wel meer medezeggenschap van ouders wensen (formeel geregeld) maar dat er, in het verleden, vaak vanuit de ouders weinig animo was om hierin zitting te nemen. Een aantal geïnterviewden vertelde dat er gestart ging worden met pilots om tot meer medezeggenschap van ouders en deelnemers te komen. Die beweging is echter nog wel in de opstartfase.

⁴¹ Deze vraag is niet gesteld aan de mbo-instellingen.

⁴² Dit verschil is significant.

Tabel 5.1 Welke organen zijn er waarmee ouders/verzorgers structureel bij de school worden betrokken? (meer dan één antwoord mogelijk; percentage scholen)

	po (n =214)*	vo (n = 218)*	mbo (n= 105)
Medezeggenschapsraad (MR/GMR)	99 (96)	91 (91)	-
Ouderraad	84 (84)	74 (74)	19
Platforms, werkgroepen of klankbordgroepen van ouders of ouderpanels**	28 (32)	56 (45)	11
Schoolbestuur	29 (38)	16 (25)	
Andere organen	11 (13)	4 (8)	27
Weet niet	0 (0)	1 (0)	47

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n =502) en vo 2009 (n = 268).

** Antwoordcategorie in mbo-instellingen v ragenlijst: platforms, werkgroepen of klankbordgroepen van ouders of ouderpanels.

Aan de ouders hebben we ook gevraagd of zij lid zijn (geweest) van één of meer van deze inspraakorganen. Een kleine minderheid van de ouders in po en vo is lid van een van de organen.

Lidmaatschap van de ouderraad komt nog het meest voor (zie Tabel 5.2 en Tabel 5.3). Van de ouders met kinderen in het primair onderwijs is een kwart lid (geweest) van de ouderraad en in het voortgezet onderwijs is dat een zesde. Daarnaast is een op de zes ouders in het po en een op de tien ouders in het vo lid (geweest) van de MR.

Tabel 5.2 Percentage ouders die lid zijn van organen op school (po; n = 503*)

	Nu lid	Lid geweest	Nee, nooit geweest	Totaal
Medezeggenschapsraad (MR)	7 (2)	9 (4)	84 (94)	100
Ouderraad	13 (9)	13 (9)	75 (82)	100
Ouderplatform of klankbordgroep	8 (2)	8 (4)	84 (95)	100
Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)	6 (1)	8 (3)	87 (96)	100
Schoolbestuur	6 (1)	6 (2)	88 (97)	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n =535).

Tabel 5.3 Percentage ouders die lid zijn van organen op school (vo; n = 513*)

	Nu lid	Lid geweest	Nee, nooit geweest	Totaal
Medezeggenschapsraad (MR)	4 (2)	6 (4)	90 (94)	100
Ouderraad	4 (3)	14 (10)	82 (87)	100
Ouderplatform of klankbordgroep	4 (2)	6 (3)	90 (95)	100
Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)	3 (1)	4 (3)	93 (96)	100
Schoolbestuur	3 (0)	4 (4)	93 (96)	100
Raad van Toezicht	2	4	94	100

Bron: ouderenquête.

* vo 2009 (n = 536).

We hebben aan de leerlingen gevraagd of hun ouders lid zijn van een van de inspraakorganen op school. Als hun ouders lid zijn van een inspraakorgaan dan is dat van de MR (7%) of van een klankbordgroep, ouderpanel of focusgroep (7%).

Tabel 5.4 Percentage ouders die lid zijn van organen op school volgens leerlingen (vo; n = 359*)

	Ja	Nee	Weet niet	Totaal
Medezeggenschapsraad (MR)	7	78	15	100
Ouderraad				100
Klankbordgroep, ouderpanel, focusgroep etc.	7	79	14	100
Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)	4	82	14	100
Schoolbestuur	5	82	13	100

Bron: leerlingenquête.

Slechts een minderheid van de ouders in de mbo-sector hebben zitting (gehad) in een van de diverse inspraakorganen. Dit wordt bevestigd door de deelnemers (Tabel 5.6).

Tabel 5.5 Percentage ouders die lid zijn van organen binnen de mbo-instelling?* (mbo, n=350)

	Ja	Nee, wel geweest	Nee, nooit geweest
Ouderraad	5	9	86
Ouderplatform, ouderpanel of klankbordgroep	4	7	89
Het bestuur van de mbo-instelling	3	5	92
Raad van Toezicht van het schoolbestuur	4	4	92

Bron: ouderenquête.

Tabel 5.6 Zijn je ouder(s)/verzorger(s) lid van een ouderpanel, ouderraad of het bestuur van jouw mbo-instelling?(Mbo, n=352)

	Weet ik niet	Ja	Nee
Klankbordgroep, ouderpanel, focusgroep etc.	9	7	85
Ouderraad	9	4	87
Bestuur van jouw mbo-instelling	9	6	85

Bron: Deelnemersenquête.

Toerusten van ouders in de (G)MR

Scholen zijn verplicht om de leden van de oudergeleding van de (G)MR te informeren over hun rechten en plichten, over het algemene schoolbeleid en over belangrijke ontwikkelingen op school. Daarnaast moet aan de ouders in voorkomende gevallen tijdig om instemming of advies worden gevraagd. Aan zowel scholen als ouders in po en vo⁴³ is gevraagd op welke manier ouders worden toegerust op hun rol binnen de (G)MR.

Rond de 90 procent van de scholen geeft aan ouders in de (G)MR te informeren over bestuur, financiën, wetgeving, etc. Verder zien we dat meer dan vier vijfde van de scholen in het primair onderwijs attent maken op cursussen en daar budget voor beschikbaar stellen. In het voorgezet onderwijs gebeurt dit veel minder.

Tabel 5.7 Welke acties onderneemt de school om de oudergeleding MR/GMR toe te rusten op haar rol, volgens de scholen? (meer dan één antwoord mogelijk; percentage scholen)

	po (n = 214)*	vo (n = 217)*
De oudergeleding wordt door de school/schoolbestuur ingelicht over zaken als bestuur, financiën, relevante wetgeving, etc.	90 (90)	88 (80)
De oudergeleding wordt attent gemaakt op mogelijke cursussen die zij zouden kunnen volgen over zaken als bestuur, financiën, relevante wetgeving, etc.	89 (82)	54 (64)

⁴³ Deze vraag is niet aan de mbo-sector gesteld.

	po (n = 214)*	vo (n = 217)*
Ouders kunnen gebruik maken van de van het budget van de MR om bijvoorbeeld cursussen te volgen over zaken als bestuur, financiën, relevant w etgeving, etc.	80 (88)	62 (67)
Anders.	3 (2)	2 (3)
Weet niet	0 (0)	6 (0)
Er worden geen specifieke acties ondernomen.	1 (1)	2 (4)

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n=479) en vo 2009 (n = 259).

Dezelfde vraag is gesteld aan de ouders (po, vo en mbo) die in de (G)MR zitten of hebben gezeten (tabel 5.8). Hieruit blijkt dat ouders (po en vo) vinden dat zij minder worden toegerust op hun taken dan de scholen. Een derde van de ouders in het mbo zegt dat er geen acties worden ondernomen om hen toe te rusten.

Tabel 5.8 Welke acties onderneemt de school om de oudergeleding MR/GMR toe te rusten op haar rol, volgens de ouders in de MR? (meer dan één antwoord mogelijk; percentage ouders)

	po (n = 37)*	vo (n = 28)*	mbo (n = 50)
De oudergeleding wordt door de school ingelicht over bestuur, financiën, w etgeving, etc.	73 (16)	37 (36)	53
De oudergeleding wordt attent gemaakt op cursussen e.d.	32 (10)	20 (28)	29
Ouders kunnen gebruik maken van het budget van de MR ten behoeve van scholing.	32 (23)	35 (22)	6
Anders.	0 (0)	0 (3)	-
Er worden geen specifieke acties ondernomen.	14 (51)	26 (45)	35

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=36) en vo 2009 (n = 32).

Ongeveer driekwart van de ouders die zelf in de (G)MR zitten of hebben gezeten in het primair onderwijs vindt dat zij ingelicht worden over bestuur, financiën, wetgeving, etc. In het voortgezet onderwijs is dat minder: ongeveer een derde van de ouders wordt hierover ingelicht door de school.

Zowel binnen het primair als voortgezet onderwijs geeft ongeveer een derde van de ouders aan dat zij gebruik kunnen maken van het budget van de MR voor scholing. Het attent maken van ouders op cursussen gebeurt volgens een derde van de ouders in het primair onderwijs en volgens een vijfde van de ouders in het voortgezet onderwijs. Het aandeel ouders dat zegt dat er geen specifieke acties worden ondernomen door de school is aanzienlijk gedaald ten opzichte van 2009, maar is in het voortgezet onderwijs nog altijd een kwart.⁴⁴

Oordeel over invloed

Aan ouders die lid zijn of waren van de genoemde inspraakorganen is verder gevraagd in hoeverre zij invloed uit kunnen oefenen via de inspraakorganen op school.

Ongeveer de helft van de ouders vindt dat ze enigszins invloed hebben via de inspraakorganen op school. Minder dan een op de tien ouders vindt dat ze veel invloed hebben. De leden van de GMR in het po en vo zijn het meest positief over hun invloed. Ouders in het mbo zijn het minst positief over hun invloed (een derde voor alle organen).

⁴⁴ Dit verschil is significant.

Tabel 5.9 Invloed door lidmaatschap van inspraakorganen op school (percentage ouders; po)

	Zeer veel	Tamelijk veel	Enigszins	Niet of nauwelijks
Ouderraad (n = 127)*	6 (7)	24 (21)	54 (50)	15 (22)
Ouderplatform of klankbordgroep (n = 83)*	5 (0)	28 (24)	54 (48)	13 (29)
Medezeggenschapsraad (MR) (n = 82)*	4 (9)	42 (23)	43 (41)	12 (28)
Gemeenschappelijke MR (GMR) (n = 67)*	6 (13)	40 (12)	37 (37)	16 (38)
Schoolbestuur (n = 59)*	5	37	42	15

Bron: ouderenquête.

* po 2009 ouderraad (n=95), ouderplatform (n=30), MR (n=36), GMR (n=19).

Tabel 5.10 Invloed door lidmaatschap van inspraakorganen op school (percentage ouders; vo)

	Zeer veel	Tamelijk veel	Enigszins	Niet of nauwelijks
Ouderraad (n = 95)*	3 (5)	23 (23)	56 (54)	18 (18)
Ouderplatform of klankbordgroep (n = 52)*	4 (7)	25 (23)	52 (58)	19 (12)
Medezeggenschapsraad (MR) (n = 49)*	4 (9)	31 (24)	53 (52)	12 (15)
Gemeenschappelijke MR (GMR) (n = 37)*	11 (14)	35 (6)	43 (57)	11 (23)
Schoolbestuur (n = 34)	12	24	47	18
Raad van Toezicht van het schoolbestuur (n = 32)	6	25	50	19

Bron: ouderenquête.

* vo 2009 ouderraad (n=72), ouderplatform (n=27), MR (n=32), GMR (n=21).

Tabel 5.11 Invloed door uw lidmaatschap van inspraakorganen op de instelling (percentage ouders; mbo)

	Zeer veel	Tamelijk veel	Enigszins	Niet of nauwelijks
Ouderraad (n = 49)	4	20	45	31
Ouderplatform, ouderpanel of klankbordgroep (n = 38)	0	24	50	26
Het bestuur van de mbo-instelling (n = 29)	0	17	48	35
Raad van Toezicht van het schoolbestuur (n = 27)	7	11	48	33

Bron: ouderenquête.

Driekwart van de ouders die lid zijn van een van de inspraakorganen op school in het primair en voortgezet onderwijs vindt zichzelf hier deskundig genoeg voor. In het mbo vindt iets meer dan de helft zichzelf deskundig genoeg om de rol te vervullen.

Tabel 5.12 Deskundigheid van ouders die lid zijn van inspraakorganen op school (percentage ouders)

	po (n = 144)*	vo (n = 119)*	mbo (n = 50)
Ja, deskundig genoeg	76 (68)	76 (69)	58
Nee, niet deskundig genoeg	24 (32)	24 (31)	42

Bron: ouderenquête.

Feitelijke participatie

We hebben gezien hoeveel ouders deelnemen aan inspraakorganen op school. Aan de andere kant is het interessant om te bekijken hoe scholen oordelen over de participatie van ouders. Lukt het goed om ouders bereid te vinden deel te nemen aan de organen die daarvoor dienen? In de onderstaande tabellen staan de resultaten.

Tabel 5.13 Hoe makkelijk of moeilijk is het om ouders te betrekken bij de onderstaande organen? (percentages) (po n = 188-214)

	Ze er mak kelijk	Mak kelijk	Neu traal	Mo eilijk	Ze er mo eilijk	We et niet
Ouderraad	3 (3)	45 (41)	29 (26)	17 (24)	1 (3)	5 (5)
Platforms, werkgroepen, klankbordgroep of ouderpanels	1 (0)	19 (22)	18 (29)	29 (24)	13 (7)	21 (17)
Medezeggenschapsraad (MR/GMR)	1 (0)	24 (15)	33 (32)	31 (45)	10 (8)	1 (0)
Schoolbestuur	0 (0)	4 (7)	16 (12)	20 (23)	17 (19)	42 (38)

Bron: scholenenquête.

Tabel 5.14 Hoe makkelijk of moeilijk is het om ouders te betrekken bij de onderstaande organen? (percentages, vo n =215*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Ze er mak kelijk	Mak kelijk	Neu traal	Mo eilijk	Ze er mo eilijk	We et niet
Ouderraad	6 (2)	32 (30)	24 (26)	20 (26)	7 (6)	11 (11)
Platforms, werkgroepen, klankbordgroep of ouderpanels	4 (2)	31 (29)	26 (24)	22 (23)	9 (11)	8 (11)
Medezeggenschapsraad (MR/GMR)	3 (0)	25 (23)	28 (30)	30 (31)	11 (11)	4 (4)
Schoolbestuur	0 (0)	6 (6)	17 (19)	9 (11)	13 (11)	56 (53)

Bron: scholenenquête.

* vo 2009 (n = 213-251).

Tabel 5.15 Hoe makkelijk of moeilijk is het om ouders/verzorgers te betrekken bij de onderstaande organen? (percentages) (instellingen mbo, n =99)

	Ze er mak kelijk	Mak kelijk	Neu traal	Mo eilijk	Ze er mo eilijk	We et niet
Ouderraad	-	5	19	16	12	48
Deelname aan platforms, werkgroepen, klankbordgroep, ouderpanels	1	5	14	23	14	44

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Het is volgens scholen niet makkelijk om ouders te vinden die willen deelnemen aan de diverse inspraakorganen op school. Met name voor de MR (41%) en in het primair onderwijs ook voor de platforms, werkgroepen, klankbordgroep of ouderpanels is het (zeer) moeilijk om ouders te betrekken. De scholen vinden het werven van ouders voor de ouderraad nog het makkelijkst. Er is geen verandering ten opzichte van 2009.

De respondenten van mbo-instellingen antwoorden vaak dat men het niet weet. Het is zelden makkelijk om ouders te betrekken. Het betrekken van ouders bij deelname aan een ouderraad is iets makkelijker dan deelname aan platforms, werkgroepen, klankbordgroep of ouderpanel.

5.2.2 Andere vormen van inspraak

Oudertevredenheidsonderzoek

We zagen al eerder dat lang niet alle ouders lid zijn van een inspraakorgaan.

Ouders kunnen ook via andere wegen dan de inspraakorganen invloed uitoefenen. Eén van die wegen is via een oudertevredenheidsonderzoek. Van de ouders met kinderen in het primair onderwijs heeft 41 procent weleens meegewerkt aan een oudertevredenheidsonderzoek op school. In het voortgezet onderwijs ligt dit aandeel iets lager, namelijk op een derde. Van de ouders met kinderen in het mbo is zelfs 85 procent nooit gevraagd om mee te werken aan een oudertevredenheidsonderzoek.

Tabel 5.16 Terugkoppeling naar aanleiding van oudertevredenheidsonderzoek, volgens de ouders (percentages; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 251)*	vo (n = 209)*	mbo (n = 54)
Teruggekoppeld naar ouders én schoolbeleid aangepast	49 (57)	36 (40)	33
Teruggekoppeld, maar schoolbeleid <u>niet</u> aangepast	24 (24)	24 (15)	28
Niet teruggekoppeld	9 (5)	15 (12)	20
Weet niet	18 (15)	25 (33)	19
Totaal	100	100	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n = 194) en vo 2009 (n = 137).

In meer dan de helft van de gevallen horen ouders iets terug over de resultaten van het onderzoek. Het tevredenheidsonderzoek leidt volgens een derde tot de helft van de ouders ook tot aanpassing van het schoolbeleid. In het mbo wordt het minst teruggekoppeld en ongeveer een vijfde van de ouders weet niet of er terugkoppeling heeft plaatsgevonden.

Klachtenbehandeling

Met een oudertevredenheidsonderzoek wordt de algemene mening van ouders over de school gepeild. Daarnaast kunnen ouders ook specifieke klachten hebben over de school en daarmee terecht kunnen bij de schoolleiding of de MR.

Tabel 5.17 Percentage ouders dat klachten heeft doorgegeven aan schoolleiding of MR (meer dan één antwoord mogelijk; percentages; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*	vo (n = 595)*	mbo (n = 350)
Geen klachten	60 (63)	61 (69)	71
Wel klachten	40 (37)	39 (31)	29

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n = 535) en vo 2009 (n = 536).

Tabel 5.18 Onderwerpen waarover klacht worden ingediend (multiple response, percentages ouders; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*	vo (n = 595)*	mbo (n=350)
Organisatie van zaken op school	15 (15)	13 (8)	13
Bepaalde leerkrachten / docenten	11 (10)	12 (11)	12
Het onderwijs op school	7 (5)	9 (7)	9
Pesten op school	0 (0)	1 (0)	0
Andere zaken	7 (6)	3 (5)	1

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (totale n = 535) en vo 2009 (totale n = 536).

Dertig tot veertig procent van de ouders heeft weleens een klacht geuit (zie Tabel 5.17). Het aantal ouders met klachten is in vergelijking met 2009 in het vo licht gestegen⁴⁵. Van die klachten bestaat het grootste deel uit klachten over de organisatie van zaken op school en uit klachten over bepaalde leraren.

Tabel 5.19 Oordeel van ouders over de behandeling van klachten (percentages; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 167)*	vo (n =173)*	mbo (n =101)
Naar tevredenheid afgehandeld	43 (53)	41 (48)	31
Wel iets mee gedaan, maar niet naar tevredenheid	38 (26)	33 (27)	31
Niets mee gedaan	16 (17)	22 (18)	31
Weet niet	4 (4)	4 (7)	8

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n = 199) en vo 2009 (n = 168).

Iets minder dan de helft van de ouders in het po en vo vindt dat hun klacht naar tevredenheid is afgehandeld. Het oordeel van de ouders in het mbo over de behandeling van klachten is minder positief, ongeveer een derde is tevreden over de afhandeling van hun klacht. Daarnaast geeft bijna een derde van de ouders in het mbo aan dat er niets gedaan wordt met hun klacht, in het vo en met name het po ligt dit aandeel wat lager.

Mening van scholen en ouders over inspraak

Aan scholen hebben we ten slotte nog enkele stellingen voorgelegd over de inspraak en invloed van ouders.

Tabel 5.20 Stellingen over inspraak ouders (percentage scholen, dat het eens/oneens is met de stelling) (po; n = 209*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet	Totaal
Op deze school worden bijdragen en suggesties van ouders/verzorgers over het <i>schoolbeleid</i> door het team zeer gewaardeerd.	70 (72)	24 (26)	4 (2)	2 (0)	100
Op deze school worden bijdragen en suggesties van ouders/verzorgers over de <i>kwiteit van het onderwijs</i> door het team zeer gewaardeerd.	55 (69)	36 (27)	9 (4)	0 (0)	100
Leerkrachten passen hun handelen aan naar aanleiding van de inbreng van ouders/verzorgers.	27 (30)	58 (59)	13 (10)	2 (1)	100
Inspraak van ouders/verzorgers wordt door de leraren soms als lastig ervaren.	55 (52)	24 (30)	21 (18)	0 (0)	100
Invloed van ouders/verzorgers op het vormgeven van het curriculum is wenselijk.	20 (20)	45 (45)	31 (33)	4 (3)	100
Ouders zijn medeverantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en de kwalitatieve invulling van het onderwijsprogramma.	21 (26)	36 (34)	42 (39)	1 (1)	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 478).

⁴⁵ Dit verschil is significant.

Tabel 5.21 Stellingen over inspraak ouders (percentage scholendat het eens/oneens is met de stelling) (vo; n = 211*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet	Totaal
Op deze school worden bijdragen en suggesties van ouders/verzorgers over het <i>schoolbeleid</i> door het team zeer gewaardeerd	63 (59)	30 (37)	5 (3)	2 (2)	100
Op deze school worden bijdragen en suggesties van ouders/verzorgers over de <i>kwaliteit van het onderwijs</i> door het team zeer gewaardeerd	53 (53)	36 (39)	8 (7)	4 (2)	100
Docenten passen hun handelen aan naar aanleiding van de inbreng van ouders/verzorgers	30 (24)	51 (55)	17 (18)	2 (4)	100
Inspraak van ouders/verzorgers wordt door de docenten soms als lastig ervaren	56 (48)	24 (31)	17 (18)	2 (3)	100
Invloed van ouders/verzorgers op het vormgeven van het curriculum is wenselijk	14 (11)	39 (37)	43 (48)	3 (4)	100
Ouders/verzorgers zijn medeverantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en de kwalitatieve invulling van het onderwijsprogramma	22 (22)	33 (30)	43 (45)	3 (3)	100

Bron: scholenenquête.

* vo 2009 (n =259).

Bijdragen en suggesties van ouders worden door meer dan de helft van de scholen in het po en vo gewaardeerd, als het gaat om schoolbeleid en kwaliteit van het onderwijs. Toch wordt de inspraak van ouders volgens iets meer dan de helft van de scholen door de leraren soms als lastig ervaren. Scholen vinden de invloed van ouders op het curriculum en de medeverantwoordelijkheid van ouders voor de kwaliteit van het onderwijs het minst wenselijk. Verder zien we dat ouders volgens de scholen niet veel invloed hebben op het handelen van leraren.

Tabel 5.22 Stelling over inspraak van ouders (percentage respondenten van mbo-instellingen, n =102)

	Mee eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens	Weet niet
Op deze instelling worden bijdragen en suggesties van ouders/verzorgers over het <i>instellingsbeleid</i> door het team zeer gewaardeerd.	41	45	4		10
Op deze instelling worden bijdragen en suggesties van ouders/verzorgers over de <i>kwaliteit van het onderwijs</i> door het team zeer gewaardeerd.	52	34	5	1	8
Docenten passen hun handelen aan naar aanleiding van de inbreng van ouders/verzorgers.	32	46	14	3	6
Inspraak van ouders/verzorgers wordt door de docenten in de instelling soms als lastig ervaren.	31	29	24	4	12

	Mee eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens	Weet niet
Involed van ouders/verzorgers op het vormgeven van het curriculum is wenselijk.	10	28	41	17	5
Ouders/verzorgers zijn medeverantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en de kwalitatieve invulling van het onderwijsprogramma.	7	20	46	24	4

Bron: Mbo-instellingsenquête.

Mbo-instellingen zijn iets minder positief over de inspraak van ouders op de verschillende thema's⁴⁶. Thema's waarop mbo-instellingen geen inspraak van ouders willen hebben is het medeverantwoordelijk zijn van ouders op de kwaliteit van het onderwijs en de kwalitatieve invulling van het onderwijsprogramma en op het vormgeven van het curriculum. Dit was ook te zien in de po en vo. Mbo-Instellingen staan neutraal of positief tegenover suggesties en bijdragen van ouders. Opvallend is dat mbo-instellingen inspraak van ouders door leraren als minder lastig ervaren dan po- en vo-scholen. Uit de interviews met mbo-leraren kwam ook naar voren dat leraren proberen hun handelen aan te passen na feedback van de ouders, als dit mogelijk is.

Meedenken en meebeslissen door ouders

Bijna alle geïnterviewde leraren waarderen de betrokkenheid van ouders bij de ontwikkeling van hun kind.

Leraren uit het mbo hebben minder behoefte aan hulp van ouders.

Over het meedenken en meebeslissen lopen de meningen van de leraren (po/vo/mbo) uiteen.

We hebben scholen ook een aantal vragen voorgelegd over in hoeverre de invloed van ouders gewenst is bij bepaalde thema's.

Tabel 5.23 Mate van invloed van ouders gewenst door de school (percentages) (po; n = 208*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Liever geen invloed	Enige invloed wenselijk	Veel invloed wenselijk	Weet niet
Aanpak pesten, onaangepast gedrag	3 (3)	45 (46)	53 (51)	0 (0)
Vormgeving aan (buitenschoolse) activiteiten	6 (5)	66 (68)	26 (27)	2 (0)
Beslissingen over de voorzieningen van de school	19 (26)	74 (63)	6 (10)	1 (1)
Onderw ijtijden/schooltijden	11 (28)	70 (58)	19 (14)	0 (0)
Curriculum	50 (44)	44 (51)	0 (0)	5 (5)
Financiën	63 (56)	37 (43)	0 (0)	0 (1)
Personeelsbeleid	83 (72)	17 (28)	0 (0)	0 (0)
Pedagogisch klimaat op de school	4	60	36	0
Didactische aanpak	48	50	2	0

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 478).

⁴⁶ Let op dat de antwoordcategorieën in de mbo-instellingsenquête iets anders zijn dan die in po en vo.

Tabel 5.24 Mate van invloed van ouders gewenst door de school (percentages) (vo; n = 210*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Liever geen invloed	Enige invloed wenselijk	Veel invloed wenselijk	Weet niet
Aanpak pesten, onaangepast gedrag	1 (1)	45 (46)	53 (52)	1 (1)
Vormgeving aan (buitenschoolse) activiteiten	16 (16)	75 (72)	5 (10)	3 (3)
Beslissingen over de voorzieningen van de school	17 (16)	76 (72)	5 (10)	1 (2)
Onderw ijtijden/schooltijden	25 (38)	64 (58)	9 (4)	3 (1)
Financiën	49 (55)	47 (42)	1 (1)	3 (3)
Curriculum	50 (56)	44 (39)	3 (2)	4 (3)
Personeelsbeleid	79 (79)	18 (19)	1 (0)	3 (2)
Pedagogisch klimaat op de school	6	64	30	1
Didactische aanpak	35	58	5	1

Bron: scholenenquête. * vo 2009 (n =258).

Zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs vinden scholen het belangrijk om samen met ouders de aanpak van pesten en onaangepast gedrag onder leerlingen te bespreken. Iets meer dan de helft van de scholen vindt veel invloed van ouders hierbij wenselijk. Andere thema's waarop enige invloed van ouders wenselijk is zijn de voorzieningen van de school, buitenschoolse activiteiten en onderwijs- en schooltijden. Scholen vinden invloed van ouders niet of minder wenselijk als het gaat om personeelsbeleid, het curriculum en de financiën.

In stellingen in het mbo hebben andere thema's voorgelegd gekregen, met betrekking tot de mate waarin invloed van ouders gewenst is. In het mbo vinden de instellingen de invloed van ouders vooral gewenst bij de aanpak van verzuim/voortijdig schoolverlaten, aanpak van zaken als pesten en omgang met elkaar en de aanpak van loopbaanoriëntatie en –begeleiding.

Net als in het po ven vo vinden ook de instellingen in het mbo de invloed van ouders op de thema's die meer behoren tot de interne zaken van de instelling, zoals financiën, personeelsbeleid, curriculum en onderw ijtijd/instellingstijden minder gewenst. Dit zagen we ook al bij de stellingen over de waardering van de bijdragen van ouders door scholen (zie Tabel 5.22).

Tabel 5.25 Mate waarin invloed van ouders gewenst is door de instelling (percentage respondenten van mbo-instellingen, n=100)

	Liever geen invloed	Enige invloed wenselijk	Veel invloed wenselijk	Weet niet
Aanpak zaken als pesten en omgang met elkaar	7	56	36	1
Aanpak van verzuim/voortijdig schoolverlaten	4	43	51	2
Aanpak van loopbaanoriëntatie en –begeleiding	10	55	32	3
Vormgeving aan (buitenschoolse) activiteiten (excursies etc.)	45	41	0	14
Beslissingen over de voorzieningen van de instelling	39	52	2	7
Onderw ijtijd/instellingstijden	66	30	2	2
Financiën	65	22	1	12
Curriculum	69	22	1	8
Personeelsbeleid	85	7	1	7

Ook aan de ouders hebben we enkele stellingen voorgelegd over de inspraak en invloed die ze hebben over de invulling van onderwijstijd en het onderwijsprogramma. Ouders zijn vrij neutraal over hun invloed op de invulling van onderwijstijd en het onderwijsprogramma. Ongeveer een op de zes ouders is het eens met de stelling dat de ouders hiervoor medeverantwoordelijk zijn. Een vijfde van de ouders vindt dat zij hierbij inspraak zou moeten hebben. Met name het aandeel ouders dat tevreden is over de manier waarop de school de ouders betreft bij de invulling van de onderwijstijd en het onderwijsprogramma is gestegen ten opzichte van 2009⁴⁷.

Tabel 5.26 Stellingen over inspraak ouders (percentage ouders dat het eens/oneens is met de stelling) (po; n = 503*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet
Ik ben tevreden over de manier waarop de school ouders betreft bij de invulling van de onderwijstijd en het onderwijsprogramma.	32 (10)	45 (44)	16 (37)	8 (9)
Ouders moeten inspraak hebben bij de invulling van onderwijstijd en onderwijsprogramma.	16 (8)	42 (23)	36 (48)	6 (21)
De school betreft mij als ouder bij de invulling van onderwijstijd en onderwijsprogramma.	23 (10)	46 (12)	25 (42)	5 (36)
Ik voel me medeverantwoordelijk voor de invulling van onderwijstijd en onderwijsprogramma.	17 (27)	44 (50)	35 (12)	5 (11)

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n = 535).

Tabel 5.27 Stellingen over ouderbetrokkenheid (percentage ouders dat het eens/oneens is met de stelling) (vo; n = 513*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet
Ik ben tevreden over de manier waarop de school ouders betreft bij de invulling van de onderwijstijd en het onderwijsprogramma.	18 (15)	47 (50)	25 (23)	11 (12)
Ouders moeten inspraak hebben bij de invulling van onderwijstijd en onderwijsprogramma.	20 (17)	42 (47)	30 (28)	8 (7)
De school betreft mij als ouder bij de invulling van onderwijstijd en onderwijsprogramma.	8 (6)	33 (34)	52 (50)	8 (10)
Ik voel me medeverantwoordelijk voor de invulling van onderwijstijd en onderwijsprogramma.	11 (8)	41 (40)	40 (43)	8 (9)

Bron: ouderenquête.

* vo 2009 (n = 536).

Tabel 5.28 In hoeverre bent u als ouder betrokken bij de invulling van de onderwijstijd en het onderwijsprogramma? Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen. n= 350)

	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet
Ik ben tevreden over de manier waarop de school ouders betreft bij de invulling van de onderwijstijd en het onderwijsprogramma.	10	42	33	15
Ouders moeten inspraak hebben bij de invulling van onderwijstijd en onderwijsprogramma.	19	43	28	9
De mbo-instelling betreft mij als ouder bij de invulling van onderwijstijd en onderwijsprogramma.	7	35	48	11
Ik voel me medeverantwoordelijk voor de invulling van onderwijstijd en onderwijsprogramma.	10	43	37	10

⁴⁷ Dit verschil is significant.

5.3 Informele ondersteuning door ouders

Ouders kunnen ook op een informele manier betrokken zijn bij de school. Ze kunnen bijvoorbeeld helpen bij onderwijsondersteunende activiteiten of zich inzetten voor allerlei hand- en spandiensten. In de onderstaande tabel geven we een overzicht van de taken waarvoor scholen de medewerking van ouders vragen.

Tabel 5.29 Waarvoor worden ouders gevraagd, ondersteunende activiteiten (meer dan één antwoord mogelijk; percentage scholen; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 219)*	vo (n =230)*	mbo (n= 116)
Onderwijsondersteunende activiteiten			
Bijdragen aan projecten/thema's	75 (72)	44 (36)	-
Leggen en onderhouden van contacten met andere ouders	55 (49)	50 (55)	10
Bijdragen aan onderwijs in de klas	59 (62)	7 (1)	-
Bijdragen aan schoolgids/nieuwsbrief/schoolkrant	26 (46)	22 (18)	-)
Werven sponsorgelden / fondsen	34 (31)	9 (8)	2
Ondersteunen bij computergebruik (ICT)	20 (29)	1 (1)	-
Inspraak over de invulling van de onderw ijtijd	-	36	
Inspraak over de invulling van het onderw ijsprogramma	-.	28	-
Inzetten van hun w erkervaring voor activiteiten op school (loopbaanoriëntatie en – begeleidingsactiviteiten)	32	45	9
Verzorgen van informatieavonden voor ouders/verzorgers	25	61	28
Hand- en spandiensten			
Vervoer/begeleiding van leerlingen buitenschoolse activiteiten	95 (93)	31 (36)	-
Organiseren buitenschoolse activiteiten	95 (93)	33 (34)	-
Ondersteunen bibliotheek/mediatheek/documentatiecentrum	49 (46)	30 (34)	-
Schoonmaken, reparaties, klusjes	65 (62)	0 (1)	-
Helpen bij overblijven tussen de middag	61 (62)	n.v.t.	-
Anders	6 (8)	10 (19)	43

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 481) en vo 2009 (n =264).

In het primair onderwijs worden ouders voor hele andere activiteiten gevraagd dan in het voortgezet onderwijs. Scholen in het primair onderwijs doen over het algemeen veel vaker een beroep op ouders dan scholen voor voortgezet onderwijs. Dit verschil is vooral zichtbaar bij de hand- en spandiensten. In het voortgezet onderwijs worden ouders daarentegen wel vaker ingezet om informatieavonden voor andere ouders te verzorgen (61% in het vo en 25% in het po) en ze worden vaker gevraagd om hun werkervaring in te zetten voor activiteiten.

Mbo-instellingen vragen de ouders zeer weinig voor ondersteuning bij activiteiten. Hulp van ouders wordt wel gevraagd bij het verzorgen van informatieavonden voor ouders.

Inspanningen van de school om ouders te betrekken

Dat scholen gebruik willen maken van de hulp van ouders is duidelijk, maar hoeveel moeite kost het om de ouders hierbij te betrekken?⁴⁸

Zowel in het primair als voortgezet onderwijs is het makkelijkst om ouders te betrekken bij projecten en het leggen van contacten met andere ouders. In het primair onderwijs is het op ongeveer de helft van de scholen ook makkelijk om ouders te werven voor het organiseren van buitenschoolse activiteiten en het begeleiden van leerlingen bij buitenschoolse activiteiten.

De scholen voor voortgezet onderwijs kost het gemiddeld iets meer moeite om ouders bij het onderwijs te betrekken. Aan de andere kant zijn er ook geen activiteiten waarbij de scholen het echt moeilijk vinden om ouders te betrekken.

Tabel 5.30 Hoe makkelijk is het om ouders te betrekken bij ondersteunende activiteiten (percentage scholen) (po; n =217*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Makkelijk	Neutraal	Moeilijk	Weet niet	Totaal
Onderwijsondersteunende activiteiten					
Bijdragen aan projecten/thema's.	49 (49)	25 (34)	13 (12)	14 (5)	100
Onderhouden van contacten met andere ouders.	43 (32)	30 (33)	12 (15)	15 (19)	100
Bijdragen aan onderwijs in de klas.	31 (25)	33 (46)	23 (19)	12 (11)	100
Werven sponsorgelden / fondsen.	18 (17)	21 (26)	25 (27)	37(31)	100
Ondersteunen bij computergebruik (ICT).	15 (20)	24 (28)	22 (22)	40 (30)	100
Bijdragen aan schoolgids/nieuwsbrief/schoolkrant.	17 (28)	24 (28)	22 (19)	37 (26)	100
Inzetten van hun werkervaring voor activiteiten op school	21	29	14	36	100
Verzorgen van informatieavonden voor ouders / verzorgers	15	25	15	46	100
Hand- en spandiensten					
Vervoer/begeleiding van leerlingen buitenschoolse activiteiten	46 (43)	29 (33)	24 (22)	1 (2)	100
Organiseren buitenschoolse activiteiten.	58 (63)	25 (21)	16 (15)	1 (0)	100
Ondersteunen bibliotheek/mediatheek/documentatie centrum.	30 (26)	30 (34)	19 (18)	21 (22)	100
Schoonmaken, reparaties, klusjes.	30 (30)	27 (31)	28 (31)	15 (7)	100
Helpen bij overblijven tussen de middag.	27 (33)	26 (26)	27 (26)	20 (15)	100
Anders.	2 (4)	9 (15)	11 (5)	78 (76)	100

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n = 411 - 477).

⁴⁸ Het mbo wordt apart van het po en v o gerapporteerd, omdat de antwoordcategorieën afwijken.

Tabel 5.31 Hoe makkelijk is het om ouders te betrekken bij ondersteunende activiteiten (percentage scholen) (vo; n =230*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Makkelijk	Neutraal	Moeilijk	Weet niet	Totaal
Onderwijsondersteunende activiteiten					
Bijdragen aan projecten/thema's.	35 (26)	26 (26)	16 (20)	24 (28)	100
Leggen en onderhouden van contacten met andere ouders.	37 (36)	32 (25)	14 (19)	17 (20)	100
Bijdragen aan onderwijs in de klas.	8 (1)	24 (13)	20 (21)	49 (66)	100
Werven sponsorgelden / fondsen.	6 (6)	19 (13)	18 (23)	58 (57)	100
Ondersteunen bij computergebruik (ICT).	2 (1)	16 (12)	16 (20)	65 (67)	100
Bijdragen aan schoolgids/nieuwsbrief/schoolkrant.	16 (17)	24 (20)	22 (17)	38 (47)	100
Inzetten van hun werkervaring voor activiteiten op school	41	22	13	24	100
Verzorgen van informatieavonden voor ouders / verzorgers	49	26	13	13	100
Inspraak over de invulling van de onderwijstijd	39	18	12	31	100
Inspraak over de invulling van het onderwijsprogramma	31	24	17	28	100
Hand- en spandiensten					
Vervoer/begeleiding van leerlingen buitenschoolse activiteiten	23 (25)	31 (24)	22 (29)	25 (22)	100
Organiseren buitenschoolse activiteiten.	18 (23)	29 (27)	28 (32)	24 (19)	100
Ondersteunen bibliotheek/mediatheek/documentatie centrum.	20 (19)	21 (22)	19 (20)	41 (40)	100
Schoonmaken, reparaties, klusjes.	1 (2)	15 (8)	20 (23)	65 (67)	100
Anders.	17 (6)	17 (19)	13 (11)	52 (64)	100

Bron: scholenenquête.

* vo 2009 (n =214 – 244).

Omdat mbo-instellingen zeer weinig hulp bij ondersteuning vragen kunnen ze ook niet goed aangeven of het moeilijk of makkelijk is de ouders te betrekken bij die activiteiten (zie hoge percentages antwoord categorie 'weet niet'). Het lijkt er op of daar waar wel hulp werd gevraagd, het betrekken van ouders ook niet heel moeilijk is. Het is echter onduidelijk hoe de relatie is: geven instellingen aan dat ouders niet willen helpen omdat ze de ouders niet vragen, of willen de ouders ook echt niet helpen.

Tabel 5.32 Vraag 13 Hoe makkelijk is het om ouders/verzorgers te betrekken bij de onderstaande activiteiten. (percentage scholen mbo, n=102)

	Zeermakkelijk	Makkelijk	Neutraal	Moeilijk	Zeermoeilijk	Weet niet
Organiseren en uitvoeren buitenschoolse activiteiten (sportdagen, excursies, feesten, voorstellingen)	-	-	10	18	18	55

	Zeer makkelijk	Makkelijk	Neutraal	Moeilijk	Zeer moeilijk	Weet niet
Schoonmaken, reparaties of klusjes bij de instelling of schoolomgeving	-	1	7	4	28	60
Het leggen en onderhouden van contacten met andere ouders/verzorgers	1	7	22	8	13	49
Werven van sponsorgelden / fondsen / extra financiering	1	-	10	6	17	66
Ondersteunen bij computergebruik (ICT) op instelling	-	-	8	9	16	66
Inzetten werk-ervaring voor activiteiten op de instelling (bijvoorbeeld voor lob-activiteiten)	1	8	19	10	9	53
Verzorgen van informatieavonden voor ouders / verzorgers	7	15	20	11	7	41
Anders, namelijk	-	12	12	8	-	69

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Ouders hebben we ook de vragen naar onderwijsondersteunende activiteiten en hand- en spandiensten voorgelegd. De onderstaande tabellen geven weer hoe vaak ouders zijn gevraagd voor ondersteunende activiteiten en hoe vaak ze hieraan hebben meegewerkt.

Tabel 5.33 Waarvoor worden ouders gevraagd, ondersteunende activiteiten (percentage ouders po; n = 503*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Gevraagd, ook gedaan	Gevraagd, niet gedaan	Niet gevraagd	Weet niet
Onderwijsondersteunende activiteiten				
Bijdragen aan projecten/thema's.	47 (41)	15 (14)	33 (39)	4 (5)
Leggen en onderhouden van contacten met andere ouders.	20 (16)	12 (9)	60 (64)	8 (11)
Bijdragen aan onderwijs in de klas.	43 (34)	15 (16)	38 (44)	4 (6)
Werven sponsorgelden / fondsen.	20 (15)	12 (8)	61 (67)	6 (11)
Ondersteunen bij computergebruik (ICT).	19 (12)	12 (15)	64 (67)	5 (7)
Bijdragen aan schoolgids/nieuwsbrief/schoolkrant.	18 (10)	17 (18)	60 (63)	5 (9)
Hand- en spandiensten				
Vervoer/begeleiding van leerlingen buitenschoolse activiteiten.	59 (54)	21 (19)	16 (20)	4 (7)
Organiseren buitenschoolse activiteiten.	54 (48)	20 (22)	22 (22)	4 (7)
Ondersteunen	24 (18)	27 (21)	43 (52)	6 (9)

bibliotheek/mediatheek/documentatiecentrum.				
Schoonmaken, reparaties, klusjes.	49 (43)	20 (24)	26 (26)	4 (7)
Helpen bij overblijven tussen de middag.	22 (17)	22 (27)	52 (48)	4 (8)

Bron: ouderenquête. * po 2009 (n = 535).

Tabel 5.34 Waarvoor worden ouders gevraagd, ondersteunende activiteiten (percentage ouders vo; n =513*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	gevraagd, ook gedaan	gevraagd, niet gedaan	niet gevraagd	weet niet
Onderwijsondersteunende activiteiten				
Bijdragen aan projecten/thema's.	10 (10)	11 (8)	74 (77)	5 (5)
Leggen en onderhouden van contacten met andere ouders.	6 (5)	11 (9)	76 (80)	7 (6)
Werven sponsorgelden / fondsen.	10 (6)	8 (5)	76 (82)	6 (6)
Bijdragen aan schoolgids/nieuwsbrief/schoolkrant.	6 (3)	10 (7)	78 (83)	7 (6)
Ondersteunen bij computergebruik (ICT).	6 (3)	7 (5)	82 (84)	5 (5)
Inzetten van werkervaring voor activiteiten op school	6	13	74	8
Ondersteunende activiteiten				
Vervoer/begeleiding van leerlingen buitenschoolse activiteiten	21 (19)	14 (12)	58 (64)	6 (5)
Organiseren buitenschoolse activiteiten.	12 (10)	14 (13)	68 (73)	6 (5)
Ondersteunen bibliotheek/mediatheek/documentatie centrum.	5 (5)	15 (13)	73 (77)	6 (5)
Schoonmaken, reparaties, klusjes.	7 (6)	9 (7)	78 (81)	6 (5)

Bron: ouderenquête.

* vo 2009 (n =536).

Ook de ouders met kinderen in het po zelf geven aan dat basisscholen vaker een beroep op hen doen om de school te ondersteunen dan de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs. Minder dan een derde van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs wordt door de school om hulp gevraagd, terwijl dit in het po meer dan de helft is. Ook als ouders gevraagd worden om mee te helpen op school dan zien we verschillen tussen het po en vo. In het voortgezet onderwijs heeft een klein deel van de ouders daadwerkelijk meegeholpen, terwijl dit in po om een groot deel van de gevraagde ouders gaat.

Ouders met kinderen in het mbo geven aan weinig gevraagd te worden voor werkzaamheden door de mbo-instelling, ongeacht welke (Tabel 5.35). Opvallend is dat, als ouders wel gevraagd worden, iets meer ouders aangeven dat ze niet deelnemen dan dat ze wel deelnemen.

Tabel 5.35 Waarvoor worden ouders gevraagd, ondersteunende activiteiten (percentage ouders) (mbo, n= 350)

	Wel gevraagd, ook gedaan	Wel gevraagd, niet gedaan	Nooit gevraagd	Weet ik niet
Organiseren van buitenschoolse activiteiten (sportdagen, excursies, feesten, voorstellingen)	9	10	74	7
Leggen en onderhouden van contacten met andere ouders/verzorgers	5	9	77	8

Werven van sponsorgelden / fondsen / extra financiering	7	7	78	8
Inzetten van mijn werkervaring voor activiteiten op school	6	8	76	10

Bron: ouderenquête.

Uit de frequentie waarin ouders actief zijn op school komen ook duidelijk de verschillen tussen de onderwijssectoren naar voren. In het basisonderwijs zijn ouders het meest actief. Ouders in het vo en met name het mbo zijn beduidend minder actief.

Tabel 5.36 Hoe vaak zijn ouders actief bij het ondersteunen van de school? (percentage ouders; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n=503)*	vo (n=513)*	mbo (n = 350)
Dagelijks	3 (2)	1 (1)	1
Eén of enkele malen per week	13 (13)	2 (2)	2
Eén of enkele malen per maand	26 (21)	7 (3)	5
Eén of enkele malen per jaar	32 (35)	17 (13)	11
Zelden of nooit	25 (29)	73 (81)	81

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535) en vo 2009 (n =536).

In het basisonderwijs zet driekwart van de ouders zich minstens eens per jaar in ten behoeve van de school, terwijl dit in het voortgezet onderwijs een kwart van de ouders betreft. In het mbo is dit een vijfde. Een op de zes ouders in het basisonderwijs is (meer dan) eens per week actie. In het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs blijft dat aandeel steken op 3 procent.

Hulp van ouders volgens leerlingen en deelnemers

Voortgezet onderwijs

We hebben ook aan de leerlingen in het voortgezet onderwijs gevraagd in hoeverre hun ouders helpen bij activiteiten op school. Volgens 80% van de leerlingen helpen hun ouders nooit bij activiteiten op school. Een op de zes ouders doet soms iets en slechts 5 procent doet met enige regelmaat mee aan een activiteit.

Overeenkomstig met wat hun ouders aangeven, zeggen leerlingen dat hun ouders vooral helpen bij het vervoer en de begeleiding van leerlingen bij buitenschoolse activiteiten (46%) en hulp bij het organiseren van buitenschoolse activiteiten (22%). Het is meestal één ouder die helpt.

Van leerlingen die aangeven dat hun ouders wel eens helpen op school vindt 18% dat leuk en maakt 55% het niet uit. Een kleine groep leerlingen (8%) vindt het vervelend, omdat ze zich schamen voor hun ouders of omdat ze het zien als bemoeizucht van hun ouders.

De belangrijkste reden waarom ouders volgens leerlingen niet helpen is omdat het tot nu toe niet nodig is geweest en omdat ouders geen tijd zouden hebben. Het eerste argument speelt wat vaker bij havo/wo-leerlingen dan bij vmbo-leerlingen.

Tabel 5.37 Hoe vaak zijn ouders actief bij het ondersteunen van de school? (percentage leerlingen vo)

	vo (n=410)
Het is tot nu niet nodig geweest	59
Vinden het niet belangrijk	11
Spreken onvoldoende Nederlands	2

	vo (n=410)
Vinden het niet nodig	17
Hebben geen tijd	33
Weten niet zo goed w aarbij ze kunnen helpen	10
Vinden dat ik hier zelf verantwoordelijk voor ben	5
Dat w il ik niet	2
Geen activiteiten w aarbij hulp van ouders nodig is	3
Anders, namelijk: ...	2
Weet ik niet	2

Bron: leerlingenenquête.

Middelbaar beroepsopleiding

Ook aan de deelnemers is gevraagd of ouders/verzorgers wel eens helpen op de instelling. Driekwart van de deelnemers zegt dat ouders nooit helpen. Volgens de deelnemers is dat vooral omdat het nog niet nodig is geweest (Tabel 5.38). Als ouders wel helpen, betreft het hulp bij het organiseren van buitenschoolse activiteiten (32%) en het bemiddelen bij stageplekken/werkervaringsplaatsen (31%). Opvallend is dat het de meerderheid (54%) van de deelnemers niet uitmaakt of de ouders komen helpen en 22% vindt het leuk. Een kwart zegt het vervelend te vinden of het maakt niet uit als medestudenten het maar niet zien. Deelnemers die aangeven het niet leuk te vinden, zien het vooral als bemoeizucht van de ouders (60%).

Tabel 5.38 Waarom helpen je ouder(s)/verzorger(s) zelden of nooit bij activiteiten vanuit jouw mbo-instelling? (meerdere antwoorden mogelijk, (n=265))

	%
Het is tot nu niet nodig geweest	60
Vinden het niet belangrijk	6
Spreken onvoldoende Nederlands	3
Vinden het niet nodig	11
Hebben geen tijd	18
Weten niet zo goed w aarbij ze kunnen helpen	14
Vinden dat ik hier zelf verantwoordelijk voor ben	11
Dat w il ik niet	2
Geen activiteiten w aarbij hulp van ouders nodig is	8
Ik w oon zelfstandig, ouders spelen hier geen rol	1
Ouders w onen ver van school	1
Geen contact mee / overleden	1

Bron: Deelnemersenquête.

Werving voor ondersteunende activiteiten

Aan ouders is verder gevraagd wat ze merken van inspanningen van de school om hen bij het onderwijs te betrekken (zie tabel 5.39).

Tabel 5.39 Hoe actief is de school om ouders te werven voor het uitvoeren van werkzaamheden voor de school? (percentage ouders; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*	vo (n = 513)*	mbo (n = 350)
Zeer actief	33 (43)	6 (6)	3
Tamelijk actief	42 (36)	23 (22)	14
Niet zo actief	15 (11)	35 (31)	24
Helemaal niet actief	7 (5)	19 (20)	34
Weet niet	3 (6)	17 (22)	25

Bron: ouderenquête. * po 2009 (n=535) en vo 2009 (n =536).

- Driekwart van de po-ouders vindt de school van hun kind tamelijk tot zeer actief bij het werven van ouders voor het uitvoeren van activiteiten op school. In het voortgezet onderwijs vindt 29 procent van de ouders de school tamelijk tot zeer actief en in het mbo is dit slechts 17 procent;
- Basisscholen maken ook van meer verschillende kanalen gebruik om ouders te werven;
- De meeste ouders worden schriftelijk geworven via nieuwsbrieven en dergelijke. Daarnaast zien we dat mondeling wordt geworven via informatiebijeenkomsten. Werving via personeel en andere ouders gebeurt meer in het primair dan in het voortgezet onderwijs;
- Bij de werving van ouders door de mbo-instellingen gebeurt dat voornamelijk tijdens de informatieavond. Dit kwam ook naar voren in de interviews met de leraren en de CvB's, waarbij de informatieavond als belangrijk contactmoment met de ouders werd aangewezen.

Tabel 5.40 Hoe probeert de school ouders te werven voor het uitvoeren van werkzaamheden voor de school? (meer dan één antwoord mogelijk; percentage ouders; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*	vo (n =536)*	mbo (n = 350)
Schriftelijk/digitaal, b.v. oproep in nieuw sbrief	64 (72)	31 (35)	11
Tijdens informatieavond op school	37 (40)	31 (35)	20
Mondeling/telefonisch, door personeel van de school	33 (30)	7 (7)	6
Mondeling/telefonisch, door andere ouders	30 (26)	7 (5)	5
Geen van deze manieren	2 (1)	11 (12)	22
Anders	3 (4)	0 (1)	0
Weet niet	7 (10)	35 (35)	45

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535) en vo 2009 (n =536).

Oordeel

We hebben ouders tot slot enkele stellingen voorgelegd over de manier waarop de school hen betreft bij onderwijsondersteunende activiteiten en hand- en spandiensten (tabel 5.41).

Tabel 5.41 Stellingen over ouderbetrokkenheid (percentage ouders po dat het eens/oneens is met de stelling; po n =503;* tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet	Totaal
De school van mijn kind...					
... benut de bijzondere kwaliteiten en talenten van ouders	36 (37)	43 (41)	13 (12)	7 (10)	100
... laat waardering blijken voor de werkzaamheden die ouders verrichten op school	54 (56)	31 (28)	9 (7)	7 (9)	100
... benut ouders om de kwaliteit van de school te verbeteren	44 (47)	39 (34)	10 (10)	7 (9)	100

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535).

Tabel 5.42 Stellingen over ouderbetrokkenheid (percentage ouders vo dat het eens/oneens is met de stelling; vo n =513*; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet	Totaal
De school van mijn kind...					
... benut de bijzondere kwaliteiten en talenten van ouders	14 (11)	37 (39)	30 (27)	19 (23)	100
... laat waardering blijken voor de	18 (18)	33 (34)	15 (14)	34 (35)	100

werkzaamheden die ouders verrichten op school					
... benut ouders om de kwaliteit van de school te verbeteren	16 (13)	35 (37)	25 (21)	24 (29)	100

Bron: ouderenquête.
* vo 2009 (n =536).

Ouders in het primair onderwijs zijn over het algemeen positiever over de manier waarop de school hen betreft dan ouders in het voortgezet onderwijs. Eerder in dit hoofdstuk hebben we gezien dat ouders in het voortgezet onderwijs veel minder worden gevraagd voor ondersteunende activiteiten (zie Tabel 5.29, Tabel 5.30 en Tabel 5.31). Dan is het ook begrijpelijk dat ouders minder waardering ervaren voor hun werkzaamheden op school (54% po; 18% vo). Volgens ouders in het primair onderwijs laat de school waardering blijken voor de ondersteuning op school en benut de school de ouders om de kwaliteit van de school te verbeteren. De waardering van mbo-ouders over de inspanning van instelling is niet positief, dit is wel begrijpelijk want eerder zagen we al dat ouders ook minder gevraagd worden.

Tabel 5.43 Stellingen over ouderbetrokkenheid (percentage ouders vo dat het eens/oneens is met de stelling, n= 350)

	Mee eens	Neutraal	Oneens	Weet niet
De school van mijn kind...				
... benut de bijzondere kwaliteiten en talenten van ouders	9	33	29	28
... laat waardering blijken voor de werkzaamheden die ouders verrichten op school	11	32	22	35
... benut ouders om de kwaliteit van de school te verbeteren	10	32	26	31

Bron: ouderenquête.

5.3.1 Hulp van ouders bij verzuim, voortijdig schoolverlaten en loopbaanoriëntatie en –begeleiding in het mbo

Naast onderwijsondersteunend hulp en hand-spandiensten kunnen ouders ook worden betrokken en ingezet bij het terugdringen van verzuim en voortijdig schoolverlaten. Hieronder presenteren wij welke acties worden ondernomen om verzuim en voortijdig schoolverlaten te verminderen en hoe ouders worden betrokken bij loopbaanoriëntatie en –begeleiding. Deze vragen zijn nieuw ten opzichte van 2009 en alleen in de mbo-sector gesteld.

Tabel 5.44 Welke acties onderneemt de instelling om verzuim en voortijdig schoolverlaten van studenten te verminderen? (meerdere antwoorden mogelijk, percentagerespondenten van mbo-instellingen, n = 108)

	Procent (%)
De instelling neemt contact op met ouders/verzorgers als er sprake is van verzuim (telefonisch, email of anders).	89
De instelling neemt contact op met ouders/verzorgers als er sprake is van langdurig verzuim.	87
De instelling heeft een speciaal omschreven aanpak voor verzuimen voortijdig schoolverlaten.	86
Er is structureel contact met de leerplichtambtenaar om vsv terug te dringen.	80
Studieresultaten van studenten worden consequent teruggekoppeld naar de ouders/verzorgers.	53

	Procent (%)
Ouders worden geïnformeerd over loopbaanoriëntatie en -begeleidingsactiviteiten op de instelling door bijvoorbeeld de mentor	46
Ik vraag actief instemming bij 18-plussers om de ouders/verzorgers te informeren over de studieresultaten.	40
Voortijdig schoolverlaten is een structureel onderwerp in de inspraakorganen.	25
De instelling sluit met ouders van meerderjarige studenten een contract af over terugdringen van het verzuim	19
De instelling bezoekt ouders thuis als er sprake is van langdurig schoolverzuim.	18
Er worden vsv-projecten uitgevoerd waarin ouders een rol hebben.	9
Anders, namelijk	7

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Er worden verschillende acties ondernomen om verzuim terug te dingen. De overgrote meerderheid van de instellingen neemt contact op met de ouders als er sprake is van verzuim of langdurig verzuim door hun kind. Daarnaast heeft een meerderheid van de scholen een speciaal omschreven aanpak voor verzuim en voortijdig schoolverlaten en er is structureel contact met de leerplichtambtenaar om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. Slechts 9 procent van de respondenten geeft aan dat er voortijdig schoolverlaten projecten worden uitgevoerd waarin ouders ook een rol hebben. In Tabel 5.45 is ook te zien dat in bijna driekwart van de gevallen ouders niet worden betrokken bij loopbaanoriëntatie en -begeleiding.

Tabel 5.45 Worden ouders betrokken bij loopbaanoriëntatie en -begeleiding? Zo ja, op welke manier? (multiple respons) (percentage scholen mbo, n=106)

	Procent (%)
Ja, ouders worden ingezet om een beeld te geven van de beroepspraktijk	9
Ja, ouders worden vanuit de instelling ingezet om in contact te komen met het bedrijfsleven, bijvoorbeeld voor het regel	6
Ja, ouders spelen een cruciale rol bij lob-activiteiten, door zelf lob-activiteiten te organiseren	1
Ja, ouders worden op andere wijze betrokken, namelijk	17
Nee, ouders worden hierbij niet betrokken	72
Ja, ouders worden ingezet om een beeld te geven van de beroepspraktijk	9

Bron: Mbo-instellingenenquête.

Volgens meer dan de helft van de instellingen (61%) bieden zij ondersteuning aan ouders bij de studie- en loopbaankeuze van hun kinderen. De overgrote meerderheid (84%) geeft aan dat zij ouders betrekken, bij potentieel voortijdig schooluitval, bij heroriëntatie op studie- en beroepskeuze van de deelnemer.⁴⁹

⁴⁹ Bron: mbo-instellingenenquête vraag 17 en 18.

6 Oordeel over ouderbetrokkenheid

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een algemeen oordeel van de verschillende partijen over ouderbetrokkenheid gegeven. We hebben hiervoor gevraagd naar het oordeel van ouders, scholen, en een paar korte vragen gesteld aan de partners van mbo-deelnemers.

6.2 Oordeel van de ouders en partners

6.2.1 Oordeel van ouders

We hebben ouders gevraagd om de manier waarop de school de ouders bij het onderwijs betrekt te beoordelen. Dit hebben zij gedaan door middel van een rapportcijfer.

Tabel 6.1 Rapportcijfers voor de rol van de school bij het betrekken van ouders bij de school en het onderwijs (gem. rapportcijfer; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*	vo (n = 513)*	mbo (n= 350)
Informatievoorziening over het beleid van de school.	6,9 (7,1)	6,7 (6,7)	5,4
Het betrekken van ouders bij buitenschoolse activiteiten.	7,3 (7,4)	5,6 (5,4)	4,8
Gebruik maken van formele inbreng van ouders (MR, GMR, bestuur).	6,7 (6,8)	6,3 (5,9)	5,0
Het betrekken van ouders bij het onderwijs.	6,9 (7,0)	6,0 (5,2)	4,8
Stimuleren van ouders tot onderwijsondersteunende activiteiten (voorlezen, helpen bij huiswerk).	6,7 (6,8)	5,8 (5,7)	-
Het betrekken van andere instellingen die zich op jongeren richten (zoals verenigingen, jeugdwerk, welzijnswerk) bij de school.	6,4 (6,6)	5,7 (5,6)	4,9
Uitnodigen van ouders om hun mening te geven.	6,3 (6,4)	5,9 (5,6)	4,8
Het afstemmen van waarden en normen tussen ouders/verzorgers en de school	-	6,2	5,1
Het betrekken van ouders/verzorgers bij het leren van hun kind	-	6,1	5,1
Het adviseren van ouders/verzorgers bij verzuimen stoppen met school zonder diploma	.	6,2	5,2
Het adviseren van ouders / verzorgers bij de schoolkeuze voor het voortgezet onderwijs	7,4	-	-
Het adviseren van ouders/verzorgers bij beslissingen over de keuze van vakken en/of vervolgopleiding van hun kind	-	6,7	5,5

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535) en vo 2009 (n =536).

Ouders in het po geven de school van hun kind gemiddeld een 6,8 voor het betrekken van ouders bij de school en het onderwijs. Het adviseren van ouders bij de schoolkeuze en het betrekken van ouders bij buitenschoolse activiteiten scoren het hoogst. Andere aspecten die hoog scoren zijn de informatievoorziening over het beleid van de school en het betrekken van ouders bij het onderwijs.

Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs beoordelen de scholen van hun kinderen duidelijk minder positief wat betreft het betrekken van de ouders bij de school en het onderwijs. Deze scholen krijgen gemiddeld een 6,1 van de ouders. Net als in het primair onderwijs scoort ook in het voortgezet onderwijs de informatievoorziening over het beleid van de school hoog. Ook het adviseren van ouders over de keuze van vakken en vervolgopleiding scoort relatief hoog.

De ouders scoren de mbo-instelling van hun kind laag voor ouderbetrokkenheid, met een gemiddelde van 5,1. Het meest positief zijn de ouders over het adviseren bij beslissingen over de beroepskeuze en/of vervolgopleiding van hun kind. Het meest negatief zijn ze over het betrekken van ouders bij buitenschoolse activiteiten, stimuleren van ouders tot onderwijsondersteunende activiteiten en het uitnodigen van ouders om hun mening te geven.

Aan ouders is ook gevraagd welke knelpunten zij ervaren bij de betrokkenheid van ouders op school (zie Tabel 6.2).

Tabel 6.2 Knelpunten bij ouderbetrokkenheid volgens ouders (meerdere antwoorden mogelijk; percentage ouders; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*	vo (n = 513)*	mbo (n= 350)
Er zijn geen knelpunten	11	34	26
De school wil wel dat ouders meehelpen, maar niet dat zij meedenken en meebeslissen.	22 (26)	10 (19)	8
Er is te weinig contact tussen ouders en school.	12 (13)	25 (31)	39
Ouders hebben te weinig invloed op school.	13 (18)	10 (23)	11
De school informeert de ouders niet goed.	12 (12)	19 (21)	34
De school luistert niet goed naar ouders.	16 (15)	11 (15)	9
Ouders krijgen te weinig hulp van de school om hun kinderen te kunnen ondersteunen bij het huiswerk.	10 (11)	8 (14)	8
De school ziet onvoldoende het belang van ouderbetrokkenheid.	8 (7)	12 (13)	15
Ouders/verzorgers hebben onvoldoende tijd om meer betrokken te zijn op school	38	18	9
Ouders/verzorgers hebben onvoldoende zin om meer betrokken te zijn op school	26	10	8
Het niet beheersen van de Nederlandse taal houdt ouders/verzorgers tegen om meer bij de school betrokken te raken	7	4	3
Mijn kind is te oud en wil niet dat ik betrokken ben op school	-	8	9
Anders.	2 (8)	1 (7)	1

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535) en vo 2009 (n =536).

- Wat opvalt, is dat ouders in het po, vo en mbo verschillende knelpunten ervaren als het gaat om ouderbetrokkenheid. Zo vinden ouders in het po dat deze knelpunten deels aan de ouders zelf ligt terwijl in het vo en het mbo de knelpunten meer bij de school worden gelegd;
- De meest genoemde knelpunten in het po zijn volgens de ouders dat ouders te weinig tijd of zin hebben om betrokken te zijn. Daarnaast heeft iets minder dan een kwart van de ouders in het primair onderwijs het idee dat de school niet wil dat ouders meedenken en meebeslissen;
- Het meest genoemde knelpunten in het vo zijn dat er weinig contact is tussen school en ouders en dat de school de ouders niet goed informeert;
- Deze knelpunten worden ook genoemd door ouders in het mbo. Ook oordelen deze ouders dat de instelling hen niet genoeg betreft (43%). Echter, punten zoals 'de instelling luistert niet goed naar de ouders' en 'de ouders hebben weinig invloed' worden juist niet vaak als knelpunt aangemerkt.

Een tiende van de ouders in het po geeft aan geen knelpunten te ervaren. In het vo is dit aandeel nog groter. Hier geeft een derde van de ouders aan geen knelpunten te ervaren met betrekking tot ouderbetrokkenheid. In het mbo betreft dit een kwart van de ouders.

Naast het signaleren van knelpunten hebben we de ouders gevraagd of zij tevreden zijn met de mate waarin de school zich inspant om ouders bij de school te betrekken (zie Tabel 6.3).

Tabel 6.3 Spant de school zich voldoende in om ouders bij de school te betrekken? (percentage ouders; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 503)*	vo (n = 513)*	mbo (n=350)
Ja, de school doet het maximale	34 (34)	25 (16)	14
Ja, de school doet voldoende (maar zou nog meer kunnen doen)	43 (37)	29 (27)	19
Nee, de school zou meer moeten doen	17 (21)	29 (42)	43
Weet niet	6 (8)	18 (15)	24

Bron: ouderenquête.

* po 2009 (n=535) en vo 2009 (n =536).

Ouders in het primair onderwijs zijn iets meer tevreden over ouderbetrokkenheid dan ouders in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Een derde van de ouders in het po en een kwart in het voortgezet vindt dat de school het maximale doet om ouders te betrekken bij de school. Iets minder dan de helft van de ouders in het mbo vindt dat de instelling meer zou moeten doen.

Iets minder dan de helft van de ouders in het primair onderwijs vindt dat de school voldoende doet maar nog meer zou kunnen doen. In het voortgezet onderwijs ligt dit percentage op iets meer dan een kwart. Ouders met kinderen in het de mbo zijn het minst tevreden over de inspanningen van de instelling om hen te betrekken.

6.2.2 Oordeel van partners

Aan de partners in het mbo is ook een aantal vragen gesteld. Partners geven, net als ouders, een weinig positief oordeel over het betrokken worden door de instelling (Tabel 6-4). Tevens geeft een derde van de partners echter aan hierin geen knelpunten te zien (zie Tabel 6.5). Ongeveer een kwart vindt, net als de ouders, dat de mbo-instelling de partners niet goed informeert en een even groot deel is van mening dat de mbo-instelling onvoldoende het belang van de betrokkenheid van partners ziet. Hier lijkt het vergroten van de betrokkenheid dus mogelijk. Slechts een klein deel van de partners geeft echter aan dat de school meer zou moeten doen om hen te betrekken.

Tabel 6.4 Rapportcijfers voor de rol van de school bij het betrekken van partners bij de school en het onderwijs? (n = 140)

	Gemiddelde
Het betrekken van u als vriend(in) bij het onderwijs	5,0
Uitnodigen van u als vriend(in) om uw mening te geven	4,9
Informatievoorziening over het beleid van de mbo-instelling	5,4

Bron: Partners enquête.

Tabel 6.5 Belangrijkste knelpunten die zich voordoen bij de betrokkenheid van u als vriend(in)/partner bij de mbo-instelling? (meerdere antwoorden mogelijk, percentage partners, n = 140)

	%
Er zijn geen knelpunten	31
De mbo-instelling informeert mij als vriend(in)/partner niet goed	26
De mbo-instelling luistert niet goed naar mij als vriend(in)/partner	11
De mbo-instelling ziet onvoldoende het belang van de betrokkenheid van mij als vriend(in)/partner	24
Er is te weinig contact tussen mij als vriend(in)/partner en de mbo-instelling	19
Ik krijg als vriend(in)/partner te weinig hulp van de mbo-instelling om mijn partner te kunnen ondersteunen	14
Ik heb als vriend(in)/partner te weinig invloed op de mbo-instelling	11
Ik heb als vriend(in)/partner onvoldoende tijd om meer betrokken te zijn bij de mbo-instelling	12
Ik heb als vriend(in)/partner onvoldoende zin om meer betrokken te zijn bij de mbo-instelling	6
Het niet beheersen van de Nederlandse taal houdt mij als vriend(in)/partner tegen meer bij de mbo-instelling betrokken te zijn bij de mbo-instelling	1
Mijn vriend(in)/partner wil zelf niet dat ik bij de mbo-instelling betrokken word	4
Anders, namelijk: ...	
- Het is mijn vriend zijn opleiding, de informatie die hij krijgt vertelt hij tegen mij	
- Het is niet de verantwoordelijkheid van de mbo-instelling, maar van de student zelf	
- Hij is 26 en kan heus zelf wel een opleiding doen zonder mij	2

Bron: Partners enquête.

Tabel 6.6 Spant de mbo-instelling zich voldoende in om u als vriend(in)/partner bij de mbo-instelling het leren van uw vriend(in) te betrekken? (percentage partners)

	mbo (n = 140)
Ja, de school doet het maximale	15
Ja, de school doet voldoende (maar zou nog meer kunnen doen)	22
Nee, de school zou meer moeten doen	15
Weet niet	31

Bron: Partner enquête.

6.3 Oordeel van de scholen

Aan de scholen is ook een beoordeling van de ouderbetrokkenheid gevraagd. We hebben hen gevraagd naar de betrokkenheid van ouders bij de school.

Tabel 6.7 Rapportcijfers voor de rol van de school bij het betrekken van ouders bij de school en het onderwijs (gem. rapportcijfer; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 201)*	vo (n =206)*	mbo (n= 88)
Inbreng van ouders/verzorgers via MR, ouderraad en/of schoolbestuur.	7,1 (7,5)	7,0 (7,2)	4,1
De reactie van ouders en verzorgers op communicatie vanuit de school.	6,5 (6,9)	6,4 (6,4)	5,5
De mate waarin ouders/verzorgers thuis activiteiten ondernemen om hun kinderen te ondersteunen/leerprestatie	6,5 (6,6)	6,3 (6,0)	5,4
Betrokkenheid van ouders/verzorgers bij buitenschoolse activiteiten.	7,4 (7,4)	5,2 (5,2)	2,5
De betrokkenheid van medeopvoeders (zoals verenigingen, jeugdwerk, welzijnswerk) bij de school.	6,3 (6,1)	5,5 (5,6)	5
Betrokkenheid van ouders/verzorgers bij het onderwijs.	6,7 (6,6)	6,6 (3,9)	-
Betrokkenheid van ouders/verzorgers bij het terugdringen van verzuim/voortijdig schoolverlaten mbo	-	-	6,2

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n=364-451) en vo 2009 (n =142-241).

Van de scholen voor primair onderwijs krijgen de ouders gemiddeld een 6,8. De betrokkenheid van ouders bij buitenschoolse activiteiten en de bijdrage van ouders binnen MR, ouderraad en schoolbestuur wordt door de scholen het meest gewaardeerd, met een ruime 7.

In het voortgezet onderwijs scoren de ouders met een 6,2 wat lager. Met name de betrokkenheid van ouders bij buitenschoolse activiteiten en de betrokkenheid van medeopvoeders worden lager beoordeeld dan in het primair onderwijs.

Het oordeel van de mbo-instellingen zelf over hun rol in het betrekken van de ouders bij de school en het onderwijs is met een gemiddelde van 4,8, nog minder positief dan het oordeel van de ouders. De enige voldoende die ze zichzelf geven is een 6 voor het betrekken van ouders/verzorgers bij het terugdringen van verzuim/voortijdig schoolverlaten. Ronduit slecht is het oordeel van instellingen over de betrokkenheid van ouders bij buitenschoolse activiteiten. Eerder zagen we echter, dat deze betrokkenheid ook niet gewenst wordt door de instelling. Ook de inbreng van ouders/verzorgers via MR, ouderraad en/of schoolbestuur, wordt slecht beoordeeld.

Leraren in het po en vo die wij hebben geïnterviewd zijn over het algemeen positief over de ondersteuning van leerlingen door de ouders, maar de betrokkenheid kan wel per ouder verschillen.

Leraren in het mbo zijn wisselend tot negatief over de betrokkenheid van ouders. De betrokkenheid van de ouders is volgens hen laag. Dit kan deels verklaard worden door de leeftijd van de deelnemers.

Daarnaast hebben we leraren gevraagd of zij ook effecten zien van deze ouderbetrokkenheid op de leeropbrengsten van leerlingen. Veel leraren zien wel effecten, al zijn de effecten lastig meetbaar. Het zijn vooral indrukken.

We hebben de scholen gevraagd welke knelpunten zij ervaren bij het betrekken van ouders op school.

Tabel 6.8 Knelpunten bij ouderbetrokkenheid volgens de scholen (meerdere antwoorden mogelijk; percentage scholen; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n = 201)*	vo (n = 206)*	mbo (90)
Ouders hebben vaak geen tijd om meer bij de school betrokken te zijn.	82 (89)	64 (75)	43
Ouders vinden onderwijs niet hun verantwoordelijkheid.	21 (28)	20 (35)	21
Ouders hebben vaak geen zin om meer bij de school betrokken te zijn.	7 (12)	20 (32)	17
Ouders achten zich niet capabel.	11 (17)	10 (25)	-
Ouders zien het belang niet in van meer betrokkenheid bij de school.	20 (14)	15 (25)	17
Het niet beheersen van de Nederlandse taal houdt ouders tegen meer bij de school betrokken te raken.	19 (18)	17 (15)	18
Problemen in de communicatie, doordat docenten het moeilijk vinden om met ouders te communiceren.	11 (9)	16 (9)	3
Ouders vinden kinderen oud genoeg om zelf verantwoordelijkheid te nemen.	-	16	54
Ouders vertrouwen er te gemakkelijk op dat het wel goed gaat.	26	26	29
Ouders gedragen zich alleen als consument.	21	29	13
Het schoolteam heeft te weinig tijd om zich in te zetten voor ouderbetrokkenheid.	8	8	18
Docenten vinden het lastig om te gaan met eisende en agressieve ouders.	23	21	1

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n=455) en vo 2009 (n=250).

Veel scholen in het primair (82%) en voortgezet onderwijs (64%) zeggen dat het grootste knelpunt is dat ouders geen tijd meer hebben om betrokken te zijn. Dit aandeel is wel afgenomen ten opzichte van 2009⁵⁰. Een kwart van de scholen in het po en vo vindt dat ouders er te makkelijk op vertrouwen dat alles goed gaat en een vijfde geeft aan dat ouders zich niet verantwoordelijk voelen voor het onderwijs. Verder valt op dat vo-scholen vaker vinden dat ouders weinig zin hebben om betrokken te zijn dan po-scholen.

Het knelpunt dat mbo-instellingen het vaakst aanwijzen is dat ouders de kinderen oud genoeg vinden om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Dit heeft vanzelfsprekend te maken met de leeftijd van de deelnemers. Ook zien de mbo-instellingen het gebrek aan tijd die ouders hebben om betrokken te zijn bij de school als een belangrijk knelpunt. In de interviews met de leraren kwam ook zelden naar voren dat zij behoefte hadden aan trainingen of cursussen om ouders beter te kunnen betrekken.

De interviews met leraren en CvB's bevestigen dat instellingen het weg- of achterblijven van een grote ouderbetrokkenheid zien als logisch gevolg van de leeftijd van deelnemers (18 jaar en ouder). Opvallend is dat ouders (zie hierboven) het punt 'mijn kind is te oud en wil niet dat ik betrokken ben op mbo-instelling' niet vaak als knelpunt aanwijzen. Het is dus mogelijk dat de leeftijd van de deelnemers voor ouders vaak minder een beperking is om betrokken te zijn bij de instelling en het onderwijs dan de instellingen denken.

Tot slot hebben we aan scholen gevraagd hoe ze hun eigen inspanningen voor ouderbetrokkenheid beoordelen.

⁵⁰ Dit verschil is significant.

Tabel 6.9 Spant uw school zich voldoende in om ouders bij de school te betrekken? (percentage scholen; tussen haakjes de uitkomsten van 2009)

	po (n =230)*	vo (n =206)*	mbo (n= 89)
Ja, de school doet het maximale	29 (28)	20 (20)	10
Ja, de school doet voldoende (maar zou nog meer kunnen doen)	63 (66)	63 (63)	43
Nee, de school zou meer moeten doen	8 (6)	17 (15)	36
Weet niet	0 (0)	0 (2)	11
Totaal	100	100	

Bron: scholenenquête.

* po 2009 (n=502) en vo 2009 (n =268).

Ruim een kwart van de po-scholen en een vijfde van de vo-scholen vindt dat ze het maximale doen. Slechts 10% van de mbo-instellingen vindt dat de school het maximale doet. Iets minder dan twee derde van de po en vo scholen vindt dat ze voldoende doen, maar meer zouden kunnen doen om ouders te betrekken. Het aantal scholen dat vindt dat ze onvoldoende doen is in po en vo beperkt. Po- en vo-scholen zijn daarmee duidelijk positiever over hun eigen inzet voor ouderbetrokkenheid dan de ouders (zie Tabel 6.3). Er is geen verandering ten opzichte van 2009.

Iets minder dan de helft van de mbo-instellingen vindt dat ze weliswaar voldoende doen, maar toch meer zouden kunnen doen. Op dit punt zijn de instellingen dus kritischer dan de ouders. Echter, iets meer dan een derde van de instellingen vindt dat zij meer zouden moeten doen. Dit is juist een iets lagere aandeel dan onder de ouders. Zowel instellingen als ouders geven aan dat er verbetering mogelijk en nodig is.

Bijlage 1 Literatuurlijst

Beers, (2008) Het Opvoedbureau in Utrecht: cliënttevredenheid en empowerment binnen opvoedingsondersteuning. Universiteit Utrecht.

Blok, H., R. G. Fukkink, E. C. Gebhardt, P. P. M. Leseman, 'The relevance of delivery mode and other programme characteristics for the effectiveness of early childhood intervention'. International Journal of Behavioral Development, Volume 29, Number 1 / January 2005, p. 35-47.

Booijink, M (2007) Terug naar de basis. Communicatie tussen leerkrachten en allochtone ouders in het primair onderwijs. Onderzoeksrapport. Den Bosch: KPC.

Bordewijk, A., Dries, H., Harkink, M. en Visser, E. (2007). Ouderbetrokkenheid thuis: sleutel tot schoolsucces. Over de invloed van ouders op het schoolsucces van hun kind en de rol van (voor)schoolse voorzieningen. Velp: Spectrum, Centrum voor maatschappelijke ontwikkeling Gelderland.

Daal, H.J. van, Broenink, N., Kromontono, E. & Tabibian, N. (2002). Bevordering van ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie op basisscholen. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Desforges, C (2003) The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievements and Adjustment: A Literature Review, Research Report 433 London: DfES.

Desforges, C. & Abouchar, A. (2003). The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review. London: Department for Education and Skills.

Denessen, E., Bakker, J. en Gierveld, M. (2007). Multi-ethnic schools' parental involvement policies and practices The School Community Journal, Vol. 17, No. 2.

De Ruiter, D. W., de Graaf en Maier, R. (2006). Contacten met allochtone ouders op zwarte basisscholen: de invloed van beeldvorming. Migrantenstudies 2006-3, p. 116-132.

De Weerd en Krooneman, M. (2002). Ouderbetrokkenheid in het primair onderwijs in Rotterdam. Rotterdam: Regioplan.

Ecorys/Oberon, *Monitor ouderbetrokkenheid in het funderend onderwijs - Eerste meting onder scholen en ouder*, Ecorys/Sardes, 2009.

Elffers, L. (2011). Nederlandse samenvatting en discussie uit het proefschrift: The transition to post-secondary vocational education Students' entrance, experiences and attainment. Enschede: Ipskamp Drukkers B.V.

Flengte, E. (2007). Ouderbetrokkenheid bij school ontstaat niet vanzelf. Een inventarisatie van de behoefte aan dienstverlening van de school en van onderwijsorganisaties aan de ouders. Den Haag: Ministerie van OCW.

Herweijer, L. en Vogels, R. (2004). Ouders over opvoeding en onderwijs. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

- Jepma, I.J. (2005). Partners in onderwijs en opvoeding. Amsterdam: Eduquality/Schepers Van Seventer.
- Jepma I.J., P. Kooiman en A. L. van der Vegt (2007). Landelijke Monitor VVE. 1e meting voorjaar 2007. Utrecht: Sardes.
- Karsten, S., U. de Jong, G. Ledoux en H. Sligte (2006). De positie van ouders en leerlingen in het governancebeleid. Amsterdam: SCO Kohnstamm Instituut.
- Nederlands jeugdinstituut (2008). Databank Effectieve jeugdinterventies. www.jeugdinterventies.nl.
- Onderwijsraad (2010) Ouders als partners. Versterking van relaties met en tussen ouders op school, advies uitgebracht aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Den Haag.
- Patall, E.A., Cooper, H., Robinson, J.C. (2008) Parental Involvement in Homework: A Research Synthesis. Review of Educational Research 78 (4), 1039-1101.
- Sennef, J., Evers, A. en Ercan-Demir, O. (2008) Thuis op school. Over samenwerking tussen school en allochtone ouders. Vereniging voor Openbaar Onderwijs.
- Smit, F en Driessen, G. (2002), Allochtone ouders en de pedagogische functie van de basisschool. Nijmegen: ITS.
- Smit, F., Driessen, G. en Doesborgh, J. (2005) Opvattingen van allochtonen ouders over onderwijs: tussen wens en realiteit. Een inventarisatie van de verwachtingen en de wensen van ouders ten aanzien van de basisschool en educatieve activiteiten in Rotterdam. Nijmegen: ITS.
- Smit, F., Driessen, Sluiter, R. en Brus, M. (2007) Ouderbetrokkenheid en -participatie op scholen met veel en weinig achterstandsleerlingen. Nijmegen: ITS.
- Van Daal, H.J., Broenink, n. Kromontono, E., Tabibian, n. (2002) Bevordering van ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie op basisscholen. Een quick scan van behoeften en perspectieven voor de provincie Zuid-Holland en de provinciale steunfunctie-organisaties Utrecht: Verwey Jonker.
- Van der Molen, H. (2009) Meer Betrokken Ouders. Kwalitatief onderzoek naar ouderbetrokkenheid in relatie tot voortijdig schoolverlaten in het middelbaar beroepsonderwijs in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Ouders en Coö.
- Van Esch, W., R. Petit en F. Smit (2011) Nabij op afstand: ouders en het mbo. Ecbo/ITS.
- Van Tuijl, C. en Siebes, R.C. (2006) Het rendement van Opstap in de basisschoolperiode: Een longitudinaal onderzoek naar effecten van een gezinsgericht stimuleringsprogramma bij Turkse en Marokkaanse gezinnen. Alkmaar: Extern Print.
- Veen, A. en van Daalen, M. (2007) Ouderbetrokkenheid in Oud-West. Evaluatie van het project Ouderbetrokkenheid op de basisscholen in Amsterdam Oud-West. Amsterdam: SCO Kohnstamm Instituut.

Zeece, P.D. (2005) Using Literature to Support Low Literature Parents as Children's First Literacy Teachers. *Early Childhood Education Journal* 32(5), 313-320.

Bijlage 2 Achtergrondkenmerken respondenten

Scholen

Po

Tabel 1 Type onderwijs

Basis Onderw ijs	213
Speciaal Basis Onderw ijs	17

Tabel 2 G4/Niet G4

Geen G4	191
G4	39

Tabel 3 Een-pitter/geeneen-pitter

Geen eenpitter	170
Een-pitter	60

Vo

Tabel 4 Type onderwijs*

Avo	170
Vbo/pr	62

* missing

Tabel 5 G4/Niet G4

Geen G4	215
G4	28

Tabel 6 Een-pitter/geeneen-pitter

Geen eenpitter	207
Een-pitter	36

Mbo

Tabel 7 G4/geen G4

Geen G4	126
G4	14

Tabel 8 Sector waarvoor de vragenlijst is ingevuld

Zorg en Welzijn	39
Economie en dienstverlening	37
Techniek en vormgeving	37
Voedsel en natuur	27

Tabel 9 Niveau waarvoor de vragenlijst is ingevuld (multiple respons)

	Aantal (n = 135)
Niveau 1	43
Niveau 2	94
Niveau 3	100
Niveau 4	112

Tabel 9 Leerweg waarvoor de vragenlijst ingevuld

Bol	108
Bbl	27

Ouders

Po

n=503

V2 Hoeveel van uw kinderen volgen op dit moment primair onderwijs?

De helft van de ouders (49%) heeft één kind in het primair onderwijs, 41% heeft twee kinderen in het primair onderwijs. 10% heeft drie of meer kinderen in het primair onderwijs. Het maximum is zes.

V4 Hoe typeert u uw gezinssituatie? Met andere woorden, wat is de samenstelling van uw huishouden?

86% is getrouwd of woont samen met kinderen. 14% is een eenoudergezin.

Tabel 10 V5 Wat is de hoogst genoten opleiding van de hoofdkostwinner binnen uw huishouden?

Opleidingsniveau	%
Max. lager onderwijs	1
Lbo	8
Mavo	12
Mbo	31
Havo	9
Hbo	30
Wo	8

Tabel 11 V11 In welke provincie staat de school van uw kind?

Provincie	%
Groningen	6
Friesland	6
Drenthe	3
Overijssel	4
Flevoland	3
Gelderland	12
Utrecht	6
Noord-Holland	16
Zuid-Holland	18
Zeeland	2
Noord-Brabant	14
Limburg	12

V13 Verricht u betaalde arbeid en/of vrijwilligerswerk? Hoeveel uur betaalde arbeid verricht u gemiddeld per week? Hoeveel uur vrijwilligerswerk verricht u gemiddeld per week?

61% van de respondenten geeft aan alleen betaald werk te verrichten, 7% alleen vrijwilligerswerk en 16% zowel betaald als vrijwilligerswerk. Een groep van 16% doet beide werksoorten niet. Gemiddeld werkt men 30 uur betaald per week en verricht men 5 uur vrijwilligerswerk.

V14 Verricht uw partner betaalde arbeid en/of vrijwilligerswerk? Hoeveel uur betaalde arbeid verricht uw partner gemiddeld per week? Hoeveel uur vrijwilligerswerk verricht uw partner gemiddeld per week?

74% van de partners geeft aan alleen betaald werk te verrichten, 4% alleen vrijwilligerswerk en 10% zowel betaald als vrijwilligerswerk. Partners werken gemiddeld 34 uur betaald per week en verrichten zo'n 6 uur vrijwilligerswerk per week.

Vo

n = 513

Tabel 12 Aantal personen in huishouden

Aantal personen huishouden	%
2	8
3	28
4	41
5	18
6	5
7	1
9	0

Gemiddeld bestaat het huishouden uit 3,9 personen. Wat de huishoudensamenstelling betreft is 20% een éénoudergezin en 80% een twee-oudergezin.

Tabel 13 Opleiding

Opleidingsniveau hoofdkostwinner	%
T/m vmbo	24
Mbo	30
Havo/vwo	12
Hbo	25
Wo	9
Totaal	100

Tabel 14 Provincie

Provincie	%
Groningen	4
Friesland	7
Drenthe	3
Overijssel	7
Flevoland	4
Gelderland	11
Utrecht	8
Noord-Holland	13
Zuid-Holland	21
Zeeland	2
Noord-Brabant	14
Limburg	7
Totaal	100

Tabel 15 Werkzaamheden

Werkzaamheden	Zelf	Partner (indien aanwezig)
Alleen betaald werk	61	70
Alleen vrijwilligerswerk	7	3
Zowel betaald werk als vrijwilligerswerk	20	15
Geen van beide	12	11

De respondenten werken gemiddeld 31 uur per week en hun partners 33 uur. Daarnaast verrichten zowel zichzelf als hun partners 6 uur vrijwilligerswerk per week.

Mbo

n = 350

Tabel 16 Vraag 1b. Welk schooltype volgt uw kind, of volgen uw kinderen, momenteel? Opmerking: als u meerdere kinderen heeft, kunt u meerdere antwoorden invullen.*

	%
Lager onderwijs (basisschool)	13
Lager beroepsonderwijs (LBO)	3
Voortgezet onderwijs (VMBO / HAVO / VWO)	39
Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)	100
Hoger beroepsonderwijs (HBO)	6
Wetenschappelijk onderwijs / universitair onderwijs	1

* som van de percentages is groter dan 100, doordat meerdere antwoordcategorieën gekozen konden worden.

Tabel 17 Vraag 3. Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden?

Gemiddelde
3,88

Tabel 18 Vraag 4. Hoe typeert u uw gezinssituatie? Met andere woorden, wat is de samenstelling van uw huishouden?

	%
Alleenstaand met thuiswonende kinderen	23
Samenwonend en/of gehuwd met thuiswonende kinderen	77
Totaal	100

Tabel 19 Vraag 5. Wat is de hoogst genoten opleiding van de hoofdkostwinner binnen uw huishouden?*

	%
Weet ik niet	1
Lager onderwijs (basisschool) / geen opleiding	1
Lager beroepsonderwijs	6
Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (MAVO / VMBO)	17
Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)	42
Hoger algemeen en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (HAVO/VWO)	11
Hoger beroepsonderwijs (HBO)	21
Wetenschappelijk onderwijs / universitair onderwijs	3

*Door afronding is de som van de percentages niet exact gelijk aan 100.

Tabel 20 Vraag 11. In welke provincie staat de school van uw kind?

	%
Groningen	5
Friesland	4
Drenthe	4
Overijssel	11
Flevoland	3
Gelderland	9
Utrecht	5
Noord-Holland	15
Zuid-Holland	22
Zeeland	3
Noord-Brabant	12
Limburg	7
Totaal	100

Tabel 21 Vraag 13. Verricht u betaalde arbeiden/of vrijwilligerswerk?

	%
Ja, alleen betaalde arbeid	61
Ja, alleen vrijwilligerswerk	6
Ja, zowel betaalde arbeid als vrijwilligerswerk	18
Nee	15
Totaal	100

Tabel 22 Vraag 13a. Hoeveel uur betaalde arbeid verricht u gemiddeld per week?

Gemiddelde
31,05

Tabel 23 Vraag 13b. Hoeveel uur vrijwilligerswerk verricht u gemiddeld per week?

Gemiddelde
6,98

Tabel 24 Vraag 14. Verricht uw partner betaalde arbeiden/of vrijwilligerswerk?

	%
Ja, alleen betaalde arbeid	70
Ja, alleen vrijwilligerswerk	3
Ja, zowel betaalde arbeid als vrijwilligerswerk	1%
Nee	1%
Totaal	100%

Tabel 25 Vraag 14a. Hoeveel uur betaalde arbeid verricht uw partner gemiddeld per week?

Gemiddelde
32,81

Tabel 26 Vraag 14b. Hoeveel uur vrijwilligerswerk verricht uw partner gemiddeld per week?

Gemiddelde
8,76

Partners (mbo)

n = 140

Tabel 27 Vraag 1a. Woont u samen met een vriend(in) of partner?

	%
Ik ben samenw onend of getrouwd en heb geen kinderen	79
Ik ben samenw onend of getrouwd en heb kinderen	21
Totaal	100%

Tabel 28 Vraag 2a. In welke provincie staat de mbo-instelling van uw vriend(in)/partner?*

	%
Groningen	1
Friesland	9
Drenthe	4
Overijssel	9
Flevoland	4
Gelderland	13
Utrecht	9
Noord-Holland	16
Zuid-Holland	20
Zeeland	1
Noord-Brabant	8
Limburg	8
Totaal	102

*Door afronding is de som van de percentages niet exact gelijk aan 100.

Tabel 29 Vraag 3. Verricht u betaalde arbeiden/of vrijwilligerswerk?

	%
Ja, alleen betaalde arbeid	79
Ja, alleen vrijwilligerswerk	3
Ja, zowel betaalde arbeid als vrijwilligerswerk	7
Nee	11
Totaal	100

Tabel 30 Vraag 3a. Hoeveel uur betaalde arbeid verricht u gemiddeld per week?

Gemiddelde
29,68

Tabel 31 Vraag 3b. Hoeveel uur vrijwilligerswerk verricht u gemiddeld per week?

Gemiddelde
9,29

Leerlingen

Vo

n = 359

Onderwijssoort

Vanwege de kleine omvang van de leerlingen met vmbo-basis is deze groep samengenomen met die van de leerlingen met vmbo-kader. Tezamen vormen (na weging) vmbo b/k 19% van de onderzoeksgroep. 20% zit op vmbo-tl niveau, 29% op havo-niveau en 31% op vwo niveau.

Tabel 32 Onderwijssoort

Onderwijssoort	%
VMBO-basis	4
VMBO-kader	15
VMBO-gl/theoretisch	20
HAVO	29
VWO	31
Totaal	100

Leerjaar

Leerlingen uit het eerste en tweede leerjaar zijn niet ondervraagd. Bijna de helft van de leerlingen bevindt zich in de vierde klas, een kwart in de vijfde klas en 11% in de 6e klas. Uiteraard is er een samenhang met de verdeling naar onderwijssoort

Tabel 33 Klas

Klas	%
3 ^e klas	18
4 ^e klas	46
5 ^e klas	25
6 ^e klas	11
Totaal	100

Woonsituatie

Driekwart van de leerlingen (76%) woont bij beide ouders/verzorgers, 17% woont bij één van beide ouders en 5% woont afwisselend bij één van de ouders/verzorgers (co-ouderschap).

Tabel 34 Woonsituatie

Wonen	%
Bij beide ouders/verzorgers	76
Bij één van beide ouders/verzorgers	17
Afwisselend bij één van de ouders/verzorgers	5
Zelfstandig / op kamers	1
Anders, namelijk: ...	1

Taal

95% spreekt thuis Nederlands, 5% spreekt zowel Nederlands als een andere taal. Hierbij komt Fries het meest voor.

Opleiding ouders

Gevraagd naar het opleidingsniveau van de ouders blijkt dat een vrij aanzienlijk deel van de leerlingen niet weet welk opleidingsniveau hun ouders hebben (17%). Dit zijn vooral leerlingen met een vmbo b/k opleiding. Van hen weet 32% niet welk opleidingsniveau hun vader en 27% niet welk opleidingsniveau hun moeder heeft. Gezien de lage score bij een opleiding tot en met vmbo is het goed denkbaar dat een aantal ouders een opleiding op dit niveau heeft. Van de vwo-leerlingen heeft 28% een vader en 17% een moeder met een opleiding op universitair niveau. Bij de leerlingen op vmbo b/k niveau geldt dit voor resp. 4% en 0%.

Tabel 35 Opleiding vader

Vader	Vmbo b/kl	Vmbo-tl	Havo	Vwo	Totaal
T/m vmbo	0	29	25	11	13
Mbo	42	26	20	22	11
Havo/vwo	11	4	7	9	26
Hbo	11	11	21	23	18
Wo	4	15	7	28	15
Weet niet	32	15	20	7	17
Totaal	100	100	100	100	100

Tabel 36 Opleiding moeder

Moeder	Vmbo b/kl	Vmbo-tl	Havo	Vwo	Totaal
T/m vmbo	8	32	29	17	22
Mbo	46	26	22	21	27
Havo/vwo	4	0	9	9	6
Hbo	7	8	17	31	18
Wo	0	15	7	17	10
Weet niet	34	19	16	5	17
Totaal	100	100	100	100	100

Mbo

n = 356

Tabel 37 Vraag 45. In welke sector volg je onderwijs?

	%
Zorg en Welzijn	39
Economie	29
Techniek	18
Landbouw	2
Beveiliging	1
Communicatie	1
Grafisch (vormgeven)	2
Horeca(management)	3
ICT	1
Juridisch	1
Kunst en cultuur	1
Toerisme / recreatie	2
Secretarieel	1
Anders, namelijk: ... Facilitair	1

	%
Logistiek Slagersopleiding	
Totaal	102

Tabel 38 Vraag 46. Op welk niveau volg je onderwijs?

	%
Niveau 1	1
Niveau 2	11
Niveau 3	29
Niveau 4	59
Totaal	100

Tabel 39 Vraag 47. Welke leerweg volg je?

	%
BOL	75
BBL	25
Totaal	100

Tabel 40 Vraag 48. Woon je bij je ouder(s)/verzorger(s) of zelfstandig?*

	%
Bij beide ouders/verzorgers	54
Bij één van beide ouders/verzorgers	20
Afwisselend bij één van de ouders/verzorgers	2
Zelfstandig zonder huisgenoten	7
Zelfstandig met huisgeno(o)t(en)	7
Zelfstandig met mijn vriend(in)	11
Totaal	101

*Door afronding is de som van de percentages niet exact gelijk aan 100

Tabel 41 Vraag 48b. Heb je nog wel contact met je ouder(s)/verzorger(s), of is dit niet het geval?

	%
Ja, ik heb contact met mijn ouder(s)/verzorger(s)	95
Nee, ik heb geen contact met mijn ouder(s)/verzorger(s)	5
Totaal	100

Tabel 42 Vraag 49. Welke taal spreek je thuis?

	%
Nederlands	92
Een andere taal, namelijk: ...	1
Zow el Nederlands als een andere taal, namelijk: ...	7
Totaal	100

Tabel 43 Vraag 49. Welke taal spreek je thuis?(open vraag)

Zowel Nederlands als een andere taal, namelijk: ...	Aantal
Berbers	1
Duits	1
Duits, Engels, Frans en Japans	1
Engels	3
Engels en Papiaments	1
Fries	7
Hindoestaans	2
Italiaans	1
Japans	1
Portugees	1
Turks	7
Zweeds en Engels	1

Tabel 44 Vraag 50. Wat is de hoogst genoten opleiding van je vader/verzorger?*

	%
Weet ik niet	17
Niet van toepassing (bijvoorbeeld: w egens overlijden / geen enkel contact)	1
Lager onderwijs (basisschool) / geen opleiding	3
Lager beroepsonderwijs	4
Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (MAVO/VMBO)	18
Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)	33
Hoger algemeen en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (HAVO/VWO)	5
Hoger beroepsonderwijs (HBO)	15
Wetenschappelijk onderwijs / universitair onderwijs	5
Totaal	101

*Door afronding is de som van de percentages niet exact gelijk aan 100.

Tabel 45 Vraag 51. Wat is de hoogst genoten opleiding van je moeder/verzorgster?

	%
Weet ik niet	13
Niet van toepassing (bijvoorbeeld: w egens overlijden / geen enkel contact)	0
Lager onderwijs (basisschool) / geen opleiding	4
Lager beroepsonderwijs	6
Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (MAVO/VMBO)	20
Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)	37
Hoger algemeen en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (HAVO/VWO)	5
Hoger beroepsonderwijs (HBO)	12
Wetenschappelijk onderwijs / universitair onderwijs	2

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas